

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ОБЛІК, АУДИТ, АНАЛІЗ: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ**

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Миколаїв, 16 травня 2019 року

Миколаїв
2019

УДК 657.1.012

О-16

Друкується за рішенням вченої ради обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету (протокол №11 від 24.06.2019 р.).

Облік, аудит, аналіз: сучасні проблеми теорії та практики : Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф., 16 травня 2019 р., Миколаїв. – Миколаїв : МНАУ, 2019. - 121 с.

Посвідчення про державну реєстрацію Всеукраїнської науково-практичної конференції «Облік, аудит, аналіз: сучасні проблеми теорії та практики» видане УкрІНТЕІ №21 від 23.01.2019 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шебанін В.С., д-р техн. наук, професор, академік НААН, ректор МНАУ; **Вишневська О.М.**, д-р екон. наук, професор, голова організаційного комітету конференції, декан обліково-фінансового факультету МНАУ; **Сіренко Н.М.**, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедрою фінансів, банківської справи та страхування МНАУ; **Козаченко Л.А.**, канд. екон. наук, доцент, в.о. завідувача кафедри обліку і оподаткування МНАУ; **Дубініна М.В.**, д-р екон. наук, професор кафедри обліку і оподаткування МНАУ; **Потриваєва Н.В.**, д-р екон. наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування МНАУ; **Бобровська Н.В.**, канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування, заступник декана обліково-фінансового факультету з наукової роботи МНАУ; **Чебан Ю.Ю.** - канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування МНАУ.

У збірнику наведено матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Облік, аудит, аналіз: сучасні проблеми теорії та практики», де викладено результати наукових досліджень здобувачів вищої освіти вітчизняних та зарубіжних ВНЗ.

Результати можуть бути використані для подальших досліджень, формування наукових ідей.

Миколаївський національний
аграрний університет, 2019

СЕКЦІЯ 1

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕОРІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Волхонська А.А.,
здобувач вищої освіти групи БЗ/1
обліково-фінансовий факультет
Науковий керівник – **Лугова О.І.,**
канд. екон. наук, старший викладач
кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

МЕТОДИ ОЦІНКИ ЗАПАСІВ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛКИ

Для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовуються виробничі запаси, які є найбільш важливою і значною частиною активів підприємства. Вони займають особливе місце в складі майна і домінуючі позиції в структурі витрат підприємств. Виробничі запаси є складовою частиною групи матеріальних ресурсів, які формують економічні (виробничі) ресурси.

Питання вибору методу оцінки запасів є актуальним в умовах зміни цін придбання запасів підприємством (товарів, матеріалів і т. п.). Зміна цін покупки і наявність залишків на кінець періоду створюють проблему їх оцінки. Адже від того, як оцінюється залишок непроданих (невикористаних) запасів на кінець звітного періоду, залежатиме і оцінка реалізованих або використаних при виробництві продукції запасів, тобто оцінка витрат періоду, а значить, і прибутку.

Отже, обраний метод оцінки запасів впливає на три елементи звітності:

- запаси підприємства в балансі як елемент його оборотних активів;
- витрати періоду в звіті про фінансовий результат;
- фінансовий результат (прибуток або збиток) в звіті про фінансовий результат, а в подальшому (у частині нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) і в балансі.

Згідно з П(С)БО 9 «Запаси» при відпуску запасів у виробництво, продажу і іншому вибутті оцінка їх здійснюється за одним з таких методів:

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- нормативних витрат;
- ціни продажу [1].

Підприємство при виборі методу оцінки має розуміти, що кожен з них має свої переваги та недоліки. Саме тому перед керівництвом постає завдання вибору доцільного методу, який би найбільше відповідав потребам підприємства: не завищував фінансових результатів діяльності та не

занижував собівартості готової продукції і був би простим і легким у застосуванні.

Для всіх одиниць бухгалтерського обліку запасів, що мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується тільки один із наведених методів.

Запаси, які відпускаються і послуги, що виконуються для спеціальних замовлень і проектів, а також запаси, які не замінюють один одного, оцінюються за ідентифікованою собівартістю.

Оцінка за середньозваженою собівартістю проводиться по кожній одиниці запасів діленням сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітнього місяця і вартості отриманих у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початок звітнього місяця і одержаних у звітному місяці запасів. Недоліком є те, що в разі використання виробничих запасів у великих обсягах, даний метод є дуже трудомістким.

Оцінка кожної операції з вибуття запасів може здійснюватись за середньозваженою собівартістю діленням сумарної вартості таких запасів на дату операції на сумарну кількість запасів на дату операції.

Оцінка запасів за методом ФІФО базується на припущенні, що запаси використовуються в тій послідовності, в якій вони надходили на підприємство (відображені в бухгалтерському обліку), тобто запаси, які першими відпускаються у виробництво (продаж та інше вибуття), оцінюються за собівартості перших за часом надходження запасів. Даний метод вигідно використовувати при плановому скороченні закупок матеріалів та при очікуванні падіння цін на продукцію, що виготовляється. У період постійного зростання цін це дає можливість отримати найвищий рівень чистого доходу.

Оцінка за нормативними витратами полягає в застосуванні норм витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), які встановлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів, праці, виробничих потужностей і діючих цін. Для забезпечення максимального наближення нормативних витрат до фактичних, норми витрат і ціни повинні регулярно перевірятися і переглядатися. Оцінка продукції за нормативними затратами коригується до фактичної виробничої собівартості.

Оцінка за цінами продажу заснована на застосуванні підприємствами роздрібною торгівлі середнього відсотка торгової націнки товарів. Даний метод розповсюджений у роздрібній торгівлі, оскільки передбачає оперативне реагування на зміну ціни придбання [2].

У бухгалтерському обліку дуже важлива не кількість методів оцінки запасів, а безперечно їх позитивний вплив при прийнятті рішень щодо ціноутворення виробленої продукції та оцінку фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання. Також спосіб списання товарно-матеріальних запасів впливає на вартість оборотних активів у структурі балансу на кінець звітнього періоду та, як наслідок, на ліквідність і фінансову стійкість підприємства [3].

Аналіз існуючих методів оцінки вибуття виробничих запасів дозволив виділити наступні причини, що впливають на вибір певного методу:

- різний характер та специфіка виробничих запасів (асортимент, ціна тощо);
- специфіка діяльності підприємства (сільське господарство, промисловість, торгівля, транспорт, зв'язок);
- місце використання (за структурними підрозділами, відділами, цехами, управліннями);
- економіко-правовий фактор (тенденції розвитку економіки, податкового регулювання);
- історичний фактор (історичні передумови формування системи обліку);
- інформаційне та організаційне забезпечення (використання комп'ютерних інформаційних систем обліку, забезпеченість підприємства складами, іншими місцями зберігання запасів).

Вибір конкретного методу залежить в основному від того, які завдання вирішуються підприємством у сфері інвестицій, фінансів і оподаткування. На погляд деяких вчених, метод ФІФО доцільно використовувати підприємствам, які планують здійснення капітальних вкладень за рахунок власних джерел і користуються при цьому відповідними пільгами з оподаткування прибутку. Метод середньозваженої собівартості вважають помірним щодо впливу на прибуток і ліквідність порівняно з ФІФО [4].

Метод ФІФО і метод середньозваженої собівартості є найпростішими у використанні, тому більшість підприємств України обирають саме ці методи.

Отже, при виборі методу оцінки запасів підприємству важливо проаналізувати галузь, у якій вони працюють, і обрати оптимальний метод, який буде найбільш реально відображати результати діяльності. У випадку виконання всіх цих умов підприємство стане більш конкурентоспроможним не лише на ринку збуту, а й буде здатним завойовувати інші ринки. Від правильності вибору методу оцінки запасів залежить об'єктивність (реальність) даних про отриманий підприємством прибуток, оскільки неправильно обраний метод списання в умовах збільшення або зменшення ринкових цін на ті чи ті запаси може призвести до завищення або заниження оподаткованого прибутку підприємств.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [Електронний ресурс]: наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 із змінами та доповненнями. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
2. Павлюк І. Проблеми бухгалтерського обліку виробничих запасів, товарів та пропозиції щодо їх вирішення / І. Павлюк // Бухгалтерський облік і аудит. – 2000. – № 6. – С. 40-41.
3. Гончаров Ю.В. Оцінка виробничих запасів: вітчизняний та зарубіжний досвід / Ю.В. Гончаров, І.В. Кравченко // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 1. – С. 50–53.

4. Шамота Г.М. Вдосконалення методів оцінки вибуття виробничих запасів / Г.М. Шамота, О.І. Федько // Економічні погляди: теорія і практика: збірник тез наукових робіт МНПК (3-4 лютого 2012 р.): у 2-х ч. – Одеса: Центр економічних досліджень та розвитку. – 2012. – Ч. II. – С. 28–31.

Гик В.В.,

канд. екон. наук, доцент кафедри обліку та аналізу
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів

ВПЛИВ ІНСТИТУЦІЙНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КЛАСТЕРУ НА СИСТЕМУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Основною метою економічної політики України є зростання конкурентоспроможності вітчизняної продукції та збільшення частки національних підприємств на внутрішньому та світовому ринках. Одним із ефективних інструментів підвищення конкурентоспроможності власної продукції та економічного зростання регіонів є діяльність кластеру, як географічно близьких взаємопов'язаних підприємств, об'єднаних єдиними матеріальними, фінансовими й інформаційними потоками. Кластерний підхід може стати одним з дієвих напрямків розвитку економіки України в умовах євроінтеграції, оскільки забезпечує високу конкурентоспроможність вітчизняної продукції.

На сьогодні формування та діяльність кластерів розглядається державними органами влади як один з пріоритетних напрямів розвитку економіки України. На важливості кластерного підходу наголошує Васильєва Л. М., яка зазначає, що він стає одним з базових методів реалізації державної економічної політики та найбільш дієвим і адекватним ринковим механізмом інструментом підтримки національного бізнесу [1, с. 172].

За таких умов виникає необхідність формування системи бухгалтерського обліку діяльності кластеру, яка дозволила б забезпечити інформацією суб'єктів господарювання зокрема і державу загалом в умовах глобалізації економіки.

Концепція кластеру як організаційно-системного інституту заснована на узгоджені інтересів, стійких контактах, соціальних відносинах та співробітництві різних структур. За цим визначенням базовою ознакою кластеру є об'єднання окремих елементів в єдине ціле для реалізації визначеної цілі. З огляду на це на перший план виходить саме інституційна (соціальна) природа кластеру, що у свою чергу визначає його високу значимість для розвитку окремих територій. При цьому першочерговим завданням є визначення специфічних особливостей кластера.

Засновник кластерної теорії М.Ю. Портер виділяє наступні основні властивості кластерів:

1) географічна локалізація, тобто організації, що входять у кластер розташовані на певній території;

2) технологічний взаємозв'язок галузей – в кластері присутні підприємства різних галузей, технологічно зв'язані між собою;

3) критична маса – для відчутності впливу кластеру на конкурентоспроможність компанії необхідна наявність значного числа учасників взаємодії;

4) взаємозв'язок між підприємствами, тобто кластер характеризує більш глибокий розвиток виробництва через взаємозв'язок підприємств [2, с. 134].

Фахівцями Міжнародної організації економічних знань та розвитку підприємництва виділені такі характерні особливості притаманні кластеру: 1) географічна концентрація дає учасникам кластеру наступні переваги: доступ до специфічних ресурсів певного регіону, зниження трансакційних витрат, доступ до інформації, соціального капіталу; 2) спеціалізація: кожний кластер об'єднує учасників у певній сфері діяльності; 3) множинність учасників: кластери включають не лише підприємства, а громадські організації, навчальні заклади, представників фінансового сектору тощо; 4) конкуренція та кооперація: характерне поєднання цих двох видів взаємодії між учасниками; 5) критична маса, необхідна для досягнення внутрішньої динаміки; 6) життєвий цикл кластеру: орієнтація діяльності на довгострокову перспективу; 7) інновації: підприємства учасники кластеру залучені до процесу технологічних, комерційних та/або організаційних змін [3, с. 27].

У ряді праць [4, с. 33; 5, с. 80] автори наводять інституційні особливості кластера як форми організації економічної діяльності: наявність у складі кластера підприємств різного розміру; здійснення підприємствами кластера спільної діяльності на обмеженій території з виробництва певного типу продуктів; координування підприємствами частини їх діяльності в конкурентному середовищі за допомогою механізмів ринку; наявність коопераційних взаємозв'язків між учасниками кластера, опосередкованих загальними нормами і цінностями; формальний і неформальний взаємовплив, взаємодоповнення і співробітництво підприємств; швидке поширення нових знань і досвіду від одного підприємства до інших; відкритість кордонів для залучення в кластер нових учасників; рухливість внутрішньої структури кластера, що забезпечує здатність до швидкої трансформації з метою адаптації до змін зовнішнього і внутрішнього інституційного середовища.

Дослідження основних характерних особливостей кластеру свідчить про їх суттєвий вплив на організацію та методологію формування облікової інформації (табл. 1).

За результатами аналізу наукової літератури встановлено та обґрунтовано специфічні особливості кластеру як організаційної структури. Наведені пропозиції спрямовані на уточнення інституційних особливостей кластеру, які важливо врахувати в процесі створення системи бухгалтерського обліку.

Таблиця 1 Вплив особливостей кластеру на побудову бухгалтерського обліку

Назва особливості	Вплив на бухгалтерський облік
1. Організаційно-правова форма (наявність юридичної особи)	Організація та ведення бухгалтерського обліку спільної діяльності в кластері
2. Наявність учасників різних сфер діяльності та взаємовідносин між ними	Ведення бухгалтерського обліку спільної діяльності та формування фінансової звітності
3. Географічна концентрація	Доступ до облікової інформації та формування у бухгалтерському обліку інформації про трансакційні витрати
4. Управління	Організаційна структура кластеру та система управління впливають на створення та розподіл спільних активів, капіталу, зобов'язань

Джерело: сформовано автором

Список використаних джерел

1. Васільєва Л. М. Кластеризація як інструмент модернізації регіональної економіки / Л. М. Васільєва // Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету. 2015. № 1(35). С. 172-175.
2. Портер М. Конкуренция: учеб. пособие / М. Портер. – М.: Изд. дом «Вильямс», 2003. – 495с.
3. The Cluster Policies Whitebook / Andersson T., Schwaag-Serger S., Sorvik J., Wise Hansson E. – Sweden : IKED, 2004. – 266 p.
4. Василенко Н. В. Роль кластеров в институциональной структуре инновационной экономики / Н. В. Василенко, Л. Р. Вахитова // Бизнес. Образование. Право. Вестник Волгоградского института бизнеса. 2015. № 4 (33). С. 31-34.
5. Акинфеева Е. В. Институциональные особенности и динамика формирования и развития кластеров в России / Е. В. Акинфеева, Б. А. Ерзнкян // Журнал экономической теории. Инновационная экономика. 2014. № 1. С. 79-89.

Гільорме Т.В.,

канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри статистики, обліку та економічної інформатики
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
м. Дніпро

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Сучасна ринкова економіка спонукає підприємства до впровадження новітньої техніки та технологій, розширює діапазон можливостей щодо використання нових фінансових інструментів та механізмів. Оцінка ситуації, яка склалася зараз в Україні, показує, що більша частина споруд, техніки і

обладнання українських підприємств зношена фізично і застаріла морально, тому вимагає заміни. За офіційними даними і експертними оцінками більше 60% основних засобів усіх підприємств країни є застарілими [2]. Найбільш гостро це питання постає для сільськогосподарських підприємств, матеріально-технічна база яких виступає основним засобом праці.

Дана тема є актуальною, оскільки основні засоби мають істотний вплив на результати діяльності підприємств, а саме: випуск продукції та її собівартість, прибуток, витрати та інші. Тому надання достовірної інформації про етапи існування основних засобів на підприємстві та постійний контроль за їх ефективною експлуатацією має величезне значення в оперативній організації обліку суб'єкта господарювання [1].

Сучасні теоретичні й практичні розробки з обліку основних засобів на сільськогосподарському підприємстві відображають ґрунтовне розуміння проблем, пов'язаних із трансформацією вітчизняної системи обліку. Проте низка питань щодо удосконалення методики обліку основних засобів на вітчизняних підприємствах недостатньо досліджені й залишаються невирішеними.

Особливостями калькулювання собівартості продукції на сільськогосподарських підприємствах є – визначення собівартості один раз на рік. Це передбачає, що суми щомісячної амортизації сільськогосподарської техніки можуть розподілятися лише наприкінці року. Оскільки сільське господарство має сезонний характер діяльності, техніка у певні місяці року може бути не задіяна, і не зрозуміло на який об'єкт необхідно списувати амортизацію. В Україні, для обліку амортизації сільськогосподарської техніки, переважно використовують два методи – прямолінійний та виробничий методи. Для визначення суми амортизації підприємства використовують прямолінійний метод, а вже у процесі розподілу на об'єкти застосовується виробничий метод.

При щомісячному нарахуванні амортизації пропонуємо обліковувати його у складі виробництва з відкриттям нового аналітичного рахунку «Тимчасово нерозподілена амортизація». У кінці року обліковані суми за цим рахунком необхідно розподілити за конкретними видами витрат.

Проведення з обліку нарахувань амортизації матимуть такий вигляд:

1. При щомісячному нарахуванні: Дт 23 «Виробництво» (аналітичний рахунок «Тимчасово нерозподілена амортизація») Кт 131 «Знос основних засобів»;

2. Наприкінці роки, при розподілі амортизаційних відрахувань на об'єкти обліку: Дт 23 «Виробництво» (аналітичні рахунки об'єктів витрат) Кт 23 «Виробництво» (аналітичний рахунок «Тимчасово нерозподілена амортизація»).

За для правильного відображення даних операцій у первинних документах з обліку основних засобів на сільськогосподарських підприємствах пропонуємо удосконалити форму ОЗСГ – 5, за для внутрішнього використання. Додавши до неї рядки для зазначення методу

нарахування амортизації щомісяця та за рік, а також для визначення відповідних кореспондуючих рахунків.

Використання такого гібридного методу нарахування амортизації із застосуванням запропонованої формою внутрішнього документу розрахунку нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів дозволить: спростити роботу бухгалтерської служби при розподілі сум нарахованої амортизації; враховувати специфіку сільськогосподарської діяльності – сезонність; нараховувати амортизацію на сільськогосподарську техніку враховуючи як строк корисного використання об'єкта, так і її виробничу потужність та обсяг залучення у виробничих процесах; реально оцінювати стан основних засобів; використовувати більш розгорнуту інформацію для аналітичної та управлінської діяльності підприємства.

Також у зв'язку з введенням гібридної системи витрат та особливості нарахування амортизації, у документальному оформленні необхідно здійснити зміни, зазначивши дату введення в експлуатацію та виведення з неї у разі зміни її форми в Акті внутрішнього переміщення основних засобів. Поряд із цим для формування в повній мірі інформаційних потоків за видами експлуатації основних засобів необхідно на суб'єктах господарювання запровадити ведення реєстру аналітичного обліку – Відомість обліку за формами експлуатації основних засобів.

Отже, при веденні бухгалтерського обліку основних засобів першочерговим завданням має бути усвідомлення специфічних факторів діяльності сільськогосподарських підприємств, та побудова ефективного облікового процесу із урахуванням відповідних особливостей.

Для підвищення релевантості та усунення асиметричності облікової інформації, управлінці здійснюють контроль за напрямками використання основного капіталу з метою прийняття ефективних рішень щодо розвитку компанії. Це потребує зміни елементу методики обліку. Так, у дослідженні запропоновано шляхи удосконалення обліку основних засобів на сільськогосподарському підприємстві. Запропоновано введення нових класифікаційних груп з обліку машин та обладнання. Розроблені аналітичні рахунки та типові проведення з їх використанням, що дасть змогу підприємству вести облік за кожним видом машин та обладнання окремо, і сприятиме покращенню аналітичної роботи з відповідними об'єктами основних засобів та забезпечить детальною інформацією для реалізації управлінських заходів. Запропоновано використання гібридного (комбінованого) нарахування амортизації для сільськогосподарської техніки, а також застосування нового внутрішнього документу з розрахунку амортизації.

На наше переконання, подальші зміни у методології обліку основних засобів на макрорівні та відповідне закріплення цих положень у зміні національного бухгалтерського законодавства дозволить удосконалити обліково-аналітичне забезпечення прийняття управлінських релевантних рішень, підвищить якість та усунути асиметричність облікової інформації, що

обумовлена виникнення конфліктів інтересів у користувачів з прямим фінансовим інтересом.

Перспективами подальших досліджень є: уніфікація структури документообігу, оновлення існуючих типових бланків з обліку основних засобів, подальша автоматизація облікових операцій, здійснення розподілу облікових операцій за призначенням для формування й надання чітких розпоряджень працівникам підприємства.

Список використаних джерел

1. Гільорме Т.В. Методичні аспекти організації обліку основних засобів на промисловому підприємстві [Електронний ресурс] / Т.В. Гільорме, В.Є. Данилова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 18. – С.515-520. – Режим доступу : http://global-national.in.ua/archive/18-2017/18_2017.pdf

2. Гільорме Т.В. Удосконалення організації обліку основних засобів на сільськогосподарському підприємстві / Т.В. Гільорме, А.В. Калюжна // Економіка і фінанси. – 2018. – № 7. – С. 13-19.

Дубініна М.В.,

докт. екон. наук, професор, професор
кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

Чебан Ю.Ю.,

канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ АУТСОРСИНГУ В УКРАЇНІ

Економне та результативне виконання усіх управлінських функцій ґрунтується на пошуку досягнення економічних переваг перед конкурентами. Питання структурування фінансових потоків з точки зору їх важливості та подальші рішення щодо доцільності передачі спеціалізованим підприємствам їх супровід на засадах аутсорсингу визначають ефективність управління бізнесом у цілому.

Питання щодо особливостей формування та розвитку аутсорсингу досліджувалися в роботах таких учених, як О. Дідух, А. Поплюйко, Ю. Фролова, Дж. Хейвуд. Більшість робіт, присвячених питанню співпраці з аутсорсинговими фірмами щодо ведення бухгалтерського обліку мають інформаційний, прикладний характер. Найчастіше вони спрямовані на визначення переваг або недоліків передачі обслуговування облікових завдань підприємства аудиторським чи іншим аутсорсинговим фірмам.

Однак питання щодо підвищення якості та зменшення витрат на організацію бухгалтерського обліку на умовах аутсорсингу залишаються

недостатньо дослідженими, що мало вплив при обґрунтуванні мети та завдань нашого дослідження.

Завдяки використанню системи аутсорсингу стає можливим підвищити ефективність управління компанією незалежно від її завантаженості, і в першу чергу в результаті підвищення якості виконання. При цьому відбувається скорочення витрат на власну інфраструктуру, оскільки оплачуються лише послуги аутсорсингової фірми.

Концепція аутсорсингу є вираженням корпоративної філософії у вигляді комплексної системи цілей, завдань, принципів організації використання зовнішніх компаній, спрямованої на якісне і сервісне задоволення запитів споживачів і замовників.

Основоположними критеріями доцільності використання системи аутсорсингу є:

- визначення значимості кожної позиції бізнес-процесу з урахуванням складності виконання, собівартості робіт і наявності корпоративних ресурсів;
- визначення конкретного виду продукції, яку доцільно купувати за контрактом аутсорсингу, а не виготовляти самостійно;
- обґрунтування причин неможливості забезпечення необхідної якості, рівня зниження витрат, вивільнення дефіцитних ресурсів, обладнання, висококваліфікованої робочої сили;
- критерії забезпечення якості та скорочення часу сервісної послуги.

Класифікаційні ознаки аутсорсингу включають:

1. Галузева ознака класифікації аутсорсингу передбачає врахування специфіки основних галузей національної економіки.

2. Ознака спеціалізації виділяє необхідність врахування ринку аутсорсингових послуг з виділенням :

- функціонального аутсорсингу, при якому стороннім організаціям передаються функції управління за окремими напрямками бізнесу;
- операційного аутсорсингу - в частині передачі виробничих функцій;
- ресурсного аутсорсингу - з позиції придбання зовнішніх ресурсів (організації закупівель) замість застарілих або вже використаних.

3. Організаційна ознака характеризується наступним чином:

– максимальний (повний) аутсорсинг відображає договір, за яким штат співробітників, а можливо, і активи, що належать до основної діяльності компанії, передаються постачальнику послуг на час дії контракту;

– при трансформаційному аутсорсингу компанія запрошує постачальника послуг, який повністю здійснює роботу підрозділу, розробляючи і створюючи новий кінцевий продукт і передаючи його згодом клієнту. Такий аутсорсинг відрізняється від повного лише тим, що перехід співробітників і активів не є остаточним (після завершення проекту, клієнт знову отримує повний контроль). Такі послуги ідентичні послугам звичайних консультантів. Різниця лише в тому, що при трансформаційному аутсорсингу постачальник діє досить незалежно від персоналу клієнта;

– внутрішній аутсорсинг виражається у перерозподілі внутрішніх функцій з метою більш якісного їх виконання власними структурними підрозділами або корпоративними філіями. Це можуть бути функції управління фінансами, персоналом, а також логістичні функції по дистрибуції, закупівлі, складуванні, збуту;

– зовнішній аутсорсинг націлений на передачу сторонній організації виконання більшості допоміжних корпоративних функцій. У результаті скорочується частка самої компанії у вартості готового продукту, а також рівень її оподаткування.

– спільний аутсорсинг націлений на створення нового спільного підприємства для використання майбутніх ділових можливостей. При спільному аутсорсингу сторони є партнерами. Даний вид аутсорсингу введений британською компанією ЕОС в 90-х рр. ХХ сторіччя. Передбачається, що для більш якісного виконання окремих видів робіт доцільно створити нову компанію. При цій формі сторони угоди є рівноправними партнерами, і отриманий прибуток пропорційно ділиться між компаньйонами. Замовник при цьому отримує частку акціонерного капіталу новоствореного підприємства.

Сільськогосподарські підприємства мають значний потенціал щодо розвитку аутсорсингу, запровадження якого може значно підвищити конкурентоспроможність вітчизняних підприємств.

Однак основними перешкодами для розвитку аутсорсингу є недостатня підтримка держави, складність контролю за діяльністю аутсорсера, непередбачуваність його економічного стану та інші.

Окремі науковці вважають, що однією з головних перешкод є ненадійність партнерських відносин. Крім цього важливою в сучасних умовах господарювання є державна підтримка розвитку аутсорсингу. До прикладу, за рахунок державної підтримки та державних програм розвитку Індія й Ірландія стали лідерами ринку аутсорсингу у світі [1, с. 178-179].

Переваги передачі бухгалтерії на аутсорсинг є очевидними. Дані переваги полягають в наступному:

– якість надання послуг, оскільки у спеціалізованій компанії працює команда бухгалтерів, ведення документації і складання звітності проходить багаторівневий контроль;

– бухгалтерська компанія, крім того, що несе матеріальну відповідальність у випадку нарахування пені або штрафу, відповідає перед клієнтом і своєю репутацією. І, якщо матеріальні ризики аутсорсер страхує, репутацію застрахувати неможливо [2, с. 339].

Якість наданої послуги важлива, в першу чергу, для самої бухгалтерської компанії. Працюючи із штатним бухгалтером, підприємство самостійно несе ризики – бухгалтер за помилки, що призвели до штрафних санкцій, відповідає, у крайньому випадку, премією або зарплатою. Іншим аспектом є те, що у випадку, коли по тій чи іншій причині підприємство не влаштовує бухгалтер, що веде підприємство, аутсорсер запропонує іншого. Якщо

підприємство не влаштовує бухгалтерська компанія загалом, то перейти на обслуговування до іншого аутсорсера не складно [2, с. 339].

На сьогоднішній день в Україні дуже багато підприємств зацікавлені в послугах з бухгалтерського обліку, особливо це стосується підприємств малого бізнесу. Послуги з аутсорсингу дозволяють знизити витрати на обслуговування бухгалтерії підприємства і позбавитися від ризику виникнення непередбачених ситуацій (звільнення бухгалтера, непрофесіоналізм, простій бухгалтерської служби, перебування працівника на лікарняному тощо).

Список використаних джерел

1. Дідух О. В. Сутність аутсорсингу та перспективи його застосування в Україні / О. В. Дідух // Економічний простір. – 2011. – №54. – С. 173-182

2. Поплюйко А. М. Бухгалтерський аутсорсинг: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні / А. М. Поплюйко. // Фінанси, облік і аудит. – 2011. – №18. – С. 335-340.

Ловінська І.Г.,

асистент кафедри обліку підприємницької діяльності
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
м. Київ

СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖЕМЕНТ В УПРАВЛІННІ ПРОМИСЛОВИМИ КОМПЛЕКСАМИ

В умовах євроінтеграційних процесів в Україні важливого значення набуває необхідність глибоких інноваційних перетворень в економіці України. У сучасний період розвитку промислових комплексів особливого значення набувають питання формування ефективної стратегії. Ефективна організація виробництва на рівні господарюючих виробничих суб'єктів – це передумова конкурентоспроможності такої господарської одиниці. Перед підприємствами виробничої сфери постає питання щодо необхідності формування не просто окремих конкурентних переваг, а певної системної конкурентної стійкості. Тому найважливіший виробничий сектор національної економіки потребує інноваційних підходів його управління.

Існує багато методів формування стратегічного розвитку великих промислових комплексів, але змістовний їх аналіз має бути здійснюваний на основі спеціальної методики з урахуванням факторів впливу внутрішнього і зовнішнього середовища. Актуальність дослідження полягає в концептуальному вирішенні проблеми змістовного аналізу стратегій розвитку великих промислових комплексів і системному вдосконаленні теоретико-методологічних засад стратегічного менеджменту інтегрованих господарських структур в умовах глобальних трансформацій.

Проблеми стратегічного менеджменту в діяльності виробничих

комплексів досліджували зарубіжні вчені: І. Ансофф, У. Кінг, Д. Кліланд, М. Портер, А. Стрікленд, А. Томпсон, К. Друри, Д. Іннес, К. Сіммондс та ін. Зазначені автори здійснили вагомий внесок у дослідження проблем діяльності великих промислових комплексів та розвитку процесів глобалізації. Водночас недостатньо дослідженими залишаються питання аналізу методів стратегічного розвитку великих промислових комплексів в умовах глобалізації, що визначає актуальність дослідження.

В Україні розвиток і структурна реорганізація промисловості є найважливішими умовами стабілізації соціально-економічної обстановки в країні. Виникає доцільність класифікувати логістичні напрями макроекономічного регулювання конкурентоспроможності українських промислових комплексів.

Напрямок інформаційного аналізу. Аналіз інформаційного потоку дає змогу учасникам процесів розвитку промисловості підвищити обґрунтованість своїх рішень у сфері виробничої, інвестиційної, інноваційної, комерційної діяльності [3, с. 21].

Напрямок оптимізації витратної політики. Цей напрям здійснює прямий вплив на об'єкти промислової політики. Держава зобов'язана взяти на себе повністю або частково витрати соціального характеру, що дасть змогу промисловим підприємствам мінімізувати несприятливі соціальні наслідки реструктуризації промисловості.

Напрямок інституціонального впливу. Вирішальну роль у створенні сприятливого конкурентного середовища відіграють антимонопольне законодавство та діяльність антимонопольних органів, правильне поводження яких сприяє стабілізації економіки в цілому.

Інституціональна політика має розглядатися як політика стимулюючого економічного зростання і структурних змін на користь видів виробництва, що відповідають умовам ринку, потенційного попиту на їх продукцію та послуги, володіють певними конкурентними перевагами на внутрішньому і особливо на зовнішньому ринках.

І тому, основною детермінантою, що формує ефективний стратегічний менеджмент є політика використання складових логістичного підходу до методів стратегічного управління промисловими комплексами України.

Список використаних джерел

1. Друрі К. Управлінський і виробничий облік: Пер. з англ.; Підручник. – М.: ЮНІТІ-ДАНА, 2002.
2. Уорд Кит. Стратегический управленческий учёт / Пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2002. – 448 с.: ил.
3. Innes J. Strategic Management accounting, in tones, J (ed.). Handbook of Management accounting, Gee, Ch. 2., - 1998. – 968 p.
4. Cooper R., Kaplan R.S. Measure costs right: make the right decisions // Harvard Business Review. – 1988. - September/October - P. 96-103.
5. Simmonds K. Strategic management accounting // Management accounting. - 1981. - № 59(4). P. 26-29.

6. Simmonds K. Strategic management accounting for pricing: a case example // Accounting and Business Research. - 1982. - № 12(47). P. 206-214.

7. Simmonds K. The accounting assessment of competitive position // European Journal of Marketing, Organization and Society. - 1986. - № 12(4). P. 357-374.

8. Bromwich M. The case for strategic management accounting: the role of accounting information for strategy in competitive markets // Accounting, Organisation and Society. – 1990. - № 1. P. 27-46.

Лугова О.І.,

канд. екон. наук, старший викладач
кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

SUSTAINABILITY REPORTING AND INTEGRATED REPORTING

Large corporates have come under increasing pressure to conduct their business in a more transparent and responsible manner. In order for business to fulfil its obligations under the ethic of accountability stakeholders must be given relevant, timely, and understandable information about their activities through corporate reports. The conventional company reports on annual financial performance, sustainability and governance disclosures often fail to make the connection between the organization's strategy, its financial results and performance on environmental, social and governance issues. Recognizing the inherent shortcomings of existing reporting models, there is a growing trend to move towards integrated reporting [1].

A sustainability report is a report published by a company or organization about the economic, environmental and social impacts caused by its everyday activities. A sustainability report also presents the organization's values and governance model, and demonstrates the link between its strategy and its commitment to a sustainable global economy. Sustainability reporting can help organizations to measure, understand and communicate their economic, environmental, social and governance performance, and then set goals, and manage change more effectively. A sustainability report is the key platform for communicating sustainability performance and impacts – whether positive or negative [2].

Sustainability Reporting is about communicating the organization's approach to managing its key environmental and social issues. It is about communicating publicly how the company assesses which environmental and social issues are most significant to the company (“materiality”), how these issues are managed and how the company is performing against each of these key issues (performance data).

An integrated report is a narrative document – in contrast to numerical financial statements – that explains how a company's current operations may affect

its long-term profits. It's often illustrated by information graphics and statistics, but the focus is on explaining the connections between the company's various activities and how the different parts contribute value.

Integrated reporting is one step further – about communicating, how the company manages its long term value creation by taking an integrated approach to both traditional risks and these wider sustainability risks. Instead of reporting on financial performance and sustainability performance separately, or even within the same AR, Integrated Reporting intends to show how the company integrates environmental & social thinking into its business [3].

Comparison of Financial, Sustainability, and Integrated reports is shown in the table below.

Table 1. Comparison of Corporate Reporting

Item	Financial report	Sustainability report	Integrated report
Information	contains a set of numbers indicating the most recent financial and economic health of the organization. Key information is revenue, tax paid, profits, assets, liabilities, and cash flows	contains mainly non-financial data. It includes such things as employee satisfaction and corporate awareness of the local community, through to recycling and carbon reduction initiatives	contains both financial and non-financial data linked by a narrative explaining what the data means for future corporate profitability. Also, how the company can derive profit from programs that benefit the social and natural environment
Users	investors, stockbrokers, providers of finance and capital, and government regulators	a wide circle of stakeholders employees, customers, the general community, investors, and business suppliers	equity investors, stockbrokers, and providers of debt finance
Materiality	is a concept used by an auditor to assess whether a piece of financial data would influence a finance provider's investment decisions, and then to determine the data's accounting treatment or whether it is worthy of a special note	is a relevance filter that helps decide whether information should be included based on whether it is important enough to the various interests of the audience to be covered by the report	is a relevance filter that helps decides whether information should be included based on whether it could influence the providers of finance capital to provide, or withhold, capital to the organisation in the short, medium or long-term
Time horizon	is backward looking. It contains data for the financial year just ended, and typically the year before that.	looks to the near past, present and near future	looks to the near and far future
Format	primarily numerical, and the numbers are presented according to the country's relevant accounting standard	both numerical and narrative	primarily narrative
Audit	must be audited, with exceptions for smaller companies	can be assured, which is a broader term than audit. Assurance of sustainability reports is not mandatory.	data can be assured according to the same standards that apply to financial and sustainability reporting. The narrative cannot be assured
Rules	is prepared according to rules set by the country's relevant accounting standard and submitted to the country's corporate regulator	is prepared according to the various global standards for non-financial reporting, or the latest version of the Global Reporting Initiative	is prepared in accordance with the descriptive framework provided by the International Integrated Reporting Council.

Sustainability reporting can be considered as synonymous with other terms for non-financial reporting; triple bottom line reporting, corporate social responsibility reporting, and more. It is also an intrinsic element of integrated reporting; a more recent development that combines the analysis of financial and non-financial performance.

Building and maintaining trust in businesses and governments is fundamental to achieving a sustainable economy and world. Every day, decisions are made by businesses and governments which have direct impacts on their stakeholders, such as financial institutions, labor organizations, civil society and citizens, and the level of trust they have with them. These decisions are rarely based on financial information alone. They are based on an assessment of risk and opportunity using information on a wide variety of immediate and future issues [2].

The value of the sustainability reporting process is that it ensures organizations consider their impacts on these sustainability issues, and enables them to be transparent about the risks and opportunities they face. Stakeholders also play a crucial role in identifying these risks and opportunities for organizations, particularly those that are non-financial. This increased transparency leads to better decision making, which helps build and maintain trust in businesses and governments.

The integrated report's conciseness (ideally), plus its focus on the long term, are the fundamental differences between it and an annual report.

What makes it different from a sustainability report is that an integrated report asks whether the impacts that have been identified in a sustainability analysis will have a positive or negative effect on the company's value.

The other key difference between an integrated report and a sustainability report is that an integrated report needs board sign-off. That encourages companies to ensure the finance team is involved in the making of an integrated report.

An integrated report is not intended to replace a company's financial statements, although it typically replaces the annual report. It may also replace the sustainability report, although this possibility is more controversial [4].

So in other words, an integrated report should provide an outline of the future by linking financial and non-financial data to estimate how current operations might create (or destroy) profits in the future. Non-financial data might range from such things as employee satisfaction, through the amount of water a company uses per production unit, all the way to external social wellbeing.

Literature

1. Integrated reporting vs. sustainability reporting for corporate responsibility in South Africa / Alexandra F. Clayton¹, Jayne M. Rogerson, Isaac Rampedi // *Bulletin of Geography. Socio-economic Series* / No. 29 (2015): 7–17

2. About Sustainability Reporting // available at: <https://www.globalreporting.org/information/sustainability-reporting/Pages/default.aspx>

3. Carrie Johnson What is the difference between Sustainability Reporting & Integrated Reporting? // available at: <https://paiiconsulting.com.sg/what-is-the->

difference-between-sustainability-reporting-integrated-reporting/

4. Prue Moodie What is an Integrated Report? // available at:
<http://www.integratereport.com/what-is-integrated-reporting/>

Луговська О.Р.,

здобувач вищої освіти спеціальності «Облік і оподаткування»,
2 курс, факультет економіки, бізнес-аналітики та підприємництва

Науковий керівник - **Єрем'ян О.М.,**

канд. екон. наук, доцент, доцент

кафедри обліку, аудиту і оподаткування

Херсонський національний технічний університет

м. Херсон

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ НАЦІОНАЛЬНИХ ТА МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI

Сучасні підприємства здійснюють свою діяльність в умовах динамічного розвитку розрахунково-платіжної системи, що прямо впливає на стан галузей економіки. Складним компонентом розрахунково-платіжних відносин є взаємна заборгованість підприємств та внутрішні розрахунки підприємства.

З метою правильної організації обліку, наступного погашення й списання заборгованості з балансу потрібно дати визначення поняттю «дебіторська заборгованість».

Дебіторська заборгованість - суми, які нараховуються підприємству від покупців за товари або послуги, продані в кредит.

Установлено, що дебіторську заборгованість можна розглядати у трьох аспектах:

- 1) як спосіб погашення кредиторської заборгованості;
- 2) як частину проданої продукції покупцям, але ще не оплаченої;
- 3) як один з елементів оборотних активів, які фінансуються за рахунок власних або позикових коштів [1].

Система бухгалтерського обліку кожної країни в процесі свого історичного розвитку формувалася під впливом цілої низки факторів, пов'язаних з відповідним соціальним, економічним і культурним середовищем. Таке різноманіття систем бухгалтерського обліку привело до формування міжнародних систем регулювання бухгалтерського обліку, найбільш поширеними серед яких є МСФЗ (Міжнародні Стандарти Фінансової Звітності), що мають успіх серед компаній країн європейської частини світу та деяких країн Азії, та американські GAAP (Загальноприйняті Принципи Фінансового Обліку), використовувані в США, Великобританії та Японії. Оскільки Україна є європейською країною, то необхідно більш пильну увагу звернути на МСФЗ. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», національні стандарти бухгалтерського обліку не повинні суперечити міжнародним.

Щодо обліку дебіторської заборгованості це означає, що ПСБО 10 «Дебіторська заборгованість» та інші, в яких піднімається питання дебіторської заборгованості мають відповідати вимогам МСФЗ.

При цьому слід зазначити, що на відміну від національних стандартів у зарубіжних країнах не існує окремого документу щодо регулювання дебіторської заборгованості [2].

Методологічні засади формування інформації про дебіторську заборгованість у бухгалтерському обліку відображені в Положенні бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Згідно з П(С)БО 10 дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

Дебіторами можуть бути юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій повинні підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. При визначенні дебіторської заборгованості в зарубіжній і вітчизняній практиці особливих відмінностей не існує. Методологічні підходи до обліку дебіторської заборгованості відповідно до міжнародних стандартів не мають конкретного стандарту, як згадувалося вище, однак можна керуватися МСФЗ 1 «Подання фінансової звітності», МСФО 18 «Дохід», МСФО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» [3].

Згідно з МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» позика і дебіторська заборгованість – це виробничі фінансові активи з фіксованими або визначеними в процесі діяльності платежами, які не котируються на активному ринку, за винятком:

- активів, які підприємство планує продати негайно або найближчим часом, що мають бути класифіковані як призначені для торгівлі, а також активи, які підприємство при первинному визнанні класифікує як «відображені в обліку за справедливою вартістю через прибуток або збиток»;
- активів, класифікованих підприємством при первісному визнанні як «призначені для продажу»;
- активів, за якими власник може не компенсувати значну частку своїх інвестицій, за винятком випадків, коли це відбувається через погіршення кредитоспроможності [4].

Дискусійні моменти можуть виникнути в ході оцінки і визнання дебіторської заборгованості. Проведена порівняльна характеристика обліку дебіторської заборгованості відповідно до МСФЗ та національних П(С)БО свідчить, що існує ряд відмінностей, а саме у:

- визнанні та припиненні визнання дебіторської заборгованості в обліку;
- відображенні дебіторської заборгованості у звітності;
- порядку визначення суми резерву сумнівних боргів.

Отже, сучасна система управління дебіторською заборгованістю повинна включати всю сукупність методів аналізу, контролю й оцінки дебіторської заборгованості. Разом з тим управління дебіторською заборгованістю припускає активну і безпосередню роботу з джерелами виникнення

простроченої заборгованості, а саме: постійну роботу з контрагентами, що включає не лише формування кредитної політики підприємства й організацію договірної роботи, але й управління борговими зобов'язаннями [1].

Результати дослідження засвідчують, що облік дебіторської заборгованості в Україні чітко регулюється П(С)БО 10, положення якого певною мірою відрізняються від запропонованих у міжнародних стандартах. Ці відмінності викликані, в першу чергу, національними та економічними особливостями, що склалися в Україні. Для вітчизняної практики характерним є існування чітких норм ведення бухгалтерського обліку, які суворо регламентовані, недотримання яких зумовлює різні типи відповідальності, а в міжнародній системі обліку навпаки зазначаються лише базові фундаментальні концепції ведення фінансового обліку.

У М(С)ФЗ зазначені лише загальні правила класифікації, оцінки, визнання дебіторської заборгованості. В Україні оцінка дебіторської заборгованості відбувається за первісною вартістю, у зарубіжних країнах – за справедливою. Також в Україні величина резерву сумнівних боргів визначається із розрахунку абсолютної суми сумнівної заборгованості або з використанням коефіцієнта сумнівності. У міжнародній практиці, крім того, ще у відсотковому відношенні від виручки при можливому розподілі дебіторів на декілька груп [2]. Отже, треба прискорювати приведення міжнародних та національних стандартів в єдину систему для зростання зовнішньоекономічної діяльності. Таким чином, між вітчизняними і міжнародними стандартами є вагомі відмінності, тому Україні слід удосконалювати систему обліку дебіторської заборгованості на основі міжнародної практики, проте обов'язково треба враховувати національні традиції і особливості ведення бухгалтерського обліку [5].

Список використаних джерел

1. Теоретико-методичні основи бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості /Бондарчук Н.В., Васильєва Л.М.// НАУКОВИЙ ВІСНИК ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ-2016-ВИПУСК 16-ЧАСТИНА 1- С.135

Режим доступу:
[HTTP://WWW.EJ.KHERSON.UA/JOURNAL/ECONOMIC_16/1/35.PDF](http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_16/1/35.pdf)

2. Порівняльний аспект обліку дебіторської заборгованості підприємства за П(С)БО та МСФЗ/ Шехтерле Р.Р. // ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО-2018- ВИПУСК №16-С.947 Режим доступу:
http://economyandsociety.in.ua/journal/16_ukr/144.pdf

3. Порівняльний аспект обліку заборгованості підприємства за П(С)БО та МСФЗ (IAS)/ Хомик П. М., Кулик М. А.// Режим доступу:
<http://pbo.ztu.edu.ua/article/viewFile/42759/39415>

4. Втрата вартості дебіторської заборгованості за національними та міжнародними стандартами, податковим кодексом України/ Клепар Г. //Науково практичний журнал «бухгалтерський облік і аудит» - 2012. - С. 18. Режим доступу:
<http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi->

bin/irbis_nbuв/cgiirbis_64.exe?c21com=2&i21dbn=ujrn&p21dbn=ujrn&image_file_download=1&image_file_name=pdf/boau_2012_4_4.pdf

5. Основи бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній системі / Гайдучок Т.С., Цегельник Н.І.// Режим доступу: [http://www.irbis-nbuв.gov.ua/cgi-](http://www.irbis-nbuв.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuв/cgiirbis_64.exe?c21com=2&i21dbn=ujrn&p21dbn=ujrn&image_file_download=1&image_file_name=pdf/ecnof_2012_9(1)_29.pdf)

bin/irbis_nbuв/cgiirbis_64.exe?c21com=2&i21dbn=ujrn&p21dbn=ujrn&image_file_download=1&image_file_name=pdf/ecnof_2012_9(1)_29.pdf

Луцик Х.І.,

студентка 4 курсу, гр. ОА-43

Національний університет «Львівська політехніка»

Науковий керівник - **Височан О.О.,**

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку та аналізу

Національний університет «Львівська політехніка»

м. Львів

ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАЙБУТНІХ ВИТРАТ І ПЛАТЕЖІВ: ПОРІВНЯННЯ ПОНЯТЬ

Витрати майбутніх періодів і забезпечення майбутніх витрат і платежів як об'єкти бухгалтерського обліку мають низку схожих характеристик, та водночас, існують і принципові відмінності при визначенні їх понять в сучасній обліковій науці.

Наявні суперечності не дозволяють чітко провести межу між цими поняттям для подальшого правильного відображення господарських операцій з такими об'єктами на рахунках бухгалтерського обліку. Це зумовлює необхідність дослідити існуючі підходи до визначення понять «витрати майбутніх періодів» і «забезпечення майбутніх витрат і платежів», номенклатуру таких витрат, особливості їх визнання та оцінки.

Сутність такого поняття як витрати майбутніх періодів у різних джерелах і різними авторами пояснюється по-різному.

Зазвичай, під витратами майбутніх періодів розуміють витрати, що понесені у звітному періоді, хоча будуть відображатися у складі витрат у наступних періодах, і це дасть можливість підприємству отримати економічну вигоду в майбутньому [1]. До таких витрат відносять витрати: пов'язані з оплатою торгового патенту; пов'язані з оплатою робіт і послуг, здійснення яких відбувається впродовж кількох звітних періодів (страхування, оренда, передплата на періодичні та довідкові видання тощо); освоєння нових виробництв та агрегатів, а також нових виробничих потужностей та на підготовку до сезонного виробництва; пов'язані з підготовкою до сезону активного здійснення основної діяльності; пов'язані з оплатою ліцензій; інші витрати майбутніх періодів [2]. Витрати майбутніх періодів згідно усталеної практики ведення обліку відображаються в активі балансу.

Проте, окремі науковці [3] стверджують, що витрати майбутніх періодів можуть відображатися як в активі, так і в пасиві балансу, але в пасиві вони уже розглядаються як нараховані забезпечення майбутніх витрат і платежів.

Інші дослідники [4] дотримуються традиційної практики, згідно якої витрати майбутніх періодів виступають на підприємстві лише у формі активу, а забезпечення майбутніх витрат і платежів є зобов'язанням і відображаються лише у пасиві балансу.

Зазначимо, що забезпечення майбутніх витрат і платежів – це зобов'язання з невизначеною сумою та невизначеним часом погашення на дату балансу. Забезпечення можуть створюватися для відшкодування таких майбутніх витрат: на виплату відпусток працівникам; додаткове пенсійне забезпечення; виконання гарантійних зобов'язань; реструктуризацію; виконання зобов'язань за ризиковими (обтяжливими) контрактами тощо [5].

Отже, основна відмінність між витратами майбутніх періодів та забезпеченням майбутніх витрат і платежів у тому, що в активі відображаються витрати, які були вже понесені у звітному періоді, а в пасиві відображаються витрати, які ще не відбулися, але є можливість їх виникнення у майбутньому.

Подібність витрат майбутніх періодів та забезпечення майбутніх витрат і платежів полягає в виникненні цих витрат у майбутніх періодах, а не в момент їх визнання.

На практиці існують випадки коли витрати майбутніх періодів відображаються і в активі, і в пасиві одночасно. Наприклад: Дт 39 Кт 473 – нараховано резерв на гарантійний ремонт дослідних зразків продукції за рахунок витрат майбутніх періодів, оскільки серійного і масового випуску цих виробів не налагоджено. Тобто, можна створити резерв на ремонт ще не виготовленої продукції з включенням витрат на його створення до складу витрат майбутніх періодів, оскільки на виготовлення цієї продукції уже понесені витрати [6].

Таким чином, схожі витрати можуть включатися як до складу забезпечення майбутніх витрат і платежів, і тоді вони відображаються у пасиві, так і до витрат майбутніх періодів з відображенням в активі балансу. Все вище наведене приводить нас до висновку, що підприємство самостійно може визначати склад витрат майбутніх періодів та забезпечень майбутніх витрат і платежів, і, відповідно, обирати рахунки для облікового відображення таких витрат.

Список використаних джерел

1. Мельник Е.Г. Витрати майбутніх періодів: сутність, склад і класифікація / Е.Г. Мельник // Міжнародний збірник наукових праць. – 2009. – № 2 (14). – С. 102–111.

2. Чередніченко М.Г. Удосконалення контролю доходів та витрат майбутніх періодів на підприємствах сільськогосподарської галузі / М.Г.Чередніченко // Вісник Херсонського державного університету / Серія: Економічні науки. – 2018. – № 28. – С. 166–169.

3. Китайчук Т.Г. Сутність витрат майбутніх періодів та їх місце в балансі / Т.Г. Китайчук, В.Г. Душкевич // Вінницький національний аграрний університет / Серія: Економічні науки. – 2015. - № 12 (45). – С. 134–141.

4. Вигівська І. М. Класифікація витрат майбутніх періодів: обліковий аспект / І. М. Вигівська, Е.Г. Мельник // Вісник Житомирського державного технологічного університету / Серія: Економічні науки. – 2010. – № 6 (53). – С. 45-49.

5. Сук Л.К. Фінансовий облік: Навчальний посібник / Л.К. Сук, П.Л. Сук. – 3-тє вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2016. – 663 с.

6. Мельник Е.Г. Витрати майбутніх періодів та резерв майбутніх виплат та платежів: склад та характеристика / Е.Г. Мельник // Вісник Житомирського державного технологічного університету / Серія: Економічні науки. – 2009. – № 3 (49). – С. 34-38.

Ремешевська С.О.,

здобувач вищої освіти групи БЗ/1
обліково-фінансовий факультет

Науковий керівник – **Лугова О.І.,**

канд. екон. наук, старший викладач
кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Україна після прийняття незалежності стала на довгоочікуваний шлях ринкових перетворень. Фінансове інвестування відіграє значну роль у цьому процесі, адже головною властивістю даного виду діяльності є здатність акумулювати найбільші за обсягами ресурси. Основною умовою здійснення інвестування є визначення відповідності інвестиційної політики до стратегічних цілей підприємства, що відображається у підвищенні ефективності господарської діяльності кожної виробничої одиниці. Базовим при розробці механізмів інвестування є розгляд теоретичних питань, що полягають у визначенні сутності, змісту понять фінансових інвестицій, діяльності щодо їх залучення. Головною метою організації обліку фінансових інвестицій на підприємствах є забезпечення об'єктивної оцінки, повного відображення та своєчасного реєстрування в облікових регістрах операцій, що пов'язані з фінансовими інвестиціями. Організація обліку узагальнює інформацію про такі операції у звітності з метою забезпечення інформаційних потреб зацікавлених осіб, а також дає змогу проведення аналізу та аудиту для зростання ефективності інвестиційної діяльності підприємства.

Фінансові інвестиції - це домовленості чи контракти записані на папері, такі, як акції, облігації тощо. Трактуювання поняття фінансових інвестицій, надане в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 13

«Фінансові інструменти», а саме: фінансові інвестиції - активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора [1].

Інвестор – це суб'єкт інвестиційної діяльності, який приймає рішення та вкладає власні, позичені й залучені кошти в об'єкти інвестування [2].

Фінансові інвестиції поділяються на: довгострокові фінансові інвестиції, поточні фінансові інвестиції, еквіваленти грошових коштів.

Довгострокові фінансові інвестиції – це фінансові інвестиції на період більше одного року, а також усі інвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані у будь-який момент.

Поточні фінансові інвестиції – це інвестиції на строк, що не перевищує один рік, які можуть бути вільно реалізовані у будь-який момент (крім інвестицій, які є еквівалентами грошових коштів).

Еквіваленти грошових коштів – це короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості [2].

Залежно від рівня впливу інвестора на інвестоване підприємство інвестиції, що мають довгостроковий характер, у цінні папери інших підприємств, в облігації, у статутний капітал інших підприємств тощо поділяють на інвестиції пов'язаним сторонам за методом участі в капіталі, інші інвестиції пов'язаним сторонам та інвестиції непов'язаним сторонам [3]. Інвестиції нерозривно пов'язані з об'єктами інвестування.

Об'єктами поточних фінансових інвестицій є:

– інструменти фінансового ринку: банківські депозити; короткострокові цінні папери та інші дохідні фінансові інструменти; товарні векселі, якщо вони використовуються як цінний папір грошового ринку;

– інвестиції терміном до одного року в капітал асоційованих, дочірніх підприємств та у спільну діяльність зі створенням юридичної особи, які планується утримувати не більше року, тобто планується через рік їх продати, або передати іншій юридичній особі шляхом реорганізації [4].

Отже для цілей бухгалтерського обліку фінансові інвестиції, в першу чергу, визначаються активом, бо їх формування передбачає зменшення ресурсів, що утримається підприємством з метою отримання певних економічних вигід у майбутньому – збільшення прибутку, зростання вартості капіталу, тощо. У сучасній науковій літературі існує розвинена класифікація фінансових інвестицій, але для цілей бухгалтерського обліку здійснюється специфічний їх розподіл. В даному контексті необхідно звернути увагу на відсутність в П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» [5] чіткого розмежування різних за параметрами вкладень в цінні папери, що ускладнює процедуру визнання та оцінки фінансових інвестицій на практиці їх бухгалтерського обліку. Так, Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженою наказом Міністерства фінансів України залежно

від термінів та цілей інвестування фінансові інвестиції розмежовано на поточні і довгострокові з різним порядком їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку. Тому довгострокові фінансові інвестиції відображаються в I розділі активу балансу «Необоротні активи», а поточні фінансові інвестиції – у II розділі «Оборотні активи».

Для обліку фінансових інвестицій Інструкцією № 291 передбачено рахунки 14 «Довгострокові фінансові інвестиції» та 35 «Поточні фінансові інвестиції».

Аналітичний облік за рахунком 14 «Довгострокові фінансові інвестиції» ведеться за видами довгострокових фінансових вкладень та об'єктами інвестування. При цьому побудова аналітичного обліку повинна забезпечити можливість отримання інформації про довгострокові фінансові вкладення в об'єкти як на території країни, так і за кордоном.

Аналітичний облік за рахунком 35 «Поточні фінансові інвестиції» ведеться за видами фінансових інвестицій із забезпеченням можливості отримання інформації про інвестиції як на території країни, так і за кордоном.

Згідно з вимогами п. 4 П(С)БО 12 фінансові інвестиції первісно оцінюються та відображаються у бухгалтерському обліку за собівартістю.

Собівартість фінансової інвестиції складається з: ціни її придбання; комісійних винагород; мита, податків, зборів, обов'язкових платежів; інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням фінансової інвестиції.

Ні ПБО 12, ні ПБО 13 не містять спеціальних правил визначення вартості, за якою необхідно первісно визнати безоплатно отримані фінансові інвестиції.

Для первісного визнання безоплатно отриманої фінансової інвестиції можна обрати один із способів:

- визнати інвестицію за її справедливою вартістю з одночасним збільшенням додаткового капіталу у випадку, коли інвестицію буде кваліфіковано як необоротний актив, або

- визнати фінансову інвестицію за нульовою вартістю, що є більш застосовним варіантом для поточних фінансових інвестицій (оскільки протягом 12 місяців буде визнано дохід від їх продажу з нульовою собівартістю або цю інвестицію буде переоцінено на дату балансу за справедливою вартістю з визнанням доходів від переоцінки).

Отже, фінансові інвестиції є рушійною силою структурних зрушень у господарстві, сприяють підвищенню якісних показників економічної діяльності та соціальних перетворень. Стан та зміни в структурі фінансових інвестицій, період їх утримання та можливість реалізації в будь-який момент впливає на організацію бухгалтерського обліку за економічними видами діяльності. Правильна оцінка поточних фінансових інвестицій на всіх етапах їх руху, вдосконалення методики обліку інвестицій дозволять покращити інвестиційний клімат в Україні. Бухгалтерський облік фінансових інвестицій потребує удосконалення в методико-організаційних аспектах, а також узгодженості законодавчо-нормативних документів. Також потрібно

враховувати норми нових міжнародних стандартів фінансової звітності, які покликані прозоріше відображати інформацію у фінансовій звітності.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» [Електронний ресурс]: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2001 р. № 559 із змінами та доповненнями. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>.

2. Пономаренко Є. Б. Бухгалтерський облік і контроль операцій з фінансовими інвестиціями: теорія і методика / Є. Б. Пономаренко / – Житомир, 2012. – 21 с.

3. Клим Н. М. Удосконалення класифікації фінансових інвестицій / Н. М. Клим // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.6. – С. 205–210.

4. Філіна Г. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посібник / Г. І. Філіна. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 320 с.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції» [Електронний ресурс]: наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91 із змінами та доповненнями. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00>.

Семенюк І.О.,

студент ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,

Науковий керівник - **Марчук У.О.,**

канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

м. Київ

ПОРІВНЯННЯ ФОРМ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ СКЛАДЕНОЇ ЗА МІЖНАРОДНИМИ ТА НАЦІОНАЛЬНИМИ СТАНДАРТАМИ

В останні роки Україна взяла курс на зближення з Європейським Союзом. Для цього Україні потрібно вносити зміни у правила ведення бухгалтерського обліку, зокрема перейти на Міжнародні стандарти фінансової звітності. Хоча Україна й приблизила національні стандарти бухгалтерського обліку до міжнародних, все одно є розбіжності зумовлені особливостями національного законодавства, зокрема в питанні облікових політик підприємства. Отже, зважаючи на все вище згадане стає зрозумілим, що дана тема є актуальною.

Дослідженням даного питання займалися такі науковці: Н. М. Головай, Б. Засадний, Н. Г. Здирко, О. Кушина [2], Н. М. Пирець [6], В. П. Фурса тощо.

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] облікова політика — це сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності. Також слід відзначити, що в українському законодавстві є ще одне визначення

терміну «облікова політика», що наведене в Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [5], яке є майже ідентичним попередньому, проте замість слова «які» в ньому вжито слово «що».

Що стосується міжнародних стандартів, то визначення «облікові політики» згадується у Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [4], а саме: «це конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності».

Як видно з цих двох визначень між ними існує різниця, зокрема у самих термінах. За національним законодавством використовується даний термін в однині, а в міжнародних стандартах в множені. Проте, на думку автора правильним було б в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] визначити юридичне оформлення облікових політик в загальну політику по підприємству з приводу бухгалтерського обліку, тобто вживати в однині, тоді як в стандартах з обліку використовувати дане визначення у множині, щоб даний термін характеризував політику підприємства з приводу певного об'єкту обліку.

Крім того, у визначеннях існують відмінності, зокрема: за національними стандартами облікова політика використовується і для ведення бухгалтерського обліку, в той час як у міжнародних стандартах для складання фінансової звітності передбачено використання практики, на відміну від національних.

Основні результати дослідження узагальнено в табл. 1.

Таблиця 1.

ПОРІВНЯННЯ ФОРМ ОБЛІКОВИХ ПОЛІТИК ПІДПРИЄМСТВА

№ п/п	Показник	Національні стандарти	Міжнародні стандарти
1	2	3	4
1.	Нормативно-правове регулювання	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	
		Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності»
		Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки»
		Інші положення (стандарты) бухгалтерського обліку тощо	Інші міжнародні стандарти фінансової звітності тощо
2.	Відповідність принципам бухгалтерського обліку	Послідовність	Послідовність подання
		Інші принципи за міжнародними стандартами	Порівняння інформації — більше акцентування уваги на ретроспективне застосування в порівнянні з національними стандартами

1	2	3	4
3.	Підстави зміни облікової політики	Вимога положень (стандартів) бухгалтерського обліку	Вимога міжнародних стандартів фінансової звітності
		Зміни забезпечать достовірне відображення подій або операцій у фінансовій звітності	Приводить до того, що фінансова звітність надає достовірнішу та доречнішу інформацію
		Зміна вимог статуту	—
4.	Вибір альтернатив облікових політик з	Положень (стандартів) бухгалтерського обліку	Міжнародних стандартів фінансової звітності
		Податкового кодексу України	Концептуальної основи фінансової звітності
		Інструкції з бухгалтерського обліку	Застосування суджень управлінського персоналу, що не суперечать міжнародним стандартам фінансової звітності
5.	Корегування відхилень	Не вважаються помилками при зміні облікової політики	
		Зміна за рахунок нерозподіленого прибутку	
6.	Розкриття інформації у фінансовій звітності	Звіт про Власний капітал — <i>відрізняється назвою</i>	Звіт про зміни у власному капіталі
		Примітки до річної фінансової звітності — <i>відрізняється назвою</i>	Примітки, що містять стислий виклад суттєвих облікових політик та інші пояснення

Джерело: сформовано автором на основі [1, 3 - 5, 7, 8]

Отже, як видно з проведеного дослідження різниці, що стосуються облікової політики складеної за національними та міжнародними стандартами є незначними, зокрема заключаються у різницях: 1) термінах; 2) визначеннях; 3) у назвах нормативно-правових актів, що регулюють дане питання; 4) ступенів акцентування уваги на приведенні інформації попередніх періодів до норм чинної облікової політики; 5) наявність за національними стандартами підстави зміни облікової політики при змінах у статутному документі; 6) серед вибору альтернатив за міжнародними стандартами допускається використання суджень управлінського персоналу; та 7) в назвах звітів, де розкривається інформація про зміни в обліковій політиці.

Подальшого дослідження заслуговують такі питання: 1) порівняння відмінностей за кожним стандартом бухгалтерського обліку; 2) посилення уваги на приведенні ретроспективної інформації до вимог чинної облікової політики за національними стандартами; 3) усунення дублювання визначень облікової політики у чинному законодавстві тощо.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (дата оновлення: 16.11.2018). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 17.04.2019).

2. Кушина О. Облікова політика за МСФЗ: особливості складання. *Бібліотека баланс практичне керівництво*. 2019 р. № 1. С. 60–63.

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової

звітності» (дата оновлення: 01.01.2012). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013 (дата звернення: 17.04.2019).

4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки». (дата оновлення: 01.01.2012). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020 (дата звернення: 17.04.2019).

5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (дата оновлення: 03.08.2018). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 17.04.2019).

6. Пирець Н. М. Проблеми та перспективи впровадження МСФЗ в облікову політику підприємств в Україні. *Фінансове забезпечення підприємницької діяльності*. м. Дніпропетровськ, 2015 р. С. 15–21.

7. Податковий кодекс України. (дата оновлення: 01.03.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 17.04.2019).

8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» (дата оновлення: 10.01.2012). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99> (дата звернення: 17.04.2019).

Середа А.Є.,
студентка 4 курсу факультету Економіки та підприємництва
Науковий керівник - **Гордієнко Н.І.,**
канд. екон. наук, професор кафедри ФЕБОА
Харківський національний університет
міського господарства ім. О.М. Бекетова
м. Харків

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ

П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» визначає «фінансовий інструмент - контракт, який одночасно приводить до виникнення (збільшення) фінансового активу в одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструмента власного капіталу в іншого.»[1] Національний банк України наводить декілька визначень, найбільш доречним з них є «- це контракт, за яким одночасно в одного суб'єкта господарювання виникає фінансовий актив, а в іншого – фінансове зобов'язання або інструмент власного капіталу.»[2]

МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання» надає таке визначення «Фінансовий інструмент – це будь-який контракт, який призводить до виникнення фінансового активу у одного суб'єкта господарювання та фінансового зобов'язання або інструмента капіталу у іншого суб'єкта господарювання» [3]

Таким чином фінансовий інструмент можна визначити як документ (контракт) в якому визначено термін в який одне підприємство отримує грошовий потік, а інше підприємство має зобов'язання або інструмент власного капіталу.

Фінансові інструменти класифікуються на основні та похідні. Основні передбачають купівлю (продаж) або поставку (отримання) фінансових активів, в результаті чого виникають взаємні вимоги. До них відносяться фінансові активи, фінансові зобов'язання та інструменти власного капіталу. Похідні це фінансові інструменти, які передбачають можливість купівлі чи продажу права на отримання чи поставку базового активу або отримання/виплату доходу пов'язаного зі зміною деяких характеристик цього активу. Похідні включають ф'ючерси, форварди, опціони та свопи.

П(С)БО 13 класифікує фінансові інструменти таким чином: фінансові активи, фінансові зобов'язання, інструменти власного капіталу, похідні фінансові інструменти.

МСФЗ 9 наводить єдину модель, яка містить такі категорії класифікації:

- оцінка за амортизаційною вартістю належать фінансові активи, які утримуються до погашення, тобто мають граничний термін погашення.

- оцінка за справедливою вартістю з відображенням результатів переоцінки як прибутку або збитку відносяться фінансові активи, утримувані для торгівлі, тобто отримання прибутку.

- оцінка за справедливою вартістю з відображенням результатів переоцінки у сукупному доході належать фінансові активи, придбані з метою збільшення їх справедливої вартості у довгостроковій перспективі, тобто активи, що мають намір утримувати у період більше року. [4]

Фінансовий інструмент заноситься до балансу на дату підписання контракту (опціони) чи на дату появи зобов'язання (фінансові інструменти за твердими контрактами, форвард контракт).

Первісна оцінка фінансових інструментів визначається фактичною собівартістю, і складається з справедливої вартості та витрат пов'язаних з придбанням.

На подальші дати балансу відповідно до П(С)БО фінансові активи відображаються за справедливою вартістю, але це не розповсюджується на дебіторську заборгованість, що утримується не для перепродажу; фінансові інвестиції, утримувані до погашення; фінансові активи, справедлива вартість яких не може бути точно визначена; фінансові інвестиції та інші фінансові активи, які не оцінюються справедливою вартістю.

Згідно з п. 5.1 МСФЗ 9 «фінансові активи та фінансові зобов'язання первісно визнаються за їх справедливою вартістю плюс (для фінансових активів) мінус (для фінансових зобов'язань) витрати на операцію, що прямо відносяться на придбання фінансового активу чи фінансового зобов'язання.» [4]

В залежності від намірів використання фінансових активів суб'єктами господарювання МСФЗ 9 виділяє три бізнес-моделі: отримання контрактних грошових потоків від фінансового активу; отримання контрактних грошових потоків і епізодичний продаж активів; будь-які інші стратегії, у тому числі трейдингові спекуляції.

Міжнародні стандарти не вимагають переоцінку фінансових інструментів кожної дати балансу, на відміну від вітчизняних стандартів. Сума переоцінок за кілька років заноситься до складу капіталу та Звіту про інший сукупний дохід, а за звітний у Звіті про прибутки і збитки звітного року.

Перехід українських підприємств на використання в обліку фінансових інструментів міжнародних стандартів призведе до деяких складнощів пов'язаних з суперечностями та недосконалістю національного законодавства, недосвідченістю контролюючих органів у питаннях обліку та звітування за міжнародними стандартами.

Процес переходу на МСФЗ є досить тривалим та важким, тому найближчим часом доцільно внести зміни до П(С)БО 13. Щоб наблизити його до міжнародних необхідно:

- у теорії та на практиці ввести категорію «бізнес-модель», яка при класифікації фінансових інструментів визначає мету використання їх підприємством.

- залежно від класу фінансового інструмента обліковувати його за одним із трьох підходів: за амортизованою вартістю, за справедливою вартістю із відображенням змін у справедливій вартості у складі прибутків/збитків звітного періоду або іншого сукупного доходу. При знеціненні також використовувати підходи визначені в МСФЗ 9.

- у ПСБО 13 визначити конкретні умови за яких є доцільним облік за справедливою вартістю із віднесенням різниці в її змінах на інший сукупний дохід.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти», затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 559 від 09.08.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>.

2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

3. МСБО 32 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/file/link/364271/file/ias-32_1.pdf.

4. IFRS 9 “Financial Instruments” – Overview [Електронний ресурс] / Deloitte. – 2014. – Режим доступу: <http://www.iasplus.com/en/standards/ifrs/ifrs9>

5. Бурденко І. Справедлива вартість в оцінці фінансових інструментів: вимоги Міжнародних стандартів фінансової звітності / І.Бурденко, І.Макаренко // Вісник НБУ. – 2014. – № 2.

Сирцева С.В.,
канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОРЕНДНИХ ОПЕРАЦІЙ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Методологічні засади формування обліково-інформаційного забезпечення управління орендними операціями в бюджетних установах регулюються Положенням з бухгалтерського обліку необоротних активів бюджетних установ, НП(С)БОДС 126 «Оренда», Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору та іншими нормативними актами.

Відповідно до п. 4 розд. I НП(С)БОДС 126 оренда – це договір, за яким орендар набуває права користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку [1].

Відносини, пов'язані з орендою державного та комунального майна, регулюються договором оренди. Типовий договір оренди цілісного майнового комплексу державного підприємства (структурного підрозділу підприємства) затверджено наказом ФДМ «Про затвердження договорів оренди» від 23.08.2000 р. № 1774 [2].

Фізичні та юридичні особи, які бажають укласти договір оренди, направляють заяву, проект договору оренди та інші документи згідно з переліком, що визначається ФДМ, відповідному орендодавцеві.

При цьому орендодавець протягом:

1) п'яти днів після погодження умов договору оренди з органом, уповноваженим управляти відповідним майном, а в разі якщо заява про оренду майна не потребує узгодження, протягом 15 днів після дати її реєстрації розміщує в офіційних друкованих ЗМІ та на веб-сайтах орендодавців оголошення конкурсу про намір передати майно в оренду або відмовляє в укладенні договору і повідомляє про це заявника;

2) десяти робочих днів після розміщення оголошення приймає заяви про оренду відповідного майна;

3) трьох робочих днів після закінчення строку приймання заяв своїм наказом ухвалює рішення за результатами вивчення попиту на об'єкт оренди.

Якщо подано лише одну заяву, конкурс на право оренди не проводиться і договір оренди укладається із заявником. У разі надходження двох і більше заяв орендодавець оголошує конкурс на право оренди.

Особливості відображення записів у бухгалтерському обліку полягають у правильному визначенні майна, яке орендується, того, для яких цілей воно використовується і з якого фонду необхідно проводити видатки (загального чи спеціального).

Суб'єкт держсектора (орендодавець) відображає вартість і нарахування амортизації об'єкта операційної оренди відповідно до вимог НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» [3].

Орендні платежі, що підлягають отриманню за операційною орендою, визначаються орендодавцем згідно із законодавством і у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності відображаються як збільшення дебіторської заборгованості та отримання доходу:

Дт 2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість»

Кт 7411 «Інші доходи за обмінними операціями».

Орендодавець визнає дохід від операційної оренди доходом відповідного звітного періоду на прямолінійній основі протягом строку оренди або з урахуванням способу одержання економічних вигід чи потенціалу корисності, пов'язаних із використанням об'єкта операційної оренди.

Суб'єкт державного сектора орендодавець, відображає у бухгалтерському обліку актив, наданий у фінансову оренду, як дебіторську заборгованість орендаря в сумі мінімальних орендних платежів та негарантованої ліквідаційної вартості за вирахуванням доходу від фінансової діяльності, що підлягає отриманню з визнанням доходу від реалізації необоротних активів, з одночасним виключенням з балансу орендодавця залишкової вартості об'єкта фінансової оренди з відображенням у складі витрат (собівартості реалізованих необоротних активів), якщо це передбачено законодавством та умовами договору фінансової оренди.

Таким чином, витрати, пов'язані зі списанням залишкової вартості основних засобів, переданих у фінансову оренду, слід списувати на субрахунок 8212 «Витрати, пов'язані з реалізацією майна». На ньому ведеться облік витрат на реалізацію в установленому порядку майна (крім майна, доходи від продажу якого вважаються доходами відповідного бюджету). Орендні платежі, що підлягають отриманню за фінансовою орендою, відображаються як погашення дебіторської заборгованості та отримання доходу (п. 2 розд. IV НП(С)БОДС 126). Зокрема, дебіторську заборгованість з фінансової оренди слід відображати на субрахунку 2011 «Довгострокова дебіторська заборгованість за операціями з оренди». На ньому ведеться облік указаної заборгованості з відкриттям аналітичних рахунків для кожного об'єкта оренди (наприклад, 2011.1) та фінансових доходів у сумі орендних платежів за перший період, що виникла за операціями з оренди (наприклад, 2011.2).

Відповідно до п. 4 ст. 13 Бюджетного кодексу України [4] власні надходження бюджетних установ включаються до спеціального фонду бюджету. Надходження від плати за послуги (включаючи плату за надання адміністративних послуг), що надаються бюджетними установами згідно із законодавством, зокрема орендна плата, належать саме до власних надходжень бюджетних установ. Отже, зараховувати орендну плату, яка залишається в розпорядженні орендодавця, треба до спеціального фонду як

власні надходження, а от частину, що перераховують до місцевого бюджету, – до загального фонду місцевого бюджету [5].

Витрати орендаря на поліпшення об'єкта фінансової оренди (модернізацію, модифікацію, добудову, дообладнання, реконструкцію тощо), що приводять до збільшення майбутніх економічних вигід, які первісно очікувалися від його використання, відображаються як капітальні інвестиції, що включаються до вартості об'єкта фінансової оренди.

Витрати орендаря на поліпшення об'єкта операційної оренди (модернізацію, модифікацію, добудову, дообладнання, реконструкцію тощо), що приводять до збільшення майбутніх економічних вигід, які первісно очікувалися від його використання, відображаються орендарем як капітальні інвестиції.

Таким чином, орендні відносини мають виключно договірний характер і не можуть виникати на підставі планових завдань або інших адміністративно-управлінських актів. Оренда передбачає передачу майна у строкове (тимчасове) користування без надання права орендареві розпоряджатися орендованим майном. Таке користування є платним: орендар сплачує орендодавцеві орендну плату у визначених розмірах. У разі закінчення строку договору оренди його дія припиняється.

На практиці саме відсутність достатніх правових знань з орендних операцій не дає змогу бухгалтерам бюджетних установ правильно відобразити їх в бухгалтерському обліку та, відповідно, скласти достовірну звітність. Це здебільшого призводить до втрат бюджету або до незаконних видатків, що «ускладнює» взаємини з контролюючими органами.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 126 «Оренда» : Наказ Міністерства фінансів України від 24 грудня 2010 р. № 1629.

2. Типовий договір оренди індивідуально визначеного (нерухомого або іншого) майна, що належить до державної власності : Наказ Фонду державного майна України від 23 серпня 2000 р. № 1774.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 12 жовтня 2010 р. № 1202.

4. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI / Верховна Рада України.

5. Китайчук Т.Г. Оренда державної нерухомості: облік та оподаткування [Електронний ресурс] / Т.Г. Китайчук. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/7_ukr/155.pdf.

Сухова Л.О.,
директор Ізмаїльського
технікуму економіки і права,
м. Ізмаїл

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РЕЗЕРВІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Рішення про формування певного резерву приймається на підприємстві залежно від його галузевої специфіки, майнового стану, чисельності працівників тощо. Безпосередньо перелік резервів і порядок їх формування повинен бути передбачений в документі, який регламентує облікову політику.

У сільськогосподарських підприємствах зазвичай створюються такі види резервів, як резервний капітал; резерв сумнівних боргів; резерв забезпечення подальших витрат і платежів; страхові резерви.

Антиципаційний характер резервів зумовлює певні складності їх бухгалтерського обліку, зокрема оцінювання та відображення в балансі. Включення резервів до об'єктів бухгалтерського обліку вимагає дещо іншого ставлення до їх сутності та класифікації.

Варто зазначити, що виникнення резервів пов'язане із невизначеністю діяльності суб'єкта господарювання в майбутньому. Створення резервів передбачало вилучення з господарського обороту та акумулювання різних видів активів, подальше використання яких мало чітке цільове призначення.

Науковці пропонують розподіляти резерви за видами ресурсів на економічні та фінансові. До складу економічних резервів науковці відносять матеріально-технічні, трудові та науково-технічні; до фінансових – резерви, які формуються підприємствами з метою реалізації їх фінансової концепції, або для страхування бізнесу в умовах ризику та невизначеності (статутні, резерви майбутніх витрат і платежів, оціночні резерви).

Чинним законодавством України, що регламентує організацію та ведення бухгалтерського обліку, не закріплено визначеної класифікації резервів капіталу: у нормативних документах їх лише перераховано. Так, у чинному законодавстві не віднесено до жодної класифікаційної групи резервів ні резерви майбутніх витрат і платежів, ні резерв сумнівних боргів, ні резервний капітал.

Серед вітчизняних науковців проблема класифікації резервів частково знайшла своє відображення у працях М.О.Козлової, Я.Д. Крупки, І.Й. Яремко та Ю.А. Вериги.

Доктор економічних наук Я.Д. Крупка зазначає, що в Україні П(С)БО регламентовано створення лише двох типів резервів: резерв сумнівних боргів і резервний капітал. Науковець вважає, що на рахунках обліковуються деякі фондові джерела, подані як забезпечення наступних витрат і платежів, створення яких, до певної міри, можна віднести до резервування [1].

Науковець І.Й. Яремко також не виділяє певних класифікаційних ознак резервів, а лише частково їх розглядає. До резервів відносить зараховує резервний капітал, амортизаційний капітал та резерви капіталу [2].

Ю.А. Верига класифікує резерви за джерелами утворення (резерви, що створюються за рахунок нерозподіленого прибутку; резерви, що створюються за рахунок витрат звітного періоду) та за нормативно-правовим регулюванням (резерви, що створюються відповідно до чинного законодавства або установчих документів підприємства; резерви, що створюються відповідно до П(С)БО) [3].

З'ясовано, що слід розрізняти облікові резерви (об'єкти, які вводяться до системи бухгалтерського обліку як засіб її оптимізації через забезпечення відповідності доходів та витрат і впливу на фінансовий результат), резерви як запаси матеріальних та / або фінансових ресурсів, резерви потенційних можливостей підвищення ефективності діяльності підприємства, та, відповідно, процеси резервування для кожного з виділених видів резервів.

Такий поділ резервів за економічним змістом дозволить уникнути невизначеностей, пов'язаних із процесом резервування, адже загальноприйняте розуміння поняття «резерв» у повсякденному житті та у деяких економічних літературних джерелах лише як запасу ресурсів заважає виробленню конвенційності та нівелює спроби глибокого теоретичного дослідження.

Резерви формуються для досягнення оперативно-тактичних цілей суб'єкта господарювання, а саме: мінімізації впливу ризикових подій; формування фінансового результату; створення умов розвитку підприємства та підвищення його конкурентоспроможності. Резервна система забезпечує безперервність функціонування та можливість постійного розвитку сільськогосподарського підприємства.

Останнім часом на сільськогосподарських підприємствах України спостерігається тенденція до реальної оцінки активів підприємства. Передусім це стосується перегляду вартості основних засобів, і, як правило, це призводить до зменшення їхньої вартості, оскільки первісні статистичні коефіцієнти перерахунку були необґрунтовано завищені.

Джерелом для уточнення вартості основних засобів є резерв з переоцінки необоротних активів (чим за сутністю є суми, що обліковуються на рахунку 41 «Капітал у дооцінках»). Отже, використання резерву відповідає строго цільовому призначенню його використання та призводить до зменшення його величини та скорочення активів підприємства. Це дає підґрунтя для припущення, що резерв з переоцінки необоротних активів необхідно обліковувати у складі резервів капіталу.

Список використаних джерел

1. Крупка Я.Д. Обліково-аналітичне забезпечення інноваційного розвитку підприємства / Я. Д. Крупка // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». - 2007. – № 576. – С. 145 - 149.

2. Яремко І. Й. Економічні категорії в методології обліку: [монографія] / І. Й. Яремко. – Львів : Каменяр, 2002. – 192 с.

3. Верига Ю.А. Резерви підприємств України: облік і подання інформації у звітності / Ю.А. Верига // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – Житомир, 2003. – № 4 (26). – С. 52-58.

Сенічев Д.С.,
здобувач вищої освіти спеціальності «Облік і оподаткування»,
4 курс, факультет економіки,
бізнес-аналітики та оподаткування
Науковий керівник: **Єремян О.М.,**
канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри обліку, аудиту і оподаткування
Херсонський національний технічний університет
м. Херсон

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РУХУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Для кожного суб'єкта господарювання готова продукція займає важливу роль у складі його оборотних активів і відіграє домінуючу позицію у здійсненні його діяльності. Готова продукція є результатом діяльності підприємства, а відповідно і об'єктом ведення бухгалтерського обліку та здійснення внутрішнього контролю. Випуск і реалізація продукції впливає на фінансові результати суб'єкта підприємництва, адже реалізація готової продукції – це основне джерело формування доходу підприємства.

Таким чином, виходячи з вище переліченого, а також враховуючи те, що провідну роль у забезпеченні отримання прибутку підприємством відіграє виробництво та реалізація готової продукції.

Питання пов'язані з обліком готової продукції та процесу її реалізація на підприємствах розглянуті в працях науковців, таких як: Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Ткаченко, Г.П. Журавель, П.Я. Хомин, В.В. Сопко, В. А. Вороніна, В.В. Черниш, Л.І. Шваб, А.М. Герасимович, С.Ф. Голова та інші. Проте ряд важливих проблем обліку готової продукції та процесу її реалізації потребують подальших досліджень.

Метою є визначення теоретичних аспектів організації бухгалтерського обліку руху готової продукції на промислових підприємствах.

Забезпечення виробництва продукцією, необхідною для задоволення потреб населення і держави в цілому з подальшим отриманням прибутку є метою діяльності будь-якого підприємства на сучасному конкурентному ринку.

Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про готову продукцію визначається П(С)БО 9 «Запаси» та П(С)БО 16 «Витрати».

Готова продукція – це продукція, що виготовлена на підприємстві, в установі, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом [2]. Порівняння цього визначення із тлумаченням такого виду продукції у міжнародній обліковій практиці свідчить про практичне його співпадання. При цьому уточняється, що вироби, які не пройшли всіх стадій технологічної обробки, випробувань і технологічного приймання, вважається не закінченими і входять до складу незавершеного виробництва.

При організації обліку готової продукції основним є визначення її характеру. В економічній літературі готову продукцію класифікують відповідно до ряду ознак, які представлені на рис. 1.

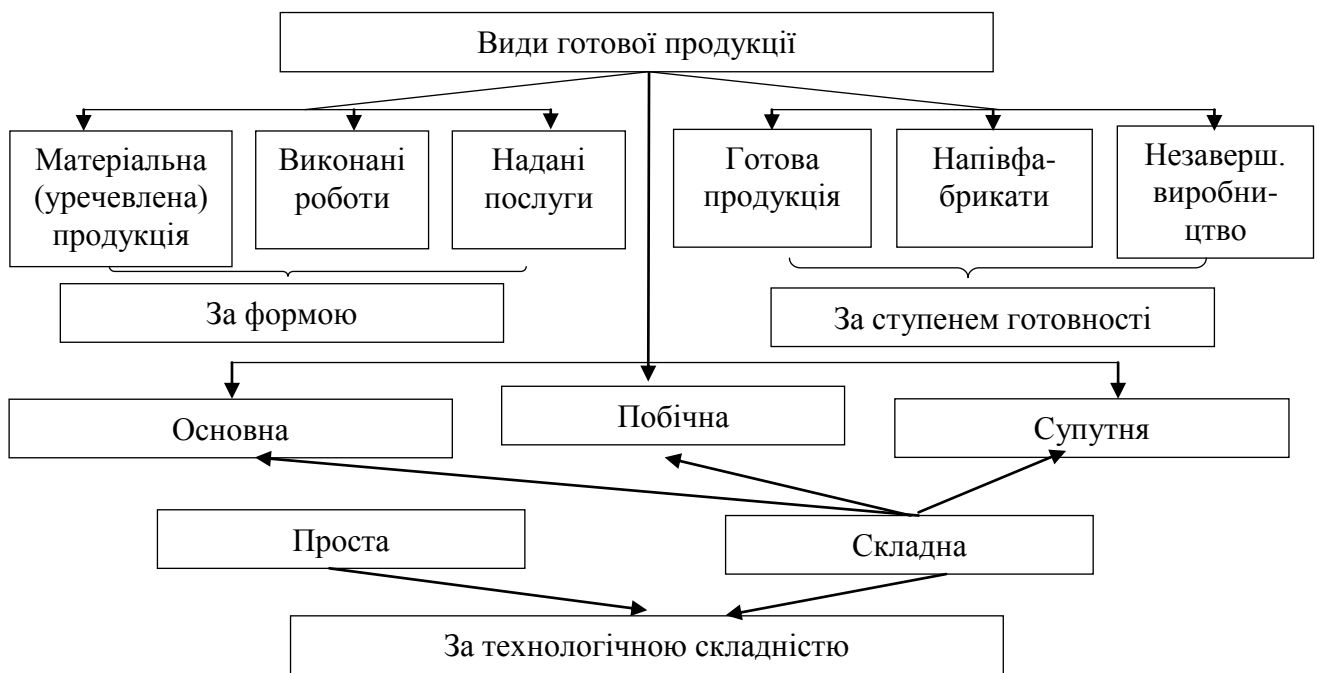

Рис. 1. Класифікація готової продукції [7]

За ступенем готовності продукції поділяють на готову продукцію, напівфабрикати та незавершене виробництво.

За формою готова продукція поділяється на матеріальну (уречевлену) продукцію, виконані роботи та надані послуги [5].

Проста продукція – це продукція, що одержується в результаті елементарного технологічного процесу, під час якого відсутні виробничі відходи.

Складна продукція – це продукція, що розділяється на декілька видів продукції (основна, побічна та супутня) [1]. За своїми технічними та іншими характеристиками супутня та побічна продукція майже не відрізняються від основної, а тому їх кількісні параметри визначають аналогічно основній продукції.

Супутня продукція – продукція, отримана в одному технічному циклі одночасно з основною.

Побічна продукція – продукція, що утворюється в комплексних виробництвах паралельно з основною і, на відміну від супутньої, не потребує додаткових витрат.

Одним з важливих завдань сучасних підприємств є організація ведення обліку готової продукції з метою її найефективнішої реалізації [8].

Побудова обліку готової продукції можлива за різними варіантами. Продукція, яка має кількість, якісні та вартісні характеристики може бути здана на склад, а звітти відбуватиметься її відвантаження та реалізація. Водночас, можливий і інший підхід, коли готова продукція не передається на склад, а нагромаджується безпосередньо у виробника, звідки її відвантажують або передають покупцеві та реалізують. Продукція, яка не має кількісних характеристик, - робота, послуга або великогабаритні вироби – будинок, пароплав – безпосередньо передається з виробництва покупцеві [6].

Провідне значення на сучасному підприємстві приділяється реалізації готової продукції. Саме готова продукція та процес її реалізації є найважливішими економічними показниками в діяльності підприємства. В обсяг реалізації включається відвантажена та випущена продукція незалежно від того, зарахований платіж на розрахунковий рахунок установи чи ні. дає змогу виконувати зобов'язання перед державним бюджетом та банком. Реалізація готової продукції – це мета діяльності підприємства, кінцевий етап кругообігу його засобів, по завершенні якого визначаються результати ефективності виробництва [4].

У промислових підприємствах випуск продукції з виробництва та передача її на склад оформлюється накладними-вимогами, відомостями, приймально-здавальними документами, актами приймання, в яких вказується: дата, шифр цеху і складу, найменування продукції, номенклатурний номер, одиниці виміру, кількість, ціна за одиницю.

На складі в облікових регістрах (картках або книзі складського обліку) готова продукція обліковується в кількісному вираженні. У картках або книгах складського обліку здійснюються записи про надходження і відпуск готової продукції та щоденно виводяться її залишки.

Відвантаження із складу підприємства – продавця реалізованої продукції або товарів здійснюється на підставі документа «Товарно-транспортна накладна»; передачу продукції і товарів із складу до торгівельного приміщення здійснюється шляхом використання документа «Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів» .

За результатами змін, які відбулися із готовою продукцією і товарами на складі на протязі місяця, до бухгалтерії підприємства подається «Звіт про рух матеріальних цінностей» , за даними якого бухгалтером вносяться відповідні зміни до «Оборотної відомості по товарно-матеріальних рахунках» .

Для узагальнення інформації про наявність та рух готової продукції підприємства планом рахунків передбачено рахунок 26 «Готова продукція». За дебетом рахунка 26 відображається надходження готової продукції з власного виробництва, а за кредитом – її реалізація, використання для

внутрішніх потреб та інших цілей. Залишок є тільки дебетовим і показує фактичну виробничу собівартість готової продукції на кінець звітного періоду [9].

Отже, до готової продукції належить та продукція, обробка якої закінчена, відповідає стандартам, пройшла технічний контроль і здана на склад. Продукція є результатом виробництва. Остаточним етапом кругообігу готової продукції є реалізація виробленої продукції, що здійснюється відповідно до договору про поставку. Від їх виконання залежить кінцеві результати діяльності підприємства, тобто отримання прибутку і його розподіл.

Список використаної літератури

1. Господарський кодекс України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon1.rada.gov.ua/laws>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246; зі змінами та доповненнями. - Режим доступу: <http://www.mfu.gov.ua>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» – Положення, Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
4. Задоець Ж.В. Проблеми обліку та аналізу готової продукції та її реалізації / Ж. В. Задоець // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 4. – С. 981-984.
5. Мельник Т.Г., Засадний Б.А., Гура Н.О., Швець В.Г., Дерун І.А. Розвиток національної системи бухгалтерського обліку і контролю в Україні в умовах євроінтеграції: монографія. – К.: Кондор, 2017. – 226 с.
6. Нестеренко Ж.К. Особливості готової продукції та вдосконалення обліку її реалізації / Ж. К. Нестеренко // Сталий розвиток економіки. – 2015. – Вип. 7. – С. 180-184.
7. Осадча Г.Г., Течишина Ю.Л. Облік готової продукції та його науково-методичні аспекти на сучасному промисловому підприємстві / Г.Г. Осадча, Ю.Л. Темчишина // Глобальні та національні проблеми економіки. Серія «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». – 2017. -№ 16. – 894-898 с.
8. Петришина Н.С. Проблеми обліку готової продукції та її реалізації [Електронний ресурс] / Н.С. Петришина, Р.В. Перун // ПВНЗ «Хмельницький економічний університет». – 2014. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nie_2014_1_9.pdf.
9. Реслер М. В. Випуск готової продукції: організація та методика / М. В. Реслер. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Znpchdtu/2008_21_1/articles/Finansi/6_Resler.pdf.

Ходзицька В.В.,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри
обліку і оподаткування
ДВНЗ “Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
м.Київ

ЕФЕКТИВНА ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА КОРПОРАЦІЙ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

В умовах загострення конкурентної боротьби, розвиток управлінських технологій орієнтує бізнес на процеси довгострокового прогнозування та визначення основних напрямів розвитку господарюючого суб'єкта, що забезпечують високий рівень прибутковості його діяльності. Ступінь ефективності процесів прийняття та реалізації стратегічних рішень сучасними корпораціями в першу чергу визначається якістю інформації, якою забезпечується система стратегічного менеджменту.

Конкуренція спонукає представників різних галузей кардинально переглядати технічну, цінову політику, а також основні підходи до ефективного управління підприємством. Запорукою успіху в даному випадку є використання комплексного підходу, що включає впровадження сучасних методів управління, реінжиніринг бізнес-процесів, тотальне управління якістю, модернізацію виробництва, використання передового досвіду провідних зарубіжних підприємств. Для здійснення даної мети сучасні суб'єкти господарювання потребують ефективної системи стратегічного менеджменту, орієнтованого на розробку загальної стратегії розвитку і постановку на її основі стратегічних цілей, спрямованих на досягнення сталого переваги бізнесу перед конкурентами.

Корпорації є важливим елементом сучасної економічної системи, в якій велику роль відіграють процеси інтеграції та глобалізації. Міжнародний досвід провідних країн світу свідчить про те, що важливою складовою управління господарською діяльністю великих підприємств є уміло сформована облікова політика.

Формування облікової політики для цілей бухгалтерського обліку на підприємстві пов'язано з певними проблемами: облікова політика не розглядається як інструмент в управлінні економічним суб'єктом; недостатньо повно розкриваються технічні, організаційні та методичні аспекти облікової політики, а також врахування галузевих особливостей при складанні облікової політики. У зв'язку з цим, в економічній літературі велика увага приділяється дослідженню проблем, що пов'язані з формуванням облікової політики підприємств.

Визнаючи вагомий внесок науковців, варто вказати на наявність невирішених питань наукового та прикладного характеру в частині формування облікової політики відповідно до Міжнародних Стандартів Фінансової Звітності на основі використання міжнародного досвіду. У

питанні формування облікової політики варто переймати досвід країн з розвинутою економікою, враховуючи усі їх особливості (рис. 1)г

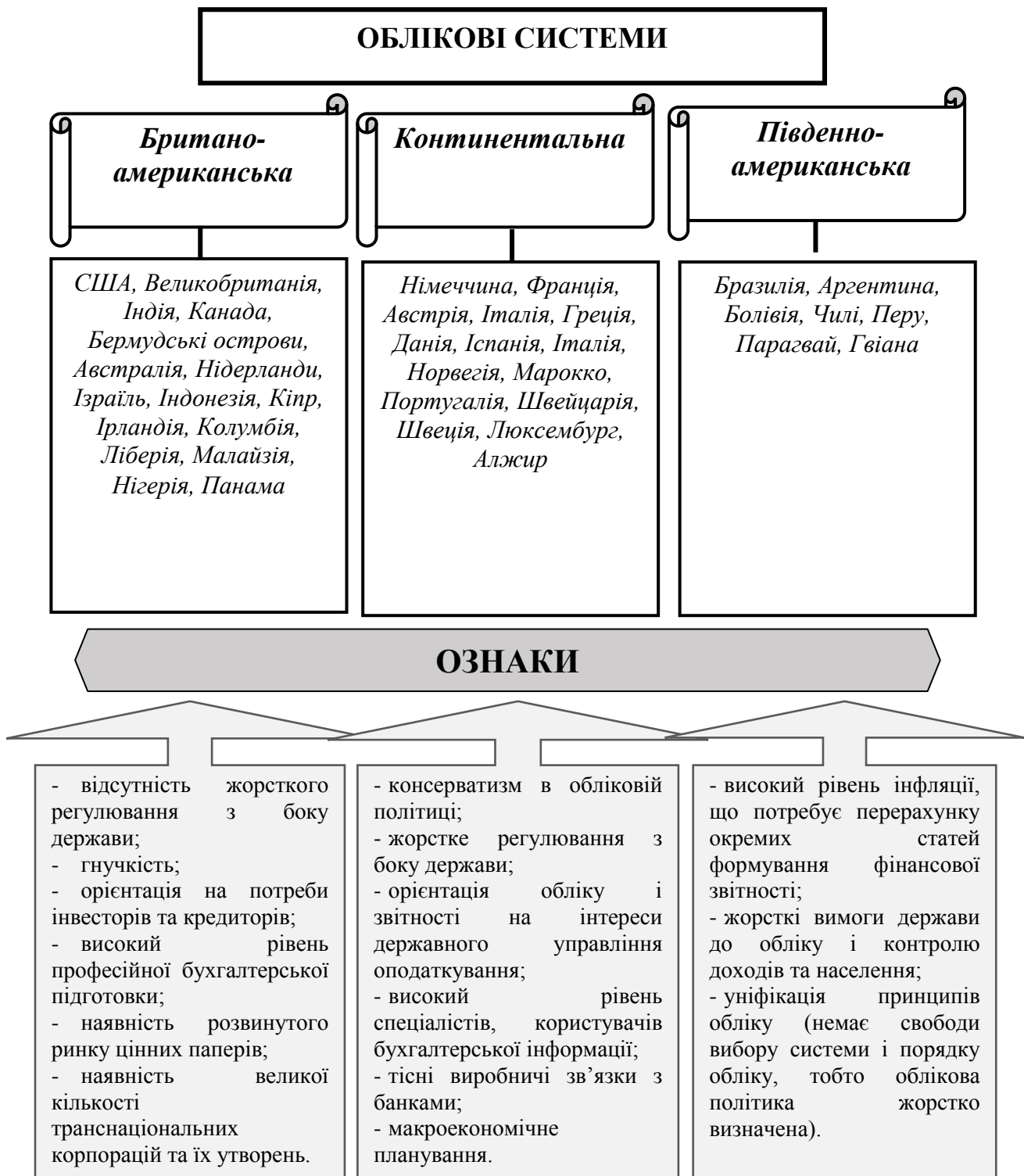

Рисунок 1 - Класифікація облікових систем в міжнародній практиці

На сьогодні поняття «облікова політика» МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» трактує, як конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності.

Облікова політика корпорації визначається самостійно за погодженням з власником та зміни до неї, враховуючи організаційно-правову форму корпорації, галузеві особливості економічної діяльності, обсяг виробництва, тощо. Облікову політику можна розглядати як структуру, в якій компанія повинна працювати; однак, система є дещо гнучкою, а команда управління компанії може обрати конкретну облікову політику, яка є вигідною для фінансової звітності компанії.

Обрана корпорацією облікова політика застосовується всіма філіями, представництвами, відділеннями та іншими відокремленими підрозділами від їх місцезнаходження. Розпорядчий документ про облікову політику може бути прийнятий як базисний на час діяльності корпорації, до якого за потреби вносять зміни з визначеного часу.

Е. С. Хендрікс і М. Ф. Ван Бреда відзначають, що «всі зміни облікової політики повинні мати економічні наслідки». Економічні наслідки від зміни облікової політики організацій можуть виникнути не відразу, а їх значення може впливати протягом тривалого періоду.

Таким чином, при формуванні облікової політики за міжнародними стандартами необхідно, з одного боку, вивчити досвід розробки облікової політики в зарубіжних країнах, а з іншого - враховувати такі фактори, що впливають на даний процес: правове регулювання, фінансову і податкову систему, вплив інших країн, особливості діяльності організацій.

Список використаних джерел

1. Хендриксен, Э. С. Теория бухгалтерского учета / Э. С. Хендриксен, М. Ф. Ван Бреда: пер. с англ. [под ред. проф. Я. В. Соколова.] – М. : Финансы и статистика, 1997. – 576 с.

2. Нидлз Б. Принципы бухгалтерского учета / Б. Нидлз, Х.Андерсон, Д. Колдуэлл; пер. с англ.; под общ. ред. Я.В. Соколова. 2-е изд, стереотип. М. : Финансы и статистика, 2002. 496 с.

3. Бернстайн Л.А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация: пер. с англ. / научн. ред. перевод И. Елисеева. Гл. редактор серии проф. Я. В. Соколов.- М. : Финансы и статистика, 2003. - 624 с.

СЕКЦІЯ 2

СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ТА НАПРЯМКИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Донченко Т.В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Хмельницький національний університет
м. Хмельницький

ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ФІСКАЛЬНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

Становлення вітчизняної податкової системи відбулося в умовах глибокої економічної кризи, перехідної і недосконалої кредитно-грошової системи та політичної нестабільності. Незважаючи на численні публікації у цьому напрямі, актуальним на сьогодні залишається питання дослідження генезису податкової системи та її органів виходячи з проведених в Україні податкових реформ та особливостей їх запровадження.

Важливим елементом діалектичного методу дослідження економічних явищ і процесів є принцип історизму, який відіграє важливу роль у пізнанні їх сутності та економічного змісту. Його застосування в дослідженні податкової системи та органів контролю передбачає необхідність з'ясування якісних зрушень, що відбулись під час їх розвитку. Нами виділено етапи становлення фіскальних органів України та визначено характеристики кожного з етапів (табл. 1).

Узагальнюючи зазначені перетворення, можна констатувати значну реформаційну динаміку становлення податкових органів України впродовж 1991-2019 років. Особливу увагу варто зосередити на останніх перетвореннях, які відбулися у 2019 році. Незавершеність процедур реорганізації не дозволяють нам виділити наступний етап генезису податкової служби України, що стане об'єктом дослідження в перспективі.

Отже, вищезгадана реформа передбачає реорганізацію Державної фіскальної служби України шляхом поділу на два напрямки як окремі центральні органи виконавчої влади. Кабінет Міністрів буде спрямовувати та координувати діяльність цих служб через Міністра фінансів України. Крім того, обидві Служби є правонаступниками прав і обов'язків реорганізованої ДФС у відповідних сферах діяльності [2].

Новостворені служби є центральними органами виконавчої влади з питань забезпечення реалізації державної політики у податковій та митній сферах (відповідно).

Поділ ДФС на дві служби є важливим кроком на шляху до побудови якісної системи адміністрування податків і зборів. Реформа ДФС створить основу для демілітаризації податкових органів, покращить якість послуг, що

надаються платникам податків, підвищить прозорість та підзвітність роботи податкових і митних органів/

Таблиця 1 - Періодизація становлення та розвитку державних фіскальних органів в Україні(складено за джерелами [1;2])

Етап	Основні характеристики етапу
Перший етап (1990 – 1996 рр.)	<p>Створення Державної податкової служби України у складі Міністерства фінансів</p> <p>ДПС була утворена в 1990 році та Законом України «Про державну податкову службу в Україні» визначені статус, функції та правові основи її діяльності. На підставі законодавчих актів на базі відділів державних доходів фінансових органів, були сформовані державні податкові інспекції. Державна податкова служба складалась з Головної податкової інспекції України, державних податкових інспекцій в АР Крим, областях, районах, містах і районах у містах.</p>
Другий етап (1996 – 2000 рр.)	<p>Утворення Державної податкової адміністрації як самостійного органа виконавчої влади, зміна рівня підпорядкування податкової служби.</p> <p>На основі прийняття Указу Президента «Про утворення Державної податкової адміністрації України та місцевих державних податкових адміністрацій» (1996 р.) Державна податкова адміністрація (далі ДПА) стає центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом. Сформована трирівнева структура державної податкової служби: Державна податкова адміністрація України; Державні податкові адміністрації в АР Крим, областях, містах Києві та Севастополі; Державні податкові інспекції в районах, містах, районах у містах. У 1996 р. у складі ДПА України було утворено податкову поліцію (міліцію -з 1998 р.)</p> <p>1999 р. - створено відомчий вищий навчальний заклад для підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців податкової служби – Академію державної податкової служби України.</p>
Третій етап (2000 - 2011 рр.)	<p>Модернізація та реорганізація податкової служби у рамках євроінтеграції України</p> <p>У 2000 р. у складі ДПА утворено самостійний функціональний підрозділ з правами юридичної особи – Департамент розвитку та модернізації державної податкової служби. Відповідно до Угоди між Україною й МБРР про виділення позики у сумі 40 млн.\$ з 2003 року розпочався проект «Модернізація державної податкової служби України – 1». У рамках орієнтації діяльності ДПС на формування партнерських взаємовідносин з платниками податків у 2002 році при ДПА створено Громадську колегію як самостійний дорадчий орган податкової служби. До складу якої входять народні депутати, представники громадських та неурядових організацій.</p> <p>У 2010 році згідно Указу Президента «Про оптимізацію системи органів виконавчої влади» Державну податкову адміністрацію реорганізовано у Державну податкову службу, робота якої координується міністром фінансів.</p>
Четвертий етап (2012-2014 рр.)	<p>Створення Міністерства доходів та зборів, шляхом об'єднання Податкової та Митної служб</p> <p>24 грудня 2012 року утворено нове Міністерство доходів і зборів в системі центральних органів виконавчої влади внаслідок реорганізації Державної митної служби (ДМС) та Державної податкової служби України (ДПС). Новій структурі передано функції з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Відбулась переорієнтація ДПС на службу сервісного типу.</p>

<p>П'ятий етап (кінець 2014 р. - до теперішнього часу)</p>	<p>Утворення Державної фіскальної служби України та її реорганізація Постановою КМ України від 21.05.2014 р. №160 «Про утворення Державної фіскальної служби» було утворено Державну фіскальну службу як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України, реорганізувавши Міністерство доходів і зборів шляхом перетворення. 18.12.2018 р. Кабінет Міністрів України схвалив постанову про реорганізацію Державної фіскальної служби України шляхом її поділу на дві служби: Державну податкову службу України та Державну митну службу України</p>
--	--

Отже, починаючи з березня 2019 року Державна фіскальна служба України стає центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який реалізує державну податкову політику та державну політику з адміністрування єдиного внеску, отже:

- здійснює змішані функції , адже поєднує адміністрування податків та соціальних внесків (ЄСВ);
- здійснює свою діяльність напівавтономних засадах (координується Кабінетом Міністрів)
- внутрішня організаційна структура побудована за комбінованим принципом, з переважанням функціонального підходу (реєстрація платників податку, податковий аудит, погашення податкового боргу і т.д.)

Генезис органів контролю за дотриманням податкового законодавства в Україні свідчить про системні зміни в діяльності даного суб'єкта державної виконавчої влади та постійну увагу до нього як з боку держави, так і з боку громадськості.

На нашу думку, реформування фіскальних органів України не є завершеним і потребує подальшого управлінського та політичного впливу. І фактичним прикладом цього є зареєстрована нова Концепція реформування податкової системи України [3], в якій на основі позитивного досвіду Італії, Швеції, Австрії, Польщі, Грузії, США рекомендується створення Служби фінансових розслідувань шляхом реорганізації Державної фіскальної служби України, Міністерства внутрішніх справ та Служби безпеки України.

Таким чином, стає зрозумілим, що процес становлення органів контролю за дотриманням податкового законодавства є досить тривалим, супроводжується частими змінами законодавства та зміною орієнтирів діяльності держави і суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Податкова система [Текст]: Навчальний посібник. / за заг. ред. Андрущенко В. Л. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 416 с.
2. Офіційний веб-сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua>.
3. Концепція реформування податкової системи України (оприлюднена Кабінетом Міністрів України 06.08.2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gov.ua/document/247504345>.

Донченко Т.В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри
фінансів, банківської справи та страхування
Олійник А.В.,
старший викладач кафедри
фінансів, банківської справи та страхування
Хмельницький національний університет
м. Хмельницький

СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ТА НАПРЯМИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Сьогодні в Україні, як країні з ринковою економікою, роль податків як активних фіскальних регуляторів економічного зростання та суспільного розвитку істотно посилюється. В умовах євроінтеграційних процесів, які започатковані в Україні виникає необхідність розбудови демократичного суспільства, що потребує створення адекватної йому податкової системи, спроможної через перерозподільний механізм забезпечити соціальну гармонію та фінансово-економічну рівновагу в країні.

Однак, як показує вітчизняна практика, постійні реформи системи оподаткування не вирішують основних проблем справляння податків, таких як великі масштаби тіньової економіки, ухилення від сплати податків, обтяжливе податкове навантаження, нестабільність податкового законодавства, що в цілому знижує економічну активність суб'єктів підприємництва та негативно відображається на фіскальній достатності держави.

За роки незалежності податкова система України стала потужним джерелом доходів держави, забезпечуючи понад 75 % доходів до зведеного бюджету країни. І протягом цього періоду уряд постійно шукає нові шляхи вдосконалення системи оподаткування. На початковому етапі було встановлено високий рівень податкових ставок та високий податковий тягар, але поступово держава перейшла до зменшення податків і оптимізації пільг [1].

Завдяки реформам у Податковому законодавстві за останні кілька років відбулася низка позитивних перетворень у сфері оподаткування, найвагомішими з них є: зменшення кількості малоефективних податків і зборів; спрощення адміністрування податків і зборів через подання звітності в електронному вигляді, зменшення тривалості податкових перевірок, упорядкування кількості та причин таких перевірок; запровадження нових штрафів; упорядкування спрощеної системи оподаткування для суб'єктів малого підприємництва через диференціацію рівня податкового навантаження для представників малого бізнесу та розширення сфери застосування спрощеного режиму оподаткування; скорочення та переорієнтація податкових пільг (авіа-, суднобудування, альтернативна

енергетика, харчова промисловість і сільське господарство, готельний бізнес, IT-сектор) [2].

До функцій органів державної влади, закріплених нормами Податкового кодексу України, під час проведення адміністрування податків належать: надання послуг платникам податків у ході виконання ними своїх обов'язків з розрахунку, декларування та сплати податків і зборів; здійснення контролю з виконання платниками податкового законодавства; вирішення спорів, що виникають під час застосування податкового законодавства; забезпечення відповідальності за порушення податкового законодавства як платників податків, так і органів державної виконавчої влади; здійснення примусового стягнення податків, не сплачених у встановлені терміни, та вжиття заходів, спрямованих на поновлення платоспроможності платників податків [3, с. 127].

У цілому функції, покладені на органи державної влади щодо адміністрування податкових платежів в Україні, в основному відповідають міжнародній практиці оподаткування. Основна відмінність полягає в якості забезпечення належних умов і значному спрощенні необхідних процедур під час виконання податкового обов'язку платниками.

Так у міжнародній практиці відбулося максимальне спрощення форми податкової декларації, де зазначаються лише показники, що мають значення для визначення суми податку, який підлягає сплаті (середньостатистична європейська податкова декларація для фізичних осіб включає 4–10 рядків, для корпорацій – 15–30). У нашій дійсності до форми податкової звітності включено максимальну кількість даних, що дають змогу вести контроль. Як результат, форма декларації передбачає 32 рядки та 17 додатків різного обсягу, крім фінансової звітності, що подається з декларацією.

У міжнародній практиці, забезпечення прийняття податкової звітності в електронному вигляді, в основному з використанням віддаленого доступу через мережу Інтернет є нормою. Декларація вважається неподаною лише тоді, коли вона фактично не подавалася. Процес прийняття податкової звітності в Україні в першу чергу спрямований на забезпечення зручності адміністратора податків і сьогодні не користується популярністю у платників податків, адже не завжди добре працює дистанційно через неналежну технічну готовність адміністратора і платника.

Є відмінності щодо надання консультацій з приводу податкового законодавства та процедур, які мають виконуватись платниками податків та адміністраторами. Так у світовій практиці здійснюється надання платникам податків актуальної та об'єктивної інформації з питань застосування податкового законодавства, і зводяться до мінімуму додаткові процедури, які мають виконуватись платниками під час виконання своїх обов'язків. В Україні також здійснюється надання платникам податків актуальної та об'єктивної інформації з питань застосування податкового законодавства, але трактування норм податкового законодавства подається з урахуванням необхідності виконання плану надходжень. Знову ж таки не на користь

платників податків, здійснюється зведення до мінімуму додаткових процедур, які мають виконуватись адміністратором податків.

Водночас необхідно окреслити окремі риси модернізації податкового адміністрування розвинених західних країн, зокрема: вдосконалення організаційної структури; впровадження нових технологій; підвищення кваліфікації працівників податкових служб; оптимізація процесів обробки даних; впорядкування інформаційних потреб у розрізі кожної функції податкового адміністрування та перегляд технологічних процесів (Інтернет, Oracle, веб-послуги, Інтранет); використання економіко-математичних і статистичних методів під час відбору об'єктів для проведення податкових перевірок; масова звірка даних із податку з доходів фізичних осіб [4].

Отже, система оподаткування України не повною мірою відповідає вимогам ринкової економіки та суспільних відносин і вимагає кардинальної заміни окремих елементів податкових механізмів. На нашу думку, для розвитку податкової системи доцільно: послабити податкове навантаження на платників податків за рахунок зниження ставок окремих податків; здійснити податки нейтральними щодо всіх категорій платників податків шляхом скасування цілої низки пільг та винятків в оподаткуванні, а також спростити адміністрування всіх податків.

Вважаємо, що основним завданням удосконалення податкового адміністрування в Україні є його формування відповідно до моделі «взаємних зобов'язань». Для цього необхідно забезпечити: проведення подальшої роботи з удосконалення нормотворчої техніки з метою конкретизації та усунення неоднозначного трактування окремих норм; підвищення ефективності роботи податкових органів через упровадження автоматизованого обміну інформацією між податковими органами та іншими органами державної влади у сфері регулювання й забезпечення електронного звіряння даних; створення простих форм звітності та зменшення кількості додатків до неї; забезпечення підвищення рівня автоматизації процесів складання й подання декларацій платниками до податкових органів; упровадження дистанційних методів перевірок, що не приведе до адміністративного навантаження на платника (наприклад, проведення перехресних перевірок звітів платників та їх порівняння з ключовими даними промисловості замість візитів до платників і перевірки документів); організацію співпраці з платниками податків, щоб вони мали можливість вчасно й добровільно заповнювати й подавати податкові декларації, шляхом попередження платників про настання строку подачі декларацій, надання кваліфікованої допомоги під час складання звітності, забезпечення зручних умов подання звітності (відсутність черг, належна культура обслуговування, перевірка даних декларації після її подання тощо).

Список використаних джерел

1. Радова О. В. Оподаткування в Україні: нововведення, тенденції та проблеми розвитку [Електронний ресурс] / О. В. Радова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні

відносини та світове господарство. - 2018. - Вип. 20(3). - С. 11-14. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcsg_2018_20\(3\)__4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcsg_2018_20(3)__4)

2. Безкрєвна А.В. Перспективи розвитку податкової системи: зарубіжний досвід. Формування ринкових відносин в Україні. 2016. № 1. С. 21–27.

3. Стратегія розвитку ДКРС на період до 2015 року, затверджена наказом Головного контрольно-ревізійного управління України від 6 березня 2009 р. № 46 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/category/32570>.

4. Борисюк О.В. Система адміністрування податків України та напрями її вдосконалення й модернізації / О. В. Борисюк, К. С. Оліферчук // СХІДНА ЄВРОПА: ЕКОНОМІКА, БІЗНЕС ТА УПРАВЛІННЯ. Випуск 2 (02), - 2016. – С. 70-75.

Олійник А.В.,

старший викладач кафедри
фінансів, банківської справи та страхування
Хмельницький національний університет
м. Хмельницький

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Із розвитком інформаційних технологій та засобів телекомунікації в світі почала формуватися «цифрова економіка». У наш час найбільш масштабно застосування цифрових технологій відбувається на сегментах фінансового ринку, що внесло суттєві зміни в процеси обігу та торгівлі фінансовими інструментами. Стає очевидним, що в найближчі роки з фінансового ринку можуть зовсім зникнути платіжні картки, більшість банків будуть надавати послуги в інтернеті, а всі грошові операції користувачі виконуватимуть з допомогою «гаджетів». Тому нагально постає питання ефективного управління податковою системою України в умовах цифрової економіки.

У Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року № 67-р, під цифровою економікою розуміють: «Діяльність, в якій ключовими факторами виробництва є цифрові (електронні, віртуальні) дані – як числові, так і текстові. Цифрова економіка базується на інформаційно-комунікаційних та цифрових технологіях, швидкий розвиток та поширення яких вже сьогодні впливають на традиційну економіку, трансформуючи її від економіки, що споживає ресурси, до економіки, що їх створює» [1].

Очевидно, що цифрова економіка базується на використанні інформаційних систем і технологій, Інтернет ресурсів, сучасних засобів зв'язку і телекомунікацій. В Україні протягом 2007–2015 років відбувалося поступове збільшення кількості користувачів Інтернету з 1,37 млн до 6,09

млн. У порівнянні з 2015 роком у 2016 році кількість користувачів різко збільшилася на 10,63 млн, у 2017 році – на 17,54 млн завдяки збільшенню використання бездротового широкосмугового доступу до мережі Інтернет. Так, у 2016 році засоби бездротового з'єднання використовували 9,77 млн абонентів із 16,72 млн, а у 2017 році – 17,5 млн абонентів із 23,63 млн [2].

Таким чином, в Україні з позитивною динамікою іде процес створення інформаційного суспільства основними ознаками якого є: формування єдиного інформаційного простору, посилення ролі інформації та знань в житті суспільства, збільшення питомої ваги інформаційних продуктів і послуг у ВВП, доступ до світових інформаційних ресурсів, інформаційна і економічна глобалізація, задоволення потреб населення в інформаційних продуктах, запровадження в системі управління державою технологій електронного урядування.

На нашу думку, інформаційне суспільство, в залежності від свого розвитку, може суттєво впливати на взаємодію органів державної влади між собою, з бізнесом, громадянами і взагалі на державне управління в цілому. Формування цих відносин здійснюється на основі інформаційних систем і технологій, мережі Інтернет, і є електронним урядуванням, тобто формою державного управління, що забезпечує електронний формат взаємодії між учасниками інформаційного суспільства та сприяє підвищенню ефективності, відкритості, прозорості органів публічного управління.

Ми вважаємо, що електронне урядування є інструментом регулювання не тільки інформаційного суспільства, а й цифрової економіки, яка фактично є його частиною. Тому необхідність впровадження найсучасніших інформаційних систем і технологій у податковій системі України – це шлях її інноваційного розвитку у відповідності до вимог часу.

Слід відмітити, що в процесі становлення податкової системи України інформатизація є пріоритетним напрямом її розвитку, адже застосування потенціалу сфери інформаційних систем і технологій в державному управлінні оподаткуванням сприяє прозорості та відкритості діяльності державних інституцій, підвищенню їх ефективності діяльності, якісному наданню населенню різноманітних інформаційних послуг та формуванню електронних взаємовідносин між платниками податків і податковими органами. Разом з цим, у процесі становлення податкової системи України поетапно здійснюється розвиток складових електронного оподаткування, активізація яких пов'язана із початком дії у 2011 році Податкового кодексу України.

Протягом останніх 20-ти років можна спостерігати надзвичайно швидкий розвиток технологій, які за короткий час докорінно змінили наше життя. Пріоритетним завданням податкових органів на сучасному етапі є 100% впровадження електронних сервісів, що забезпечить: зменшення витрат часу для платника; зменшення кількості помилок; загальнодоступність процедур; спрощення і підвищення рівня прозорості відповідних процедур; відкритість

діяльності контролюючих органів; комплексний захист інформації, пов'язаної з використанням електронних сервісів.

Впродовж останніх років контролюючими органами впроваджено більш ніж 55 електронних сервісів, серед яких: інформаційний веб-портал «Єдине вікно», Е-ПДВ, Е-кабінет, Е-Акциз, Е-Чек, Е-Аудит загальнодоступний інформаційно-довідковий ресурс (ЗІР) та інші.

На сьогодні ДФС України запровадила оновлену версію електронного сервісу «Електронний кабінет платника», що працює цілодобово, у режимі реального часу на безоплатній основі через мережу Інтернет без встановлення спеціального програмного забезпечення. Він надає платнику доступ до даних ЄРПН, СЕА ПДВ, СЕАРП. У 2018 році послугами Е-кабінету скористались понад 9,5 млн осіб. За допомогою цього сервісу можливо сформувати та надіслати до органів ДФС електронні документи, у тому числі податкову звітність, запити на отримання інформації, заяви для реєстрації платником окремих податків. Крім того, платники можуть через ЕКП зареєструвати податкові накладні/розрахунки коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних та Єдиному реєстрі акцизних накладних, скористатися сервісами систем електронного адміністрування ПДВ та реалізації пального [3].

Отже, перевагами Електронного кабінету платника є: працює за допомогою персональних комп'ютерів та смарт-пристроїв; працює без встановлення програмного забезпечення; вхід до особистого кабінету за наявності електронного цифрового підпису (ЕЦП) будь-якого АЦСК; працює безкоштовно та цілодобово; отримання інформації в режимі он-лайн; не потрібно відвідувати ЦОП – економія часу; доступ до відкритої інформації.

Електронний кабінет платника податків – новий електронний сервіс веб-порталу ДПС України, який за допомогою спеціального інструмента доступу (наприклад, електронної картки платника податків) з використанням електронно-цифрового підпису дозволить платнику податків працювати з органами податкової служби в режимі реального часу.

Робота з власним Електронним кабінетом здійснюватиметься платником податків за допомогою підключеного до Інтернет-мережі персонального комп'ютера з використанням стандартних програмно-технічних засобів (браузера, картридера тощо) за умови авторизації платника податків на веб-порталі ДПС України.

Електронний кабінет платника податків є захищеним, персоналізованим та безпечним електронним сервісом, який надаватиме безконтактні способи взаємодії платників податків та ДПС з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Податкова система України в умовах трансформаційних змін та вибору напряму євроінтеграції, у структурно-часовому вимірі пройшла кілька етапів і потребує подальшої модернізації. За складом та структурою вона подібна до систем розвинутих європейських країн, оскільки питання оподаткування розроблено з урахуванням норм європейського податкового законодавства, а

також аспектів податкової політики ГАТТ/СОТ та інших міжнародних економічних організацій.

Порівняно з іншими країнами світу розвиток податкової системи України та її інноваційність мають бути спрямовані на пріоритети впровадження інновацій у інституційному середовищі, у взаємовідносинах між суб'єктами податкової системи, впровадження інновацій у способах виявлення податкових ризиків і шахрайства, модернізацію податкового адміністрування для зниження витрат платників податків на дотримання вимог законодавства, що сприятиме розвитку податкової культури держави та бізнесу. Необхідно передбачити можливість отримання доступу до всіх сервісів та послуг ДФС України через електронний кабінет платника податків, ефективне використання ІТ, впровадження реінжинірингу та ризик-менеджменту у роботі суб'єктів податкової системи.

Список використаних джерел

5. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: документ 67-2018-р., чинний, поточна редакція: прийняття від 17 січня 2018 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>.

6. Кількість абонентів зв'язку на 1 січня 2018 року // Офіційний сайт Державної Служби Статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zv/az/az_u/az0118_u.htm.

7. Проект «Модернізація державної податкової служби України – 1» // Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/proekt--modernizatsiya-derj/>.

Колотій Ю.С.,

5 курс, факультет економіки та управління

Науковий керівник - Глухова В.І.,

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри «Облік і фінанси»

Кременчуцький національний університет ім. М. Остроградського,
м. Кременчук

ПРОГНОЗУВАННЯ ПОДАТКУ З ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ З УРАХУВАННЯМ БЮДЖЕТНИХ РИЗИКІВ

Одним із важливих елементів управління бюджетними ризиками є врахування їх під час планування і прогнозування. При прогнозуванні надходжень ПДФО в даний час використовують Методику прогнозування надходжень податку на доходи фізичних осіб, затверджену Наказом Міністерства фінансів України «Про методики прогнозування показників надходжень до бюджету» від 24.12.2010 року №1646. Однак ця методика не враховує можливі бюджетні ризики.

Оскільки ПДФО – найвагоміша складова всіх місцевих бюджетів України, в тому числі й місцевого бюджету м. Кременчука, побудуємо економетричну модель для прогнозування обсягів податкових надходжень та оцінки ризику недовиконання планових показників, запропоновану В. Вітлінським [1]. Модель побудована на основі статистичних даних щодо обсягів щомісячних надходжень ПДФО у м. Кременчук у період за 2006-2016 рр.

Для того, щоб уникнути інфляційного викривлення інформації, необхідно перейти до реальних одиниць виміру. Для переходу до цін грудня 2016 року необхідно всі спостереження ряду помножити на індекс цін.

За допомогою програмного забезпечення «Statistica» побудуємо модель ARIMA для прогнозу податку з доходів фізичних осіб. Модель ARIMA ґрунтується на прогнозуванні значення відповідного економічного показника на час t на підставі значень, які спостерігалися у попередні періоди. У результаті побудови моделі отримано прогнозні значення надходжень ПДФО (табл. 1).

Таблиця 1 Прогнозні значення надходження ПДФО до бюджету м. Кременчука на 2017-2018 рр.

Період	Базовий прогноз	Песимістичний сценарій виконання (-10%)	Оптимістичний сценарій виконання (+10%)
січень 2017	38140,76	32883,10	44239,07
лютий 2017	40961,86	34452,61	48700,94
березень 2017	42277,30	34798,64	51363,21
квітень 2017	45237,84	36518,46	56039,10
травень 2017	41783,10	33133,88	52690,09
червень 2017	43742,74	34118,69	56081,50
липень 2017	47709,30	36639,83	62123,02
серпень 2017	45137,04	34160,32	59640,90
вересень 2017	47092,81	35147,95	63097,08
жовтень 2017	45905,53	33809,73	62328,74
листопад 2017	45385,28	33003,75	62411,81
грудень 2017	50700,38	36420,30	70579,53
січень 2018	43302,54	30269,07	61948,06
лютий 2018	46505,43	31898,36	67801,46
березень 2018	47998,89	32334,66	71251,51
квітень 2018	51360,10	34007,70	77566,53
травень 2018	47437,81	30895,20	72838,03
червень 2018	49662,66	31833,06	77478,56
липень 2018	54166,03	34189,82	85813,80
серпень 2018	51245,66	31868,71	82404,26
вересень 2018	53466,12	32773,28	87224,27
жовтень 2018	52118,15	31502,40	86225,22
листопад 2018	51527,49	30723,59	86418,36
грудень 2018	57561,91	33868,71	97829,91

Визначимо ймовірність можливого недовиконання планових податкових надходжень.

Відповідно до кращих світових практик, зокрема, зазначених у рекомендаціях експертів МВФ [2], прийнятною шириною коридору відхилень прогнозних значень від фактичних є 7–10%, тобто в середньому річний прогноз не має переоцінювати або недооцінювати податкові надходження більш, ніж на 3,5–5%.

Ризик 10% -го недовиконання планового показника за прогнозування на один крок дорівнюватиме:

$$P(x \leq 0,9 x_{\text{пр}}) = 1 - \Phi\left(\frac{0,1}{V}\right), V = \frac{\sigma}{x_{\text{пр}}}, \quad (1)$$

де σ – похибка прогнозу, отримана на базовому інтервалі;
 $x_{\text{пр}}$ – прогнозоване значення податкових надходжень;
 $\Phi(x)$ – функція Лапласа.

Розрахуємо величину ризику щомісячних сумарних надходжень для однокрокового прогнозу. Прогнозована величина щомісячних надходжень для м. Кременчук загалом на 2017 рік $x_{\text{пр}} = 42629,85$ тис. грн. Величина ступеня ризику як імовірність недоотримання податкових надходжень по м. Кременчук становить:

$$P(x \leq 0,9 x_{\text{пр}}) = 1 - \Phi\left(\frac{0,1}{0,1776}\right) = 1 - \Phi(0,563) = 0,286732 \quad (2)$$

Тобто ймовірність 10%-го недовиконання планового показника податку з фізичних осіб складає 0,286732, або 28,67%.

Таблиця 2

Порівняння прогнозного, планового і фактичного значення ПДФО за 2017 р. за різними сценаріями, тис. грн.

№	Показник	Значення показника
1	Плановий	519163,1
2	Очікуване виконання	519103,0
3	Фактичне виконання	406111,4
4	За базовим прогнозом	534073,934
5	Песимістичний сценарій	415087,261
6	Оптимістичний сценарій	689295,003
7	Відхилення (3-4)	-127963
8	Відхилення (3-5)	-8975,86
9	Відхилення (3-6)	-283184

Отже, можна зробити висновок, що значення ПДФО за песимістичним сценарієм прогнозу надходжень виявився максимально наближеним до фактичних надходжень за 2017 р. (табл. 2), що підтверджує можливість використання даної методики прогнозування ПДФО при формуванні доходів місцевого бюджету м. Кременчука.

Список використаних джерел

1. Вітлінський В. В. Моделювання економіки: Навч. посібник // В. В. Вітлінський. – К.: КНЕУ, 2005. - 408 с.

2. IMF Working Paper Forecasts in Times of Crises Prepared by Theo S. Eicher, David J. Kuenzel, Chris Papageorgiou and Charis Christofides. Отримано з: <https://www.imf.org/~media/Files/Publications/WP/2018/wp1848.ashx>.

Паршивлюк Б.С.,
студент 4-го курсу
Науковий керівник - **Стеценко Н.А.,**
канд. екон. наук, доцент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Хмельницький національний університет,
м. Хмельницький

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Система оподаткування в Україні істотно впливає на формування дохідної частини бюджетів всіх рівнів, які утворюють державну скарбницю країни. Податкова система, що діє в нашій країні, не сприяє ефективному розвитку українського суспільства. У зв'язку з цим виникає гостра потреба у реформуванні системи оподаткування в Україні.

У процесі розбудови ринкового середовища в Україні запровадження значної кількості податків спричинило кризові явища в механізмі розподілу фінансових ресурсів фізичних та юридичних осіб на користь держави. Такі тенденції активізували розвиток інституту приховування прибутку від оподаткування.

Податки є тим інститутом, який забезпечує взаємодію держави та суспільства, виконує фіскальну, регулюючу, стимулюючу, інформаційну функції, значення та змістове наповнення яких трансформується під впливом сучасних соціально-економічних реалій. Сукупність податків і зборів, які нині діють в Україні, є одним з елементів податкової системи. Ці податки та збори визначені у Податковому кодексі України.

У теперішній час сучасна модель бюджетних відносин в Україні характеризується надмірною централізацією податкових надходжень, асиметрією між зобов'язаннями та доходами органів місцевого самоврядування. Тому потрібно оптимально розподіляти надходження між бюджетами різних рівнів, а зараз особливо при умовах реформування бюджетного та податкового законодавства, які спрямовані на бюджетну децентралізацію, яка поступовими кроками розвивається в Україні.

Розподіл між органами влади різних рівнів повинен дотримуватися таких принципів:

- стабільність поділу доходів між рівнями бюджетної системи;
- власні доходи бюджетів мають бути основним ресурсом для ефективної реалізації закріплених за ними видаткових повноважень;

- розмежування податкових повноважень і дохідних джерел має в основному орієнтуватися на вертикальне (між рівнями бюджетної системи), а не горизонтальне (між регіонами і муніципальними утвореннями) бюджетне вирівнювання;

- кожному місцевому територіальному утворенню повинен бути гарантований мінімальний норматив відрахувань від податків [3];

В Україні тривають реформаційні процеси, зумовлені прагненням до економічної інтеграції з Європейським Союзом. І хоча українська податкова система є подібною до більшості податкових систем європейських країн, однак, на відміну від країн Європейського Співтовариства, податкова система України не є інструментом підвищення конкурентоспроможності держави

Можна сказати що в Україні вже декілька десятиліть триває реформування податкового законодавства тому кожен місцевий орган влади прагне володіти своїми фінансовими ресурсами та грошовими коштами

Н.В. Проць пише: «в Україні сьогодні процеси фінансово-бюджетної децентралізації хоча й набули незворотного характеру, але не мають системності і все ще не сприяють стимулюванню місцевих органів до пошуку джерел активізації власних економічних ресурсів» [2]. Розподіл податкових платежів між рівнями бюджетної системи є складним процесом, але є думки що наступним кроком має стати реформування податку на доходи фізичних осіб, який є головним податком країни та базовим у податковій системі України, та віднесення його до місцевих податків.

Пропозицію щодо того, що податок на доходи фізичних осіб має бути місцевим, висловлює С.В. Березовська: «створення надійної дохідної бази бюджетів місцевого самоврядування та збільшення обсягу власних доходів таких бюджетів вбачається за можливе здійснити шляхом розширення переліку місцевих податків та зборів за рахунок переведення до їх складу деяких основних загальнодержавних податків та зборів, та внесення таких змін до Бюджетного кодексу України та Податкового кодексу України» [1, с. 107].

Проаналізувавши стан сучасної системи оподаткування України, можна зробити висновок, що вона має серйозні недоліки, а саме: нестабільність податкової системи. Часті зміни в законодавчих актах щодо окремих податків негативно впливають на розвиток підприємницької діяльності; основним є фіскальне спрямування податкової системи; відсутні єдині та порівняно стабільні нормативи відрахувань від загальнодержавних податків до місцевих бюджетів тощо. Регулювання сучасних економічних відносин в Україні потребує гнучкої податкової політики держави, яка дала б змогу оптимально пов'язати інтереси держави з інтересами підприємництва. Безумовно, створити таку податкову систему майже неможливо. Для створення оптимальної системи оподаткування необхідно керуватися такими основними

принципами, як соціальна справедливість, рівнонапруженість, економічна ефективність, стабільність, гнучкість. В Україні ж ці принципи на сучасному етапі ігноруються, що породжує проблеми визначення розміру, кількості податків, способу їх стягнення.

Список використаних джерел

1. Березовська С.В. Правові засади фінансової діяльності органів місцевого самоврядування: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2014. 245 с.
2. Проць Н.В. Формування податкових надходжень місцевих бюджетів в контексті бюджетної децентралізації. *Фінансовий простір*. 2015. № 1 (17). С. 221–227.
3. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи: монографія / П.В. Мельник, Л.Л. Тарангул, З.С. Варналій [та ін.]; за ред. З.С. Варналія. Київ: Знання України, 2008. 675 с.

Шебаніна О.В.,

д-р екон. наук, професор
декан факультету менеджменту

Бурковська А.І.,

аспірант
факультет менеджменту

Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ЛІБЕРАЛІЗАЦІЯ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Сільськогосподарське виробництво має низку специфічних особливостей порівняно з іншими галузями економіки, а саме: трудомісткість, сезонність виробництва, залежність від погодних та кліматичних умов, досить повільний час оборення оборотних коштів порівняно з іншими галузями та забезпечення продовольчої безпеки. Одним із засобів опосередкованої державної підтримки виступає оподаткування [1]. Урахування цих особливостей, а також пріоритетність розвитку сільського господарства в Україні обумовлюють формування дієвого механізму забезпечення продовольчої безпеки держави.

Так, податкові реформи останніх років з урахуванням рекомендацій Міжнародного валютного фонду були спрямовані на підвищення стимулюючої та регулюючої функцій оподаткування через перегляд та зменшення навантаження на товаровиробників. Крім того, додаткового регулювання та контролю потребує ринок сільськогосподарських угідь в Україні, оскільки, за оцінками експертів, державний бюджет щорічно втрачає до 8-10 млрд грн від існування тіньового обробітку землі. Враховуючи те, що з усіх земельних ділянок має бути сплачений єдиний податок IV групи, що

складає в середньому 300 грн на гектар (7% від нормативно-грошової оцінки землі) та податок на доходи фізичних осіб (18% від суми орендної плати - в середньому 330 грн), отримуємо 660 грн мінімальних надходжень у бюджет від оренди гектару землі, що не сплачуються. Зважаючи на те, що в Україні за різними оцінками знаходяться у тіньовому обороті від 10 до 12 млн гектарів ріллі, держбюджет недоотримує мінімум 8 млрд додаткових щорічних надходжень [2].

На сьогоднішній день, сільськогосподарські виробники, що відносяться до IV групи платників Єдиного податку та сплачують податки за спрощеною системою, звільняються не тільки від земельного податку, але і від рентної плати за спеціальне використання води. Так, зокрема, до IV групи відносяться товаровиробники (незалежно від організаційно-правової форми), які займаються:

- виробництвом сільгосппродукції (групи 1-24 УКТ ЗЕД) та/або розведенням;
- вирощуванням і виловом риби у внутрішніх водоймах (озерах, ставках та водосховищах);
- переробкою сільгосппродукції на власних чи орендованих потужностях, у тому числі з власновиробленої сировини на давальницьких умовах, та здійснюють операції з її постачання [3].

Крім того, останні поправки до податкового кодексу містять інформацію про віднесення до IV групи платників Єдиного податку фізичних осіб-підприємців, які провадять діяльність виключно в межах фермерського господарства, зареєстрованого відповідно до Закону України «Про фермерське господарство». Розглянемо особливості оподаткування сільгоспвиробників, що є платниками єдиного податку у таблиці 1.

Таблиця 1 Особливості оподаткування сільгоспвиробників, що є платниками єдиного податку

Критерій	Група IV		
Ставка податку	Річна сума податку розбивається на 4 квартали: I – 10%; II – 10%; III – 50%; IV – 30%.		
	Вид землі	Розмір ставки від нормативно-грошової оцінки землі з 1 га, %	
		загальні	у гірських зонах і на поліських територіях
	рілля, сіножаті і пасовища	0,95	0,57
	багаторічні насадження	0,57	0,19
	землі водного фонду	2,43	
Рілля, сіножаті і пасовища, що перебувають в умовах закритого ґрунту	6,33		
Максимально допустимий обсяг доходу за календарний рік	Без обмежень. При цьому частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік не повинна перевищувати 75%		
Наявність та	Без обмежень		

кількість найманих працівників	
Дозволена сфера діяльності	Усі види діяльності, крім заборонених у п.291.5 ¹ ПКУ, зокрема: –Виробництво підакцизних товарів, крім виноробних матеріалів, обмеження на виробництво електроенергії (не більше, ніж 25% доходу); –Реалізація декоративних рослин, диких тварин, хутряних виробів та хутра (не більше, ніж 50% від доходу).
Періодичність сплати єдиного податку	Раз у квартал протягом 30 календарних днів після кінця кварталу
Подача декларації з єдиного податку	Раз на рік протягом 51 календарного дня після кінця року

Джерело: побудовано автором із використанням [4].

Одним із основних податків, що забезпечує переважну кількість грошових надходжень до державного бюджету, є податок на додану вартість. Варто відзначити, що додана вартість являє собою ключовий фактор у формуванні товарообороту, коли кожний наступний виробник продукції шляхом надання власних виробничих послуг поліпшує якісні та кількісні показники даної продукції, на чому базується повний цикл виробництва. У результаті, завдяки балансу між податковим зобов'язанням та податковим кредитом, кожний елемент виробничого ланцюжка отримує податкові преференції у вигляді зниження податкового зобов'язання або ж взагалі надання відшкодування з бюджету. Так, на думку багатьох експертів [5], пропозиція Державної фіскальної служби щодо відміни ПДВ постачальникам зернових та олійних культур призведе до збитків агровиробників в обсязі близько 50 млрд грн та руйнування усієї економічної системи виробництва доданої вартості.

Таким чином, для гарантування продовольчої безпеки держави, що може бути досягнута лише за умов ефективного функціонування сільськогосподарських товаровиробників, необхідно забезпечити раціоналізацію оподаткування господарств та фізичних осіб-підприємців, зайнятих у сфері аграрного виробництва, на засадах справедливості та надання рівних можливостей. Так, спрощення податкового механізму безумовно сприяє активізації господарської діяльності в галузі, проте особливого контролю вимагає виконання податкових зобов'язань усіма учасниками аграрного ринку. Крім того, зміна існуючих правил оподаткування має відбуватися із урахуванням сучасних тенденцій у галузі сільськогосподарського виробництва, що дозволить уникнути небажаних зрушень в ефективності роботи господарюючих суб'єктів та сприятиме виконанню запланованих надходжень до бюджету країни.

Список використаних джерел

1. Григоренко Я.О. Оцінка регіональних особливостей аграрного потенціалу України в системі забезпечення економічної безпеки держави // Стратегічні пріоритети. – 2017. – № 2. – С. 137-147.
2. Відміна ПДВ на зерно та олійні створить перекося і знищить галузь

[Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://agroportal.ua/ua/news/ukraina/eksperty-otmena-nds-na-zerno-i-maslichnye-sozdast-perekosy-i-unichtozhit-otrasl/> .

3. Сидоренко Р.В. Оподаткування діяльності сільськогосподарських підприємств: сучасний стан та перспективи / Р.В. Сидоренко // Причорноморські економічні студії. - 2016. - Вип. 12(2). - С. 173-176.

4. Єдиний податок 2019 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.golovbukh.ua/article/7417-diniy-podatok-2019>

5. Податківці хочуть забрати ПДВ у постачальників зернових та олійних [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://agroportal.ua/ua/news/vlast/nalogoviki-khotyat-zabrat-nds-u-postavshchikov-zernovykh-i-maslichnykh/>

Ярошенко Ю.Ю.,

аспірант кафедри менеджменту, фінансів,
банківської справи та страхування
Хмельницький університет управління та права
м. Хмельницький

ОПТИМАЛЬНІ УМОВИ СВОЄЧАСНОГО БЮДЖЕТНОГО ВІДШКОДУВАННЯ ПДВ ТОВАРОВИРОБНИКАМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Одною з наявних проблем у процесі адміністрування та відшкодування ПДВ залишається відсутність механізму бюджетного відшкодування податку товаровиробникам, зокрема сільськогосподарським, які найбільш потребують фінансових ресурсів у період проведення сезонних зимово-весняних робіт. Кожного разу застосовуються різні підходи до існуючого порядку, завдяки якому повинно проводитися повернення бюджетних коштів і через це існує враження «привілейованості» бюджетного відшкодування податку для обраних. Кращому розумінню сутності останнього сприятиме аналіз різних підходів щодо визначення наслідків у затримці бюджетного відшкодування ПДВ (табл.1).

У зв'язку із тим, що наявною проблемою справляння ПДВ в Україні, в т.ч. у сільському господарстві, є відсутність своєчасного відшкодування з бюджету, переважна більшість науковців вважали за необхідне вдосконалити порядок відшкодування ПДВ з бюджету за допомогою зменшення термінів бюджетного відшкодування сільськогосподарським підприємствам. Так, академік НААН М.Дем'яненко запропонував встановити для аграріїв диференційований розмір відшкодувань та місячний термін у першій половині року [1, с.44]. Н.Ущапівська вважає за потрібне для зниження податкового навантаження на підприємства сільського господарства вдосконалити процес відшкодування ПДВ з бюджету шляхом встановлення подекадного терміну відшкодування податку в періоди з підвищеними

потребами у фінансових ресурсах і місячного за сприятливих умов господарювання [2, с.14].

Таблиця 1 Узагальнення та систематизація теоретичних підходів до визначення наслідків невідшкодованого ПДВ

Автор	Зміст підходу
Демяненко М.Я. [3, с.226 – 227]	Невідшкодований податковий кредит сільськогосподарським товаровиробникам є «нелегітимним вилученням оборотних коштів у суб'єктів господарювання»
Оксенюк О.І. [4, с.91]	Проблема відшкодування ПДВ в останні роки стала одним з макроекономічних чинників охолодження економіки. Затримуючи кошти, уряд вилучає ліквідні ресурси підприємств для фінансування державних витрат, а тому дане питання потребує вирішення
Кулик П.Л. [5, с.173]	Затримки у відшкодуванні ПДВ, які мають місце в Україні, можна розцінювати як вимушене законодавчо не врегульоване безвідсоткове кредитування держави суб'єктами підприємницької діяльності
Склярів Р.В. [6, с.164]	ПДВ фактично стає податком на експорт і обмежує ресурси експортерів, а в такому разі зменшується обсяг зовнішньої торгівлі; застосування незаконних схем відшкодування ПДВ при здійсненні експортних операцій породжує проблему виведення капіталу з економі країни.
Вдовиченко А.М. [7, с.36]	Існує ціла система з «викачування» коштів з бюджету через відшкодування ПДВ, тому і не дивно, що велика частина бізнесу йде в тінь, оскільки отримати відшкодування легальним шляхом важко, це підвищує реальне податкове навантаження на бізнес, а фіскальна ефективність ПДВ стабільно знижується
Кравцова Т.М., Гречана Т.В. [8, с.63]	Проблема полягає в тому, що в Україні існує практика затримувати відшкодування ПДВ. Причиною цього, зокрема, те, що у Державному бюджеті України закладалася менша сума порівняно з реальними заявками на відшкодування платників податків. Це також породжувало прийняття рішення щодо повернення або неповернення ПДВ у ручному режимі та перетворювало у джерело зловживань
Пасічний М.Д. [9, с.313]	Ситуація з приводу невчасного відшкодування податку на додану вартість певним чином позначається на зниженні рівня конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, стримує темпи інвестиційної діяльності підприємств, погіршує стан ділової активності суб'єктів господарювання
Сіренко Н.М., Щербина Ю.О. [10, с.339]	Оскільки підприємства мають різні обсяги закупівлі сировини, товарно-матеріальних цінностей, умови їх оплати, пільги, а також те, що періоди формування податкового кредиту і його відшкодування не збігаються, то виникає часовий розрив між періодом іммобілізації обігових коштів на сплату ПДВ до бюджету та її компенсацією за рахунок відповідного джерела

*Примітка: узагальнено автором за [3;4;5;6;7;8;9;10]

Проте, що загальновідомо, існуюча сьогодні система фінансового забезпечення сільського господарства не забезпечує потребу в фінансових ресурсах. Саме у дрібних та малих сільськогосподарських товаровиробників і фермерських господарств відсутні компенсаційні джерела покриття дефіциту коштів для забезпечення процесу не лише розширеного розвитку, а й взагалі для простого відтворення з метою нормального існування. Тому й сприятливі терміни відшкодування ПДВ повинні бути встановлено в залежності від існуючих форм господарювання на селі, тобто із загальним законодавчим терміном, як зазначено у Податковому кодексі України, для

великих та середніх сільгосп підприємств (30 днів – після камеральної перевірки контролюючим органом, 60 – у разі проведення документальної) та прискореним терміном відшкодування для малих аграрних підприємств і фермерських господарств (подекадним терміном – для камеральної перевірки після подання в електронній формі податкової звітності, 20 днів – за умов проведення невиїзної перевірки та 30 днів - у разі проведення документальної виїзної перевірки). Запропонований підхід до визначення термінів відшкодування в залежності від різних організаційно-правових форм господарювання (публічні акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, приватні підприємства, сільськогосподарські кооперативи та фермерські господарства) сприятиме ефективності загального механізму та прискорить отримання у найкоротші терміни вкрай необхідних фінансових ресурсів для малих виробників сільськогосподарської продукції.

Список використаних джерел

1. Дем'яненко М. Я. Податок на додану вартість: економічна суть і механізм реалізації / Економіка АПК. 2000. № 12. С. 38–44.
2. Ущипівська Н.М. Функціонування податку на додану вартість в сільському господарстві: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Н.М. Ущипівська. К., ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2004. 14 с.
3. Фінанси в період реформування агропромислового виробництва / Алексійчук В. М., Борщ А. Г., Брязгун Н. П. та ін.; за ред. М. Я. Дем'яненка. – К.: ІАЕ УААН, 2002. С. 226 – 227.
4. Оксенюк О.І. Фіскальна ефективність податку на додану вартість в економіці України: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / О.І. Оксенюк. Львів, 2016. 219 с.
5. Кулик П.Л. Фіскальний потенціал податку на додану вартість в Україні та його реалізація: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / П.Л. Кулик. Ірпінь, 2015. 219 с.
6. Склярів Р.В. Ефективність оподаткування ПДВ в Україні / Формування ринкових відносин в Україні. 2011. № 118 (211). С. 162–166.
7. Вдовиченко А.М. Чи потрібен ПДВ Україні? / Реформування системи сплати податків та зборів з урахуванням міжнародного досвіду: зб. наук. праць за матеріалами науково – практичного круглого столу, 5 жовтня 2012 року. К.: Алерта, 2012. 161 с.
8. Кравцова Т.М., Т.В.Гречана. Реформування правового інструменту відшкодування податку на додану вартість в Україні / Приватне та публічне право. 2017. № 2. С. 63–67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prpulaw_2017_2_16.
9. Пасічний М.Д. Механізм непрямого оподаткування в Україні: становлення та розвиток / БізнесІнформ. 2013. №5. С. 311–318. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_5_56.
10. Сиренко Н.М., Щербина Ю.О. Вплив податку на додану вартість на фінансові результати сільськогосподарських підприємств / Економічний форум. 2015. № 3. С. 337 – 341. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2015_3_54.

СЕКЦІЯ 3

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ПІДСИСТЕМА СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Богашко О.Л.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом
Навчально-науковий інститут економіки та бізнес-освіти
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Процес прийняття рішень, як етап управління, відіграє важливу роль в економічній діяльності підприємств всіх форм власності. Діагностика фінансового стану підприємства за даними балансу дозволяє при порівнянні взаємозалежності показників прослідкувати тенденцію розвитку, віднайти цінні ключові моменти стосовно важливих факторів, що впливають на його діяльність.

Аналіз структури статей балансу можна проводити різними методами, а саме:

- безпосередньо за балансом без попередньої зміни статей;
- шляхом накопичення певних однорідних елементів балансових статей у стиснутий порівняльний аналітичний баланс;
- з урахуванням коригування на індекс інфляції та у необхідному аналітичному розрізі.

Фінансова звітність – це перелік форм, складених на основі даних фінансового обліку з метою надання користувачам узагальненої інформації про фінансовий стан підприємства.

Цілями складання фінансової звітності є:

- контроль;
- інформативність для учасників ринку;
- обслуговування процесу прийняття рішень.

Аналіз фінансової звітності відіграє важливу роль у процесі прийняття управлінських рішень. Його основною метою є встановлення факторів впливу на формування активів, власного капіталу, зобов'язань та чистого прибутку суб'єкта господарювання.

Облікова інформація, отримана внаслідок аналізу фінансової звітності, є цінною та значимою при прийнятті управлінських рішень, але вона має і певні недоліки [1]:

- зведеність – можливою є діагностика лише діяльності підприємства в цілому за звітний період, чітко визначений законодавчо;
- історичність – фактичні дані є можливими для оцінки за кілька днів після завершення звітної періоду та констатують історичний факт, на який

не можна вплинути;

- обмеженість – відсутня деталізація за видами економічної діяльності.

На основі вищесказаного виникає об'єктивна необхідність у формуванні додаткового джерела облікової інформації.

Можливості фінансового аналізу не в повній мірі відповідають потребі управлінців у інформації. Відсутність деталізації інформації за видами доходів та витрат призводить до хибних показників економічного діагностування а відтак – до прийняття неефективних управлінських рішень. Саме тому пропонуємо виокремити управлінський аналіз як інструмент економічної діагностики. При цьому в рамках управлінського аналізу доцільно виділити аналіз витрат. Його характерні особливості є аналогічними управлінському, але відрізняються акцентуванням уваги саме на витратах в межах їх збільшення чи зменшення порівняно з попередніми періодами чи плановими показниками, тобто проведення аналізу передбачає можливість виведення діагностичних висновків за будь-яким напрямком.

Управлінська звітність є доступною як для працівників підприємства, так і для інвесторів. З огляду на це доцільно управлінський аналіз поділити на внутрішній і зовнішній та виділити такі характерні ознаки (табл. 1).

Таблиця 1 Порівняльна характеристика видів управлінського аналізу

Ознака	Внутрішній аналіз	Зовнішній аналіз
Виконавці та споживачі	Власники, керівники, менеджери, аналітики підприємства, спеціалізовані фірми	Інвестори, податкові та інші контролюючі державні органи, потенційні власники підприємства
Періодичність проведення	Оперативний (щоденний), квартальний, річний	Квартальний, річний
Рівень доступності інформаційної бази	Повна доступність (починаючи від первинних документів, закінчуючи фінансовою звітністю)	Часткова доступність (на вимогу)
Цілі аналізу	Виявлення сильних та слабких сторін діяльності підприємства, пошук резервів, управління доходами та витратами, уникнення ризикових ситуацій	Оцінка результатів діяльності підприємства, величини ризику, перспективи розвитку, загального фінансового стану та фінансової стійкості, надійності та стабільності грошових потоків, можливості повернення вкладених коштів

Кожен елемент інтегрованої системи обліку та аналізу витрат відіграє важливу роль в управлінні підприємством. Адже і на етапі планування, і на етапі обліку, і на етапі аналізу та контролю фахівці отримують інформацію, необхідну для прийняття управлінських рішень щодо витрат.

Питання ефективного управління виробничим підприємством вирішується через запровадження багаторівневих систем планування, обліку та контролю. Передбачається чіткий розподіл повноважень та відповідальності у структурі таких організацій. Вищевказані системи мають дати можливість оцінити результати діяльності кожного структурного підрозділу в рамках наданих йому повноважень. Концепція планування та обліку за центрами доходів і витрат вимагає „наскрізного” встановлення системи як по вертикалі, так і по горизонталі. Якщо єдина система контролю

та відповідальності не буде реалізована на всіх рівнях управління, то, найімовірніше, вона не буде функціонувати. Основою побудови даної системи є правильно складена послідовність дій щодо реалізації всіх етапів. Її дотримання дозволяє уникнути помилок та непродуманих кроків у процесі діяльності підприємства [2].

Користувачі облікової інформації можуть бути як зовнішні, так і внутрішні. Діагностика фінансово-господарської діяльності підприємства зовнішніми користувачами – партнерами, інвесторами, контрагентами – здійснюється на основі аналізу фінансової звітності. Діагностика фінансово-господарської діяльності при потребі внутрішніх користувачів здійснюється на основі аналізу фінансової звітності та простежування зворотного шляху від звітності до фактів господарської діяльності, підтверджуючи їх концептуальною, тобто заданою метою аналізу, деталізацією. Первинна інформація щодо здійснення певної господарської операції є недоступною для широкого кола споживачів, її користувачами є, як правило, керівники, менеджери та аналітики підприємства – особи, що приймають управлінські рішення.

На основі викладеного пропонується альтернативний підхід до здійснення облікового процесу, який дозволить здійснити економічну діагностику кожної підсистеми підприємства та приймати ефективні управлінські рішення.

Список використаних джерел

1. Садовська І. Б. Обліково-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень: Монографія / І. Б. Садовська, О. В. Мачулка. – Луцьк: ЛНТУ, 2009. – 352 с.

2. Богашко О. Л. Теоретико-методичні аспекти конкурентоспроможності економіки держави / О. Л. Богашко // Актуальні проблеми економіки та управління в епоху глобальних викликів і загроз: Зб. мат.-лів всеукр. наук.-практ. конф., Дніпро, 26-27 квіт. 2018 р. – В 2-х томах. – Т. 1. / Нац. метал. академія України. – 2018. – С. 297 – 299.

Гензера Д.О.,

студент 1 курсу магістратури факультету економіки і управління

Науковий керівник - **Пристапа Л.А.,**

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів,

банківської справи та страхування

Хмельницький національний університет

м. Хмельницький

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ ЯК СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасна практика управлінської діяльності все більше спрямована на вирішення проблем управління фінансовими потоками, що обумовлені рядом

факторів: економічними кризами, збільшенням обсягів виробництва та диференціацією напрямів функціонування, динамічністю і складністю корпоративного середовища, а також високою конкуренцією на ринку. Реалізувати стратегічні та оперативні цілі забезпечення фінансової стійкості бізнесу дозволяє система контролінгу.

Контролінг (з англ. «controlling» – контролювання або перевірка) – спеціальна система методів та інструментів, яка спрямована на функціональну підтримку менеджменту підприємства і охоплює інформаційне забезпечення управління, його планування, організацію взаємодії, мотивацію і контроль. Ця система, орієнтована на майбутній розвиток підприємства; своєрідний механізм саморегулювання на підприємстві, що забезпечує зворотній зв'язок у контурі управління [1].

Історія виникнення і розвитку контролінгу розпочалася ще в середині XV ст. Тоді при дворі англійського короля існувала посада «countrollour», завданням якого було документування і контроль товарно-грошових потоків.

У США в 1778 р. було засновано відомство «Controller, Auditor, Treasurer and six Commissioners of Accounts», в обов'язки якого входило слідкувати за відповідністю доходів і видатків державного бюджету. Але як самостійний науковий напрям контролінг з'явився у 1929 році, коли після світової економічної кризи керівники багатьох компаній прийшли до висновку про необхідність формування системи внутрішнього планування, обліку та контролю. Тоді в 1931 році в США був заснований Інститут контролерів. У 1930-1970 роках контролінг став поширюватися в провідних країнах Європи. В даний час майже кожна західноєвропейська фірма в тому чи іншому вигляді використовує систему контролінгу.

В Україні визначення цього поняття з'явилося лише на початку 90-х рр. у роботах різних науковців. Вітчизняним підприємствам контролінг зрозумілий поки що у вузькому сенсі, а саме як допоміжна технічна функція, яка потрібна для процесу виробництва і прийняття управлінських рішень [2]. Але сьогодні вже існує ряд компаній, які надають послуги з виконання контролінгу на підприємствах, такі як, АВМ VIP Consulting, Otten Consulting (Оттен Консалтинг), консалтингова компанія ІНН Аудит та інші.

В загальній системі контролінгу, організованого на підприємстві, виділяється один із центральних його блоків - фінансовий контролінг.

Фінансовий контролінг - це, в першу чергу, планування і контроль грошових потоків, що рухаються між підприємством і зовнішніми об'єктами, облік обсягів грошових коштів з позиції підвищення ефективності платежів, а також гарантія ліквідності.

Головною метою фінансового контролінгу є орієнтація управлінського процесу на максимізацію прибутку і вартості капіталу власників при мінімізації ризику і збереженні ліквідності та платоспроможності підприємства.

Мета системи контролінгу визначає основні його функції: спостереження за реалізацією завдань, встановлених системою запланованих фінансових

показників і загальних нормативів; вимір ступеня відхилення фактичних результатів фінансової діяльності від передбачених; діагностика відхилень і істотного зниження темпів фінансового розвитку підприємства; нормалізація фінансової діяльності внаслідок розробки оперативних управлінських рішень; коригування планів при зміні зовнішнього або внутрішнього фінансового середовища підприємства, кон'юнктури ринку, сфери та видів діяльності і т.п.

Фінансовий контролінг включає в себе інформаційне забезпечення, фінансове планування, координацію, фінансовий контроль і внутрішній консалтинг.

Інформаційне забезпечення – це визначення інформаційних потреб компанії, підготовка і переробка інформації, що забезпечує зниження витрат виробництва і підвищення його ефективності, а також сприяє прийняттю обґрунтованих рішень.

Фінансовим плануванням є планування виплат і надходжень, обліку грошових потоків, що рухаються між підприємством і зовнішніми об'єктами, обсягів грошових коштів підприємства з позицій підвищення ефективності платежів, гарантування ліквідності і оптимізації залучення і вкладення коштів.

Координація – це об'єднання дій всіх структурних підрозділів компанії для ефективного досягнення цілей.

Фінансовий контроль – контроль за ефективністю та доцільністю грошових витрат – як власних, так і позикових коштів; аналіз і порівняння фактичних фінансових результатів з прогнозованими; оцінка фінансових результатів здійснення інвестиційних проектів; контроль фінансового стану організації.

Внутрішній консалтинг – це розробка методичного забезпечення діяльності окремих структурних підрозділів, надання консультацій та рекомендацій керівництву підприємства та структурним підрозділам в процесі розробки фінансової стратегії, планування, розробки і впровадження нових продуктів, процесів, систем.

Відповідно до концепції побудови системи контролінгу, фінансовий контролінг поділяється на такі основні види: стратегічний та оперативний.

Найчастіше в науковій літературі стратегічний контролінг розглядається як засіб забезпечення виживання підприємства, а оперативний визначається як засіб ефективного досягнення поточних цілей діяльності підприємства.

Стратегічний фінансовий контролінг - це певний довгостроковий спосіб управління корпоративними фінансами, вартістю та ризиками на основі контролю за дотриманням план-фактних величин, платіжної дисципліни і оптимальних показників фінансового стану.

Головною метою оперативного контролінгу є організація системи управління досягненням поточних (короткострокових) фінансових цілей підприємства. Такі цілі можуть знаходити своє відображення в показниках виручки від реалізації, прибутку, постійних і змінних витрат, рентабельності капіталу і т.д.

Побудова системи контролінгу на підприємстві здійснюється поетапно (рис.1).

Рисунок 1– Етапи побудови системи фінансового контролінгу на підприємстві (складено автором за джерелом [3])

Отже, розвиток підприємств в умовах динамічно мінливого зовнішнього середовища сьогодні безпосередньо залежить від правильно організованої фінансової діяльності. Підхід до управління фінансами на основі фінансового контролінгу є найбільш перспективним інструментом фінансової діагностики та оцінки результатів досягнення фінансових цілей компанії. Також, необхідно відзначити, що введення системи фінансового контролінгу сьогодні стає життєво необхідним для багатьох підприємств, особливо для тих, що знаходяться в нестабільному фінансовому становищі.

Список використаних джерел

1. Брітченко І.Г. Контролінг: навч. посіб. / І. Г. Брітченко, А.О. Князевич. – Рівне: Волинські обереги, 2015. – 280 с.

2. Загорудько В. Л. Причини необхідності впровадження контролінгу на підприємствах України / В. Л. Загорудько, Г. О. Криворучко // Ефективна економіка. – 2016. – № 12. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5323>.

3. Зборовська О.М. Особливості побудови системи фінансового контролінгу на підприємстві / О.М. Зборовська, О.Д. Годес // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2013. – № 1. Том 1. – С. 222-224.

Глоба Г.С.,
здобувач вищої освіти
V курс, обліково-фінансовий факультет
Науковий керівник - Костирко А.Г.,
канд. екон. наук, старший викладач
кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

За умов ринкової економіки кожне підприємство бажає закріплювати і удосконалювати свої позиції на ринку та з успіхом розвиватися. Підприємства як найдовше намагаються втримати свої здобуті переваги на конкурентному ринку. Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств – це здатність до дій на нововведення конкурентів, здатність підприємства реагувати на зміни потреб споживачів. Цього можна досягти лише створюючи механізм стратегічного управління конкурентоспроможністю.

Конкурентоспроможність підприємства постійно знаходиться у центрі уваги широкого наукового загалу. У аграрній галузі дане питання досить глибоко вивчають такі вітчизняні науковці як В. Андрійчук, В. Геєць, О. Гудзинський, О. Гудзь, В. Зіновчук, С. Кваша, Ю. Лупенко, П. Макаренко, М. Малік, В. Месель-Веселяк, В. Микитюк, П. Саблук, В. Ситник, А. Стельмашук, П. Стецюк, В. Ткаченко, О. Шпичак та ін.

Під конкурентоспроможністю підприємства слід розглядати перманентно реалізовані сприятливі умови й нові якісні характеристики у певній сфері господарської діяльності, що свідомо й цілеспрямовано створюються самим підприємством і дозволяють скоротити час чи витрати на досягнення певного цільового параметру у порівнянні з іншими суб'єктами господарювання, які функціонують на одному й тому ж цільовому ринку [1].

В даний період господарювання конкурентні переваги сільськогосподарських підприємств досягаються за рахунок низьких виробничих витрат, розвиваючи при цьому тваринницькі галузі, які поставлені в умови виживання. Але за останні роки сільськогосподарськими підприємствами здобуті конкурентні переваги – це виробництво нових видів продукції та органічна продукція.

Можливість реалізації продукції – це важливе значення для забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств, що дозволяє розвивати споживчий продовольчий ринок та забезпечити високий рівень споживання продовольчої продукції. Споживання також залежить від платоспроможності населення, а не лише від конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств. Також, на аграрному ринку працює велика кількість посередників, які підвищують ціни на продовольчі товари.

Через високі ринкові збори, транспортні витрати, виробники змушені реалізувати продукцію за нижчими цінами, ніж на ринку.

Таким чином, основними проблемами підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств є: дотримання раціональної спеціалізації; використання інновацій; впровадження диверсифікації та забезпечення науково обґрунтованої системи землеробства у регіоні; зменшення кількості посередників на ринку і посилення регуляторної ролі держави у розвитку агробізнесу.

Існуючі позиції сільськогосподарських підприємств на зовнішньому ринку свідчать про дуже низьку їхню конкурентоспроможність. З метою підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції державі потрібно бути активним учасником світового ринку технологій.

Досягти підвищення ефективності сільського господарства можна завдяки створенню оптимальних за розмірами виробництв, які б забезпечували вищий рівень продуктивності праці та нижчу собівартість продукції порівняно з невеликим рівнем виробництва. Виробничі параметри забезпечують внутрішню конкурентоспроможність підприємства та його продукції, яка реалізується на ринку, забезпечуючи тим самим зв'язок із зовнішнім середовищем. Цей зв'язок зворотний, адже параметри реалізації продукції визначають внутрішні фінансові результати діяльності сільськогосподарського підприємства.

Сукупність впливу всіх факторів віддзеркалюють показники, в основу яких покладено витрати виробництва (ціна, рівень рентабельності), міру насичення даним видом продукції (обсяг виробництва і реалізації продукції, рівень товарності), рівень купівельної спроможності споживачів (рівень життя людини, доходи громадян). При цьому важливою конкурентною перевагою товарів сільського господарства є їхня мінімальна собівартість, яка дає можливість призначати нижчі реалізаційні ціни.

Не менш важливою умовою забезпечення конкурентоспроможності підприємств є ефективне використання ресурсів, кваліфікацій персоналу, досягнень сучасного менеджменту, інноваційних, фінансових та інформаційних можливостей сільськогосподарського підприємства, що у сукупності являють собою його потенціал, який, у свою чергу, також має бути конкурентоспроможним.

Розглянувши деякі складники конкурентоспроможності підприємства, можна зазначити, що існує безліч чинників, які впливають на конкурентоспроможність сільськогосподарського підприємства і кожен із них здійснює свій вплив. Вплив зовнішніх і внутрішніх чинників не забезпечує високу конкурентоспроможність вітчизняних сільськогосподарських підприємств, тож необхідне комплексне вивчення кожного з них для виявлення сильних і слабких сторін окремого підприємства окремо враховуючи кожний конкретний випадок.

Поряд із оцінкою впливу зовнішніх чинників розробка стратегії підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств має

будуватися з урахуванням стадій формування їх конкурентних переваг на ринку, що диференціюються своєю специфікою, ресурсними особливостями забезпечення конкурентних позицій на ринку, стратегією та тактикою ринкової поведінки підприємства, прикладними засадами реалізації маркетингової політики тощо [2].

Конкуренція на ринку спонукає товаровиробників покращувати процеси виробництва, прискорює науково технічний прогрес, ефективніше використовувати ресурси, дозволяє найповніше задовольнити потреби споживачів і сприяє загальному зростанню добробуту нації. Підвищення конкурентоспроможності підприємства залежить від ефективного використання усіх компонентів, що дасть змогу збільшити виробництво високоякісної продукції, знизити затрати праці та коштів, одержати прибутки в розмірах, необхідних для забезпечення розширеного відтворення в сільському господарстві економіки країні, сприятиме прискоренню виходу галузі із сучасної фінансової кризи, дасть змогу зміцнити експортний потенціал, тим самим підтвердить надійність продовольчої безпеки.

Список використаних джерел

1. Стецюк П. А. Фінансова архітектура забезпечення конкурентоспроможності підприємства [Електронний ресурс] / П. А. Стецюк. – Режим доступу : http://www.dut.edu.ua/uploads/p_1010_51668788.pdf.

2. Скупейко В. В. Алгоритм формування методології дослідження конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств / В. В. Скупейко // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2018. – Випуск 1(13). – С. 145-149.

Гуцаленко Л.В.,
д-р екон. наук, професор,
професор кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
м. Київ

БЮДЖЕТУВАННЯ – ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Для ефективного управління діяльністю підприємства результат діяльності має бути прогнозованим, а системи управління підприємством – здатними до повнішого використання функцій обліку, включаючи прогностичну. Бухгалтерська інформація трансформується в знання менеджера, а останній на цій основі приймає управлінське рішення.

Забезпечити придатність економічної інформації для формування знань менеджера можливо лише використовуючи методи аналізу, планування та прогнозування.

У сучасній економіці стратегія розвитку суб'єкта господарювання може

бути спрямована на результат поточної рентабельності або забезпечення випереджаючої капіталізації порівняно з прибутком, прагнення до збільшення ринкової вартості економічної одиниці (сьогодні у деяких країнах із розвиненим рівнем економіки, насамперед у США, концепція управління підприємством на основі його вартості вважається одним із найефективніших функціональних спрямувань у менеджменті). Облікова система через «облікову політику» інтерпретує всю базу інформаційного потоку в напрямі економічної політики, окресленої менеджментом.

В сучасних умовах функціонування підприємств, які характеризуються ростом інфляції, нестабільністю економіки та високою конкуренцією, суб'єкти господарювання повинні шукати більш ефективні методи управління фінансово-господарською діяльністю. Одним з цих методів є бюджетування – це ефективний інструмент фінансового менеджменту, який забезпечує узгодження діяльності структурних підрозділів з метою досягнення поставленої цілі. Система бюджетування базується на розробці і здійсненні контролю виконання планів підприємства. Чим вищий рівень невизначеності, що є наслідком нестабільності в суспільстві, тим більшого значення набуває планування взагалі і зокрема бюджетування [4].

Перш ніж розглядати особливості бюджетування акцентуємо увагу на ознаках, які виокремлюють вітчизняні науковці (таблиця 1).

Основа методики прогнозування собівартості продукції в сільськогосподарських підприємствах закладена в Методичних рекомендаціях з планування, обліку та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджених наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 р. № 132. [5].

Прогнозування необхідно здійснювати як в цілому для організації, так і для її структурних підрозділів або виробництва окремих видів продукції чи видів діяльності.

Таблиця 1 Ознаки бюджетування визначенні науковими підходами

Ознаки бюджетування	Ю. Брігхем та Л. Гапенські [2]	Д. К. Шим та Д. Г. Сігел [7]	В.Е. Хруцький, Т.В. Сизова, В.В. Гамаюнов [6]	І.А. Бланк [1]
план	+			
процес		+		
Технологія фінансового планування			+	
Оперативний фінансовий план				+

Джерело: сформовано автором на основі [4]

Відповідно до міжнародної практики прогнозування цих показників потрібна розробка внутрішніх документів, а саме:

1. Бюджет продажу;
2. Бюджет закупки та використання матеріальних запасів;
3. Бюджет трудових затрат;

4. Бюджет витрат в цілому по підприємству;
5. Бюджет по галузях підприємства;
6. Бюджет за видами діяльності (операційна, фінансова, інвестиційна)

[3].

У цілому основний бюджет сільськогосподарського підприємства складатиметься із двох частин: операційного бюджету та фінансового бюджету.

Кінцева мета операційного бюджету разом із показниками фізичного капіталу – визначення прогнозу прибутків і збитків підприємства. Показниками плану прибутків на сільськогосподарських підприємствах будуть такі:

- а) виручка від реалізації продукції, виконаних робіт та наданих послуг;
- б) валовий прибуток;
- в) витрати на збут;
- г) витрати з організації виробництва та управління;
- г) операційний прибуток.

Валовий прибуток – це різниця між виручкою від реалізації продукції, робіт та послуг і виробничою собівартістю реалізованої продукції, виконаних робіт та наданих послуг. Виручка від реалізації визначається бюджетом продаж. Операційний прибуток розраховують зменшенням валового прибутку на суму витрат на продаж, витрат на організацію виробництва та управління, витрат на збут.

Важливою частиною основного бюджету організації є фінансовий бюджет, за допомогою якого формуються такі показники:

- 1 об'єм продажу та загальний прибуток;
- 2 собівартість продажу;
- 3 співвідношення доходів і витрат тощо.

В умовах ринкової економіки неможливо управляти підприємством без врахування ризику, а для ефективного управління важливо не лише знати про його наявність, а й правильно ідентифікувати та структурувати ризики. Слід пам'ятати, що існують аспекти управлінської діяльності, де постійно створюються ризиковані ситуації. Особливо це стосується сільськогосподарських підприємств, діяльність яких залежить від низки непередбачуваних факторів, зокрема природнокліматичних умов, нестабільності політичної чи економічної ситуації, державної політики, ситуації на ринку, невизначеності дій партнерів по бізнесу та конкурентів, відсутність певної інформації тощо.

Узагальнюючи вищевикладене можна дійти висновку, що практичну реалізацію оцінки прогнозної функції зв'язку факторів виробничого процесу можливо здійснити економетричними методами за існуючими емпіричними даними. Отримавши таку функцію можливо здійснювати управлінський вплив на очікуваний прибуток за рахунок зміни факторів та визначення взаємозв'язку між ними.

Список використаних джерел

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс / И.А. Бланк . – [2-е изд.]. – К .: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 656 с.
2. Бригхем Ю. Финансовый менеджмент: полный курс в 2 т. / Ю. Бригхем, Л. Гапенски; пер. с англ. под ред. В.В. Ковалева. – СПб.: Экономическая школа, 1997. – 497 с.]
3. Гуцаленко Л.В. Адаптивна система обліку і контролю результатів діяльності сільськогосподарських підприємств: монографія / Гуцаленко Л.В. – К.: ННЦ ІАЕ, 2010. – 372 с., С.245-246
4. Іщенко Н.А. /Організація бюджетування в системі фінансового планування на підприємстві / Н.А. Іщенко / Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, 2011, випуск 1, С.253-257
5. Про затвердження Методичних рекомендацій з планування, обліку та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджених наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 р. № 132 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0132555-01>
6. Хруцкий В.Е. Внутрифирменное бюджетирование: настольная книга по постановке финансового планирования / В.Е. Хруцкий, Т.В. Сизова, В.В. Гамаюнов. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 400 с.
7. Шим Д.К. Основы коммерческого бюджетирования / Д. К. Шим, Д. Г. Сигел; пер. с англ. – СПб.: Пергамент, 1998. – 456 с.

Ларіонова К.Л.,

канд. екон. наук., доцент, доцент кафедри
фінансів, банківської справи та страхування,
Хмельницький національний університет,
м. Хмельницький

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ БАНКУ

Функціонування української банківської системи в умовах трансформації вітчизняної економіки в світовий фінансовий простір визначається, передусім, стабільною прибутковістю діяльності банківських установ. Саме через це питання управління прибутком будь-якого банку набуває теоретичного та практичного значення в процесі їх діяльності.

Актуальність обраної нами даної теми полягає в тому, що у умовах ринку якість управління прибутком визначає стійкість і конкурентоспроможність банків на ринку фінансових послуг, а також можливість його стратегічного розвитку. Досягнення високої ефективності функціонування банківської установи виступає головною метою, що ставлять перед собою її власники, а управління прибутком є одним з пріоритетних завдань фінансових менеджерів.

Щороку діяльність досить значної частини українських банків у умовах жорсткої конкуренції виявляється збитковою, що ставить під загрозу перспективи їх подальшого функціонування та розвитку. Отже, необхідність зростання показників фінансової результативності зумовлює потребу у розробці й впровадженні ефективних механізмів і систем управління прибутком банківських установ.

Проведений аналіз трактування сутності категорії «прибуток банку» дає підстави зробити висновок, що банківський прибуток є складним поняттям, яке розкриває широке поле для тлумачень сутності його. Основні теорії щодо прибутку банку характеризують природу його досить однобоко, тому доцільний комплексний підхід до трактування сутності цього поняття. На нашу думку прибуток банку можна визначити як кінцевий фінансовий результат банківської діяльності, який являє собою винагороду за прийняття ризику і виступає критерієм ефективного менеджменту у банку в певний проміжок часу.

Природньо, що одержання прибутку складає сенс банківської діяльності, як будь-якої іншої підприємницької діяльності в світі. При цьому прибуток банку важливий для всіх учасників фінансового процесу. Банківський прибуток виступає вихідною точкою надійності всієї банківської системи України. Його наявність зумовлює доцільність нарощування кредитних операцій і забезпечує безпеку вкладів, що в кінцевому підсумку здійснює вплив на ефективність розвитку економіки в цілому.

Варто відмітити, що банківський прибуток зазнає впливу значної кількості факторів, які по-різному класифікуються науковцями та практиками. Тому запропонована власна класифікація факторів впливу на прибуток банку, яка на відміну від існуючих доповнюється критеріальними ознаками «за характером впливу», «за спрямованістю впливу», «за рівнем утворення», «за тривалістю дії», що забезпечує розширення можливостей аналізу внутрішнього і зовнішнього середовища при управлінні прибутком банківської установи (рисунок 1).

Для реалізації тактичних і стратегічних цілей у діяльності банку критично важливим є управління його прибутком. Якість даного процесу визначає загальну ефективність діяльності банківської установи.

Основною метою управління прибутком виступає забезпечення максимізації добробуту засновників і учасників банківської установи у поточному і перспективному періодах діяльності [1, с. 165].

У світі управління банківським прибутком розглядається з точки зору системного і процесного підходів. Суть системного підходу полягає у інтеграції сукупності управлінських впливів в багаторівневу взаємозалежну систему всіх організаційних елементів банківської установи: організаційної структури, виробництва, персоналу, фінансів і маркетингу, що спрямовані на досягнення різних цілей в умовах мінливого зовнішнього середовища функціонування банку [2, с. 50].

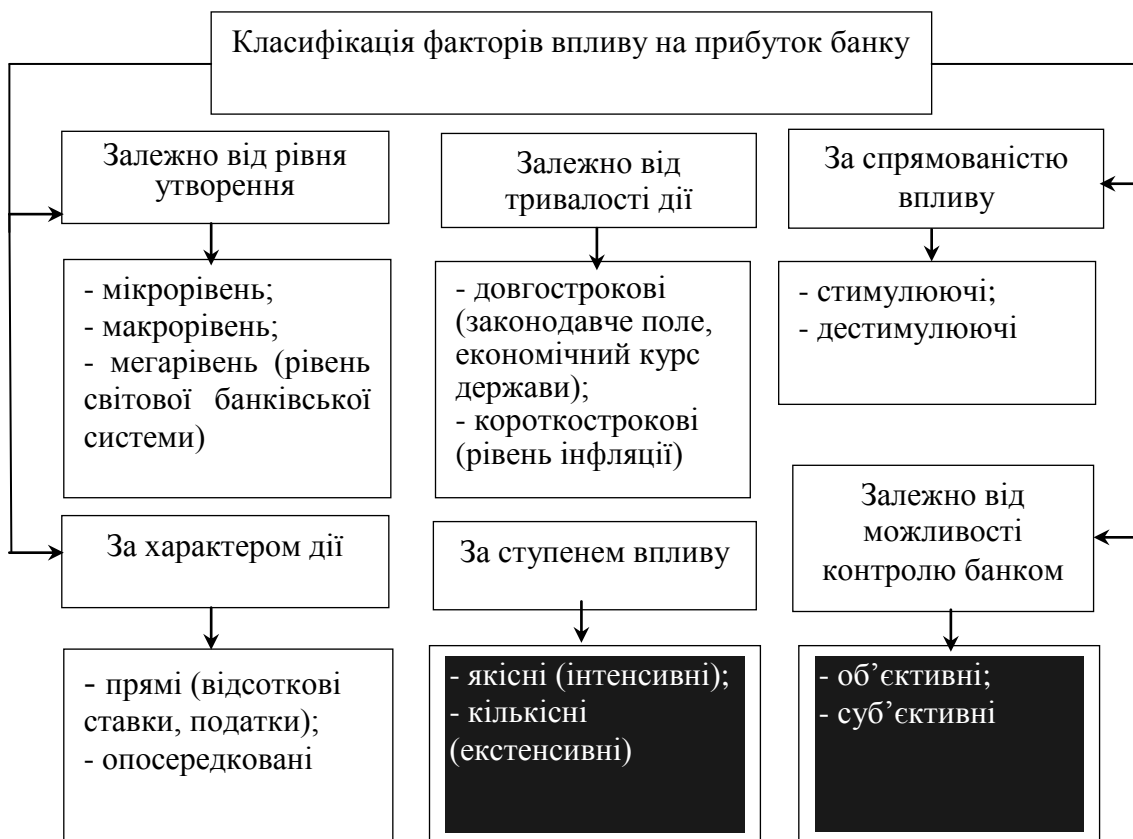

Рисунок 1 – Систематизація факторів впливу на прибуток банку

Поряд з цим процесний підхід розглядає управління банківським прибутком скрізь призму чотирьох пов'язаних між собою функцій: планування, аналізу, регулювання і контролю, які реалізуються в процесі прийняття управлінських рішень адміністрацією та структурними підрозділами банківської установи для досягнення встановлених цілей та виконання поставлених завдань [3, с. 320].

У банківському менеджменті закріпився системний підхід через те, що у його рамках здійснюється аналіз управління банківським прибутком як відкритої системи, яка перебуває під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників. Поряд з цим на процесному підході повинна базуватись побудова механізму управління банківським прибутком в установі з розгалуженою мережею філій у країні [4, с. 247].

Таким чином, незалежно від того за яким підходом розглядати управління банківським прибутком, очевидно, що від якості взаємодії всіх елементів системи управління банківським прибутком, яку ми визначимо як сукупність суб'єкта, об'єкта, інструментів і забезпечення управління, залежить кінцевий результат діяльності банківської установи.

Система управління банківським прибутком виступає як універсальна категорія. Однак набір інструментів її змінюється відносно обраного підходу до розуміння управління прибутком. Наприклад, у відповідності до системного підходу, основними інструментами системи управління прибутком виступають організаційна структура, виробництво, персонал, фінанси, а у відповідності до процесного підходу – функції управління

банком.

Управління прибутковістю банківських установ є елементом загальної системи управління ними. Це забезпечує збільшення кінцевих результатів їх діяльності, зростання рентабельності й капіталізації банків. Управління прибутковістю банків відіграє велике значення у тактичному і у стратегічному розрізі розгляду даного питання.

Підводячи підсумок всього вищевикладеного, пропонуємо визначати управління банківським прибутком як комплексний процес, який спрямований на аналіз, планування, регулювання та контроль формування, використання та розподілу прибутку. Він реалізується за допомогою багаторівневої та взаємозалежної системи організаційних елементів банківської установи для забезпечення збільшення прибутку у поточному та майбутньому періодах.

Список використаних джерел

1. Рибалка О. О. Підходи до управління прибутком банку / О.О. Рибалка // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 11. – С. 161–165.
2. Шевцова О. Й. Управління прибутком банку в умовах фінансової кризи / О. Й. Шевцова, О. Ю. Кузь // Вісник Дніпропетровського університету. – 2011. – № 5. – С. 50-57.
3. Бікбов І. М. Механізм управління прибутком у банку з розгалуженою мережею філій / І. М. Бікбов // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць / ДВНЗ «УАБС НБУ». – Суми, 2009. – Т. 24. – С. 320–328.
4. Ревич М. Я. Механізм управління прибутковістю банків / М. Я. Ревич // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – № 1. – С. 243-248.

СЕКЦІЯ 4

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Голбан Т.Т.,
здобувач кафедри фінансів і кредиту
Науковий керівник - **Зоря О.П.,**
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту
Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ЗАВДАНЬ РОЗВИТКУ БУДІВНИЦТВА У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ

Необхідність розвитку будівництва в сільській місцевості нашої держави зумовлена низкою чинників, до яких, перш за все, слід віднести соціально-економічну, політико-інституціональну й демографічно-відтворювальну значимість сільської місцевості для прогресу держави та вагомість посилення людського капіталу сільських територій як передумови ефективного функціонування сільського господарства України – провідної галузі національної економіки.

Комплексний характер організаційно-економічного механізму будівництва в сільській місцевості поєднує в собі розбудову сільської поселенської мережі, будівництво об'єктів виробничого призначення та житла, реконструкцію наявного житлового фонду, створення необхідних інженерних комунікацій, розвиток соціальної інфраструктури, цілісна єдність яких передбачає формування сучасних соціальних стандартів життєдіяльності для сільських жителів.

Аналіз структури основних засобів сільськогосподарських підприємств за останні роки показує значне скорочення вартості сільських будівель і споруд через високий ступінь зносу або навіть знаходження у аварійному стані. Слід зазначити, що щорічне вибуття основних засобів багаторазово перевищує введення в дію нових. Такий стан основних засобів знижує ефективність сільськогосподарського виробництва, погіршує умови праці та побуту. Сезонність робіт, притаманна сільському господарству, згладжувалася в минулих періодах за рахунок залучення наявних трудових ресурсів в сільському будівельному комплексі, забезпечуючи працівникам цілорічну зайнятість. У міру руйнування сільського будівельного комплексу в сільській місцевості значно збільшився рівень безробіття.

Досягнення поставленої мети неможливо без вирішення наступних завдань:

- необхідно створити єдину технічну та технологічну політику в усьому сільськогосподарському будівельному комплексі, яка здатна забезпечити міцність, довговічність і високі споживчі якості сільськогосподарських

об'єктів, що реалізуються, в свою чергу, спеціалізованими будівельними організаціями, адаптованими під галузеві вимоги роботи;

- підвищення якості проектної документації і поновлення нормативної бази проектування і будівництва сільськогосподарських об'єктів;

- відродження сільських будівельних організацій, насичення сільського будівельного комплексу висококваліфікованими кадрами;

- використання державної підтримки сільських будівельних організацій у вигляді субсидованих процентних ставок по кредитах, що отримуються на модернізацію виробничої бази; пільгового оподаткування та інших подібних заходів;

- розвитку системи іпотечного кредитування, фондів та інших фінансово-економічних механізмів, які дозволять істотно збільшити обсяги сільського будівництва;

- створення державно-приватного партнерства на селі;

- відновлення і модернізації виробничих потужностей будівельної індустрії, відновлення виробництва місцевих будівельних матеріалів і подальшої кооперації всіх ланок будівельного комплексу на якісно новій підприємницької і конкурентній основі;

- підвищення інвестиційної активності аграрного сектору України, необхідної для здійснення нового капітального будівництва на селі, а також для стабільного забезпечення будівельного комплексу платоспроможними замовленнями.

Вирішення перерахованих завдань можливе за сприяння держави на всіх рівнях як в частині фінансування, так і регулювання сільського будівництва, а також контролю за створенням цивілізованого і конкурентоспроможного ринку будівельних послуг.

Список використаних джерел

1. Божанова Ю.В. Организационно-экономический механизм повышения доступности жилья для населения: монографія. Д.: Наука и образование, 2007. 392 с.

2. Ісаєнко Д.В. Державна політика регулювання розвитку житлового будівництва в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з державного управління [спец.]: 25.00.02 «Механізми державного управління» / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Харків, 2012. 19 с.

3. Стренковська А.Ю. Теоретичні основи організаційно-економічного механізму розвитку будівництва в сільській місцевості // Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2017. №.1 (93). С. 72-78.

4. Талавиря М.П. Шляхи удосконалення організаційно-економічного механізму державної підтримки розвитку сільських територій: монографія. Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2009. 424 с.

Зоря О. П.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів і кредиту
Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ

Загальновідомо, що діяльність будь-якого підприємства є прибутковою та рентабельною за умови перевищення рівня доходу одержаного від реалізації над понесеними витратами. А отже, саме показник рентабельності та прибутковості діяльності сільськогосподарського підприємства свідчить про його можливість отримати певні вигоди в результаті операційної, фінансової чи інвестиційної діяльності.

Проведені нами дослідження свідчать, що у 2017 р. сільськогосподарськими підприємствами України отримано 78457,7 млн. грн чистого прибутку, що на 63532,0 млн. грн (або у 5,3 разів) перевищує значення 2013 р. В той же час, позитивним фактом є збільшення чистого прибутку у розрахунку на 1-го найманого працівника із 25,7 тис. грн у 2013 р. до 158,1 тис. грн у 2017 р. (більше ніж у 6,2 разів).

Рівень рентабельності операційної діяльності станом на 2017 р. становить 23,5 %, що на 11,8 відсоткових пунктів перевищує значення аналогічного показника 2013 р. В той же час, рівень рентабельності всієї діяльності сільськогосподарських підприємств України за 2013-2017 рр. збільшився із 8,3 % до 18,7 %. Станом на кінець 2017 р. позитивний фінансовий результат (чистий прибуток) мали 86,7 % сільськогосподарських підприємств від їх загальної кількості. У 2013 р. частка таких підприємств була дещо меншою та становила 80,3 %.

Не дивлячись на позитивну динаміку основних показників, що характеризують ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств України, слід зазначити, що максимальний рівень чистого прибутку, операційної та загальної рентабельності зафіксовано у 2015 р. на рівні 101912,2 млн. грн, 43,0 % та 30,4 % відповідно.

Також про підвищення ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств України свідчить не лише позитивна динаміка відносних показників операційної та загальної рентабельності, а й збільшення за 2013-2017 рр. продуктивності праці, що наглядно демонструє рис. 1.

Так, у 2017 р. сільськогосподарськими підприємствами України на одного зайнятого у сільськогосподарському виробництві отримано 271,5 тис. грн у постійних цінах 2010 р., що на 70,3 тис. грн (або на 34,9 %) більше у порівнянні із 2013 р. Не дивлячись на хоча і незначне, проте скорочення кількості найнятих працівників зайнятих у сільському господарстві за 2013-

2017 рр., в основному дані зміни відбулися на фоні приросту виробництва продукції сільського господарства.

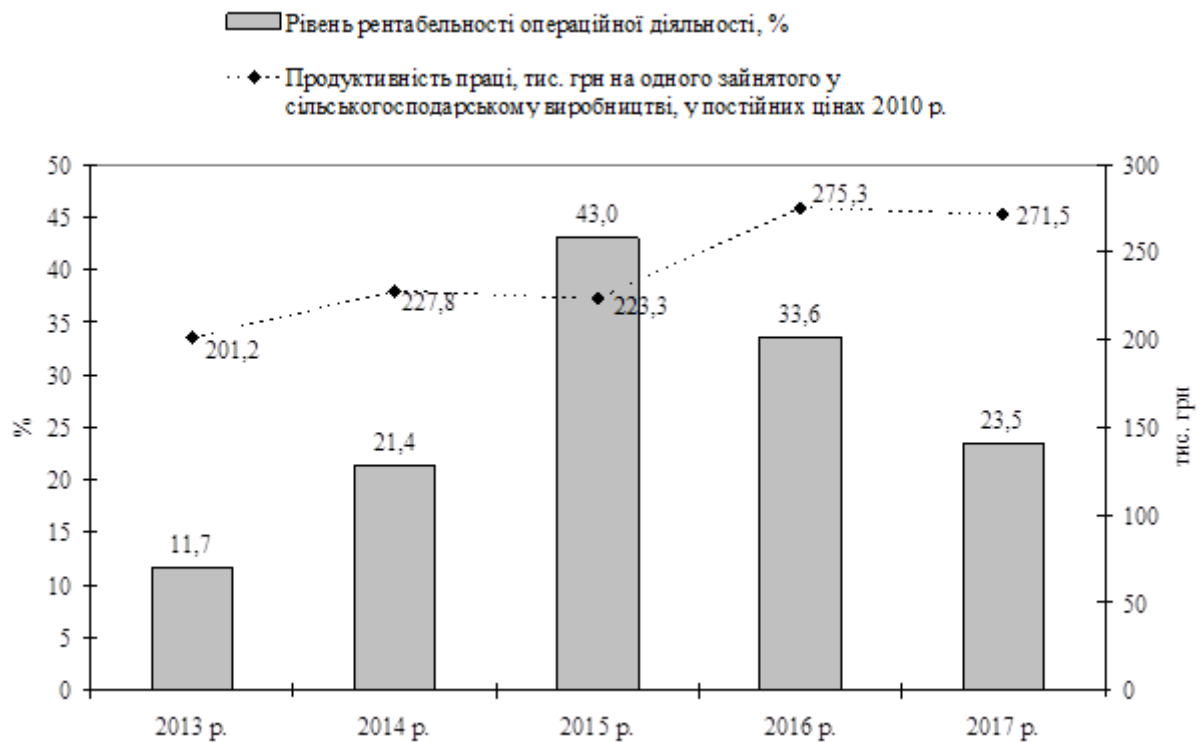

Рис. 1. Динаміка рівня рентабельності операційної діяльності та продуктивності праці в сільськогосподарських підприємствах України, 2013-2017 рр.

Таким чином, намічені позитивні зміни в аграрному секторі нашої держави лише загострюють питання стосовно важливості формування стратегії подальшого розвитку сільськогосподарських підприємств, з метою підвищення ефективності їх функціонування та конкурентоспроможності на ринку продовольства як потенційного сектора економіки, що спроможний в кризовий період забезпечувати прирости виробництва валової продукції в цілому.

Список використаних джерел

1. Біла С.О. Інституційне забезпечення соціально-економічного розвитку проблемних територій (світовий досвід) / С.О. Біла // Стратегічні пріоритети. – №3(12). – 2009. – С. 172–183.
2. Білорус О. Г. Глобальний сталий розвиток: монографія / О. Г. Білорус, Ю. М. Мацейко . – К.: КНЕУ, 2006. – 488 с.
3. Статистичний щорічник Полтавської області за 2017 рік. – Полтава: Головне управління статистики у Полтавській області. – 2018. – 376 с.

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МАРКЕТИНГОВИХ СТРАТЕГІЙ ПІДПРИЄМСТВ ЗА ДОПОМОГОЮ МОДЕЛЕЙ ДЕТЕРМІНОВАНОГО ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ

Дослідження показника ефективності маркетингової стратегії дає змогу отримати оцінку цієї стратегії ще до одержання практичних результатів її застосування, співставити їх з очікуваними результатами, а також з обсягами запланованих для використання ресурсів. Врахування усіх внутрішніх і зовнішніх факторів на етапі розробки маркетингової стратегії сприятиме вибору оптимального варіанту стратегії [1].

Методика застосування методів детермінованого факторного аналізу для оцінювання ефективності маркетингових стратегій є достатньо простою у практичному застосуванні та повністю ґрунтується на правильно сформованій залежності між факторами і результативним показником [2]. Таку залежність можна представити у адитивному вигляді як алгебраїчну суму різного типу показників ефективності (економічної, організаційної та соціальної), що формують інтегральний показник ефективності маркетингової стратегії. Мультиплікативну залежність між факторами і ефективністю маркетингової стратегії доцільно представити у вигляді добутку факторів та вагомостей їх впливу на формування загального показника результативності маркетингової стратегії. Кратну залежність між факторами і ефективністю маркетингової стратегії можна сформулювати у вигляді співвідношення очікуваного результату застосування маркетингової стратегії та витрат залучених ресурсів на реалізацію стратегії. Змішану залежність можна представити у вигляді співвідношення суми усіх ефектів від впровадження маркетингової стратегії та витрат ресурсів, які потребує підприємство для досягнення цих ефектів.

Для дослідження вищенаведених моделей достатньо скористатись методиками методу елімінування. Проте, застосування цих методик детермінованого факторного аналізу не дає змоги оцінити увесь спектр факторів зовнішнього середовища, дослідити адекватність відповіді на них підприємства через залучені ресурси і впровадження відповідних коригувальних заходів з метою підвищення ефективності маркетингової стратегії. Оскільки фактори зовнішнього середовища мають випадковий та швидкозмінний характер, то для поглиблення аналізу їх впливу доцільним буде застосування методів стохастичного аналізу.

Список використаних джерел

1. Chukhrai N.I. Essence and classification of assessment methods for marketing strategies' efficiency of cost-oriented enterprises / N.I. Chukhrai., Z.O Koval // Volume 145, Issue 7, 2013. – pp. 118-129.
2. Koval Z.O. Evaluation indicators of the marketing strategies efficiency of value-based enterprises / Z.O

Капінос Г.І.,

канд. екон. наук., доцент, доцент
кафедри економіки, менеджменту та адміністрування
Хмельницький національний університет,
м. Хмельницький

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ В АНАЛІТИЧНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Управління якістю на підприємстві чи в організації має за мету досягнення економічного ефекту, тобто збільшення прибутку в кінцевому підсумку. Успішна діяльність забезпечується випуском продукції (наданням послуг), які відповідають чітко встановленим потребам, галузі застосування та призначенню; задовольняють вимоги споживачів; відповідають вимогам стандартів, технічних умов, охорони навколишнього середовища; запитам суспільства; пропонуються споживачам за конкурентоспроможними цінами; є економічно вигідними, тобто приносять прибуток [1].

У п'ятій редакції міжнародного стандарту ISO 9000:2015 система менеджменту якості включає в себе діяльність, за допомогою якої організація встановлює свої цілі та визначає процеси і ресурси, що необхідні для досягнення бажаних результатів [2]. Система менеджменту якості управляє взаємодіючими процесами та ресурсами, необхідними для створення цінності та виробництва продукції для відповідних зацікавлених сторін.

При впровадженні на підприємствах систем менеджменту якості (СМЯ) часто виникає питання оцінки їх ефективності та впливу на результати діяльності підприємства. Крім того, важливого значення набуває роль оцінки ефективності функціонування СМЯ в аналітичній системі підприємства.

Метою дослідження є розгляд особливостей та місця оцінки ефективності системи менеджменту якості в аналітичному забезпеченні діяльності підприємства. При цьому важливе значення в розумінні сутності та процедур проведення оцінки ефективності системи якості займають властиві для неї функціональні характеристики.

На наше переконання система менеджменту якості являє собою сукупність структур, що відносяться до різних сфер діяльності підприємства, здійснюють найбільший вплив на якість при виконанні своїх функцій встановленими методами з використанням необхідних ресурсів. Крім того система якості включає в себе діяльність, за допомогою якої підприємство встановлює цілі та визначає основні процеси та ресурси для їх досягнення.

Формування та впровадження системи менеджменту якості на підприємстві має містити певну послідовність дій, остання з яких передбачає організацію офіційної оцінки та сертифікацію системи якості органом по

сертифікації. Саме організація оцінки іноді викликає певні труднощі як при розробці системи якості (на проєктній стадії робіт), так і після її впровадження. При цьому аналітичне забезпечення підприємства виступає окремою системою, заснованою на інформації, яка одержана шляхом здійснення економічного аналізу даних для визначення результатів управління.

Аналітична система забезпечує кількісну та якісну оцінку змін, що відбуваються в керованому об'єкті. Вона дозволяє вчасно побачити тенденції розвитку як небажаних, так і прогресивних явищ. На основі різних методик аналізу розробляються варіанти управлінських рішень, які дають змогу створити сприятливі умови для прогресивного сталого розвитку підприємства.

Для забезпечення належного функціонування системи менеджменту якості, як складової системи управління підприємством, та її розвитку в довгостроковій перспективі, міжнародними стандартами ISO регламентовано обов'язковість постійного здійснення процедур моніторингу, вимірювання, аналізу, вдосконалення. При цьому в міжнародних стандартах не зазначено чітких вимог щодо застосування певних методів і моделей до реалізації даних процедур. З огляду на це нами запропоновано методичний підхід щодо створення підсистеми оцінювання формування, стану та розвитку системи менеджменту якості на підприємстві.

Варто зазначити, що оцінка ефективності впровадження та сертифікації систем менеджменту якості є досить складним завданням на практиці. Це пов'язано з тим, що досить часто можуть виникати ситуації, коли важко виявити, який вплив на економічні показники діяльності підприємства здійснило функціонування на підприємстві сертифікованої у відповідності до вимог міжнародних стандартів системи менеджменту якості. У зв'язку з цим необхідні спеціальні процедури, які дозволяють з достатньою точністю встановити вплив системи якості на результати діяльності підприємства. Через це видається доцільним аналіз всіх процесів підприємства, які пов'язані з функціонуванням системи, у результаті якого можна встановити вплив окремих факторів на підвищення результативності підприємства в процесі аналітичного забезпечення його діяльності.

Оцінка кількісного впливу факторів, пов'язаних з впровадженням та сертифікацією систем менеджменту якості на зміну прибутку є для підприємства досить складним завданням. Незважаючи на ці труднощі, ефективність сертифікації систем якості за міжнародними стандартами ISO серії 9000 можливо оцінити за допомогою двох підходів: засобами непрямого аналізу та за допомогою спеціальних розрахунків економічного ефекту.

Непрямий аналіз ефективності сертифікації СМЯ полягає в порівнянні ряду економічних показників діяльності підприємств. Для цього можливе використання таких показників, як річні темпи зростання обсягів виробництва та реалізації, розмір прибутку, показник виробітку на одного працюючого, питома вага фактичних втрат від браку у собівартості,

рентабельність продукції та підприємства; термін окупності інвестицій.

За допомогою цих показників можна оцінити ефективність міжнародної сертифікації СМЯ шляхом порівняння їх значень до і після сертифікації, а також із значеннями підприємств, що не мають міжнародного сертифікату на систему якості або із значеннями середньогалузевих показників. Також чималий інтерес представляє порівняння основних показників діяльності підприємства з узагальненими показниками розвитку економіки України.

Якщо в результаті порівнянь будуть розбіжності в позитивний бік, то можна говорити про економічну доцільність сертифікації системи менеджменту якості за міжнародними стандартами ISO 9000. Поряд з цим потрібно брати до уваги ту обставину, що їх зміна могла бути викликана впливом інших факторів, які не пов'язані з сертифікацією системи менеджменту якості.

У цілому варто відзначити, що даний підхід є початковим етапом визначення ефективності розробки, впровадження та сертифікації систем якості у відповідності до вимог міжнародних стандартів ISO 9000. Більш детальний аналіз полягає в розрахунку ефективності інвестицій на впровадження та сертифікацію системи менеджменту якості.

У загальному вигляді економічний ефект в результаті впровадження та сертифікації СМЯ являє собою різницю між додатковими економічними результатами та витратами на її впровадження та сертифікацію. Економічні результати функціонування системи менеджменту якості являють собою додатковий прибуток підприємства. Отже, економічний ефект функціонування сертифікованої системи якості являє собою різницю між приростом прибутку після її сертифікації та витратами на її створення, впровадження, сертифікацію.

В даному випадку розрахунок економічного ефекту має ґрунтуватися на факторному аналізі основних економічних результатів від функціонування системи менеджменту якості, а це потребує додаткових досліджень.

Для кількісного вимірювання ефективності СМЯ можливо застосувати метод експертних оцінок, що дасть змогу градації показників результативності СМЯ визначати в балах. Тоді зведення показників до узагальненої оцінки є можливим за допомогою комплексного показника – коефіцієнта ефективності СМЯ [3], розрахунок якого можна здійснювати за формулою:

$$P_{\text{СМЯ}} = (P_i \times W_i),$$

де $P_{\text{СМЯ}}$ – рівень ефективності СМЯ;

P_i – експертна оцінка i -го показника СМЯ;

W_i – коефіцієнт вагомості i -го показника ефективності СМЯ.

Такий підхід до структурування показників системи менеджменту якості дасть можливість оцінювати та вдосконалювати систему якості, що сприятиме підвищенню ефективності роботи підприємства в цілому.

Запропонований підхід до формування підсистеми оцінювання ефективності СМЯ в аналітичній системі підприємства дасть можливість

доповнити аналітичне забезпечення діяльності суб'єкта господарювання, що сприятиме ухваленню виважених управлінських рішень та переорієнтації ресурсів для досягнення високих показників його сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Капінос Г. І. Управління якістю [текст]: навчальний посібник / Г. І. Капінос, І. В. Грабовська. – К.: Кондор-Видавництво, 2016. – 278 с.
2. ДСТУ ISO 9000:2015. Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів (ISO 9000:2015, IDT). – К.: ДП НДІ «Система», 2015.
3. Єрмошенко, М. М. Система управління якістю як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємства / М. М. Єрмошенко, Д. Г. Гольцев // Держава та регіони. – 2011. – №1. – С.89-92.

Ляшенко В.В.,

канд. екон. наук, доцент кафедри підприємництва,
управління та адміністрування
Миколаївський міжрегіональний інститут
розвитку людини ВНЗ
Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»
м. Миколаїв

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ КРИЗИ

Успішність виконання запланованих показників діяльності підприємства значною мірою залежить від здатності його забезпечити економію на витратах, зокрема, зменшити рівень непрямих витрат, а також від здатності дотримуватися визначених у системі збалансованих показників стратегічних цілей. З цією метою необхідно впроваджувати інноваційні інструменти оцінки ефективності та контролю антикризових заходів. Сучасна економічна та фінансова нестабільність в Україні спричинила появу кризової ситуації на більшості промислових підприємств, характерними проявами якої стали руйнування організаційного, економічного та виробничого механізмів функціонування, погіршення результатів діяльності підприємства, втрата стійкості та можливостей для розвитку, низька ефективність наявного механізму прийняття та реалізації управлінських рішень. Одним із шляхів вирішення даної проблеми є контролінг витрат як важливий напрямок антикризового фінансового контролінгу.

Цей напрямок має бути сконцентрований на виявленні резервів зниження потреби у фінансових ресурсах на забезпечення операційної та інвестиційної діяльності. Досягнення цього завдання можна забезпечити на основі впровадження інноваційних розробок щодо економного використання

наявних ресурсів та раціонального їх розподілу між окремими центрами відповідальності інвестиційними проектами, структурними підрозділами, продуктами. Антикризовий фінансовий контролінг, на основі застосування свого інструментального апарату може справити значний ефект на показники ефективності саме через зниження витрат.

Антикризові заходи, спрямовані на зниження витрат мають бути сфокусовані на ощадливе використання ресурсів та запровадження новітніх методів управління витратами, які дали б ефект не лише у стратегічній перспективі, а й у короткостроковому періоді.

До числа пріоритетних заходів, які мають бути передбачені антикризовим плануванням належить приведення у відповідність величини витрат до обсягів діяльності підприємства, які у часи кризи можуть суттєво зменшуватися. Мова йде про скорочення непрямих та постійних витрат. Для мобілізації антикризових резервів, пов'язаних зі зниженням витрат слід запровадити завершену систему контролінгу витрат.

Суттєвий внесок у дослідження проблематики управління витратами підприємств в Україні зроблено такими економістами як П.Й. Атамас, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Г.О. Партин, А.Г. Пушкар, А.В. Череп, М.Г. Чумаченко, В.П. Пантелєєв. Значними є дослідження проблематики витрат такими зарубіжними вченими як К. Друрі, Р. Ентоні, Г. Кюппера, А. Кьоненберга, Г. Джонсона та Р. Каплана.

Більшість пропозицій дослідників зводяться до обґрунтування рекомендацій щодо удосконалення діючої нормативної бази, що регулює облік витрат виробництва та забезпечує контроль на підприємствах за її дотриманням, підвищення рівня забезпечення сучасними матеріально-технічними засобами ведення первинного та зведеного обліку, внутрішньогосподарського контролю, формування звітної інформації підприємств, класифікації витрат.

Контролінг витрат визначають як комплекс заходів з координації планування, розподілу, аналізу моніторингу та контролю за витратами підприємства [1, с.343]. Ключовим завданням контролінгу витрат є їх раціоналізація на основі імплементації найбільш адекватних для конкретного підприємства методів планування, аналізу, моніторингу та контролю витрат.

В теорії і практиці можна зустріти опис численних методів оперативного контролінгу витрат, у тому числі метод директ-костинг та аналіз залежності витрат, обсягу реалізації та прибутку (CVP-аналіз).

Однак, суттєвий вплив на величину витрат та їх структуру досягається здебільшого за застосування методів стратегічного контролінгу витрат.

До найбільш поширених інструментів стратегічного управління витратами, які згадуються у науково-практичній літературі, можна віднести розрахунок життєвого циклу продукції, попроцесний, функціонально-вартісний розрахунок витрат, таргет-костинг, бенчмаркінг, нуль-базис бюджетування, багатоступінчастий директ-костинг [1]. Впровадження зазначених методів, у свою чергу, супроводжується певними витратами,

зокрема, на підвищення кваліфікації персоналу, проведення внутрішніх семінарів, придбання програмного забезпечення тощо. Однак, з точки зору антикризового фінансового контролінгу це є необхідним, оскільки дозволяє нейтралізувати перші симптоми кризи, які можуть призвести до всеохоплюючих фінансових проблем на підприємстві.

Саме на окреслених слабких місцях у сфері управління витратами мають бути сконцентровані антикризові заходи. Вони мають бути об'єктом додаткового аналізу. У нагоді тут можуть статися методи стратегічного контролінгу витрат, зокрема, метод попроцесного управління витратами – метод ABC [1, с.343]. Метод концентрується на виявленні резервів витрат, які криються в непрямих витратах. Саме на цей чинник у значній мірі має бути сфокусована увага у процесі розробки антикризової стратегії досліджуваних підприємств.

Метод здебільшого використовується для ідентифікації, аналізу, планування та рознесення на окремі види продукції непрямих витрат, що виникають у сфері логістики, оцінки якості, обслуговування виробничого процесу, контролінгу, збуту, управління, інших секторах, які безпосередньо не пов'язані з виробництвом продукції (робіт, послуг). У рамках антикризового фінансового контролінгу, використання методу забезпечуватиме виконання таких завдань: виявлення непрямих витрат, які зумовили кризову ситуацію на підприємстві; розподіл непрямих витрат, зокрема підрозділів, безпосередньо не пов'язаних із виробництвом продукції, на окремі види продуктів; виявлення резервів зниження витрат на основі з'ясування необхідності у відповідних процесах.

Алгоритм попроцесного методу управління витратами можна описати наступним чином: на основі поєднання певної сукупності операцій формуються часткові або допоміжні бізнес-процеси; у результаті поєднання певної сукупності часткових (допоміжних) процесів формуються основні бізнес-процеси; на основі поєднання певної сукупності основних бізнес-процесів виробляється продукція (роботи, послуги). Окремі центри витрат забезпечують певні часткові процеси (або операції), які потім об'єднуються у основні бізнес-процеси, а потім розносяться по продуктах. На початковому етапі застосування попроцесного методу управління витратами слід визначити непрямі витрати, які мають непропорційно високу частку у структурі витрат та можуть спровокувати фінансову кризу. Потім слід ідентифікувати витрати на структурний підрозділ, який генерує непрямі витрати та виокремити бізнес-процеси, які забезпечуються відповідними витратами.

Впровадження методу ABC на вітчизняних підприємствах має здійснюватися у комплексі з активним впровадженням реінжинірингу бізнес-процесів, який має концентруватися на радикальній реструктуризації бізнесу та процесів, що його забезпечують. Необхідність застосування реінжинірингу виникає: в умовах, коли підприємство знаходиться в кризовому стані; якщо поточний стан компанії оцінюється як задовільний, однак прогнози

діяльності є досить несприятливими; у разі нагальної необхідності впровадження інноваційних інструментів управління. Фактично мова йде про запровадження системи кризового реінжинірингу.

Таким чином, успіх контролінгу витрат на підприємствах, що знаходяться в кризі залежить від спроможності забезпечити раціоналізацію витрат через ефективне використання інструментарію аналізу, планування та контролю витрат. Метод планування та контролю витрат у розрізі окремих процесів дає можливість виявити можливості раціоналізації витрат на основі аналізу доцільності та ефективності кожної операції на підприємстві.

Метод ABC дає можливість не лише підвищити якість планування витрат, а й виявити неефективні процеси та підрозділи підприємства. У межах антикризового фінансового контролінгу може бути успішно реалізована концепція інтегрованого використання інструментарію по процесного управління витратами та реінжинірингу бізнес-процесів.

Список використаних джерел

1. Терещенко О.О. Фінансовий контролінг : навч. посіб. / О.О.Терещенко, Н.Д. Бабяк. – К.: КНЕУ, 2013. – 407 с.

Різниченко О.А.,
здобувач кафедри фінансів і кредиту
Науковий керівник - **Зоря О.П.,**
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту
Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ефективність та конкурентоспроможність сільськогосподарського виробництва обумовлена багатьма факторами, вагоме місце серед яких належить основному капіталу. Розвиток аграрного виробництва потребує відповідного забезпечення і постійного оновлення його основних активів. Сьогодні стан основних засобів аграрних товаровиробників залишається незадовільним, їх зношеність досягає 70 %. Тому, одним із суттєвих завдань є нарощування сільськогосподарського виробництва у поєднанні із пошуком додаткових джерел фінансування.

Підвищення рівня ефективності використання ресурсного потенціалу аграрних підприємств відіграє провідну роль в успішному вирішенні економічних і соціальних завдань, досягненні головної мети виробництва – забезпечення продовольчої безпеки держави та підвищення прибутковості суб'єктів господарювання. Теоретичне обґрунтування визначення розміру, структури, функцій і закономірностей розвитку ресурсного потенціалу як економічної категорії має не лише методологічне, а й практичне значення,

оскільки від ефективності його використання значною мірою залежать стратегія розвитку аграрних підприємств.

Як свідчать проведені нами дослідження, станом на кінець 2017 р. підприємствами Полтавської області, що здійснювали сільськогосподарську діяльність отримано 14316,6 млн. грн валової продукції у постійних цінах 2010 р., що становить 5,7 % від аналогічного показника по Україні. В той же час, за досліджуваний період слід відмітити негативну тенденцію зменшення вартості валової продукції у постійних цінах 2010 р. на 1706,2 млн. грн (або на 10,6 %).

Сільськогосподарськими товаровиробниками Полтавської області у 2017 р. на 1 грн вартості основних засобів отримано 0,88 грн валової продукції у постійних цінах 2010 р., що на 0,69 грн (або на 43,9 %) менше у порівнянні із 2013 р.

Рівень фондівіддачі аграрних підприємств Полтавської області є нижчим у порівнянні із аналогічним показником по аграрних підприємствах України, та свідчить про дещо нижчий рівень ефективності використання ресурсного потенціалу та необхідності формування загальної стратегії розвитку галузі сільського господарства досліджуваного регіону.

Наглядно основні показники ефективності використання ресурсного потенціалу аграрних підприємств Полтавської області за 2013-2017 рр. демонструє рис. 1.

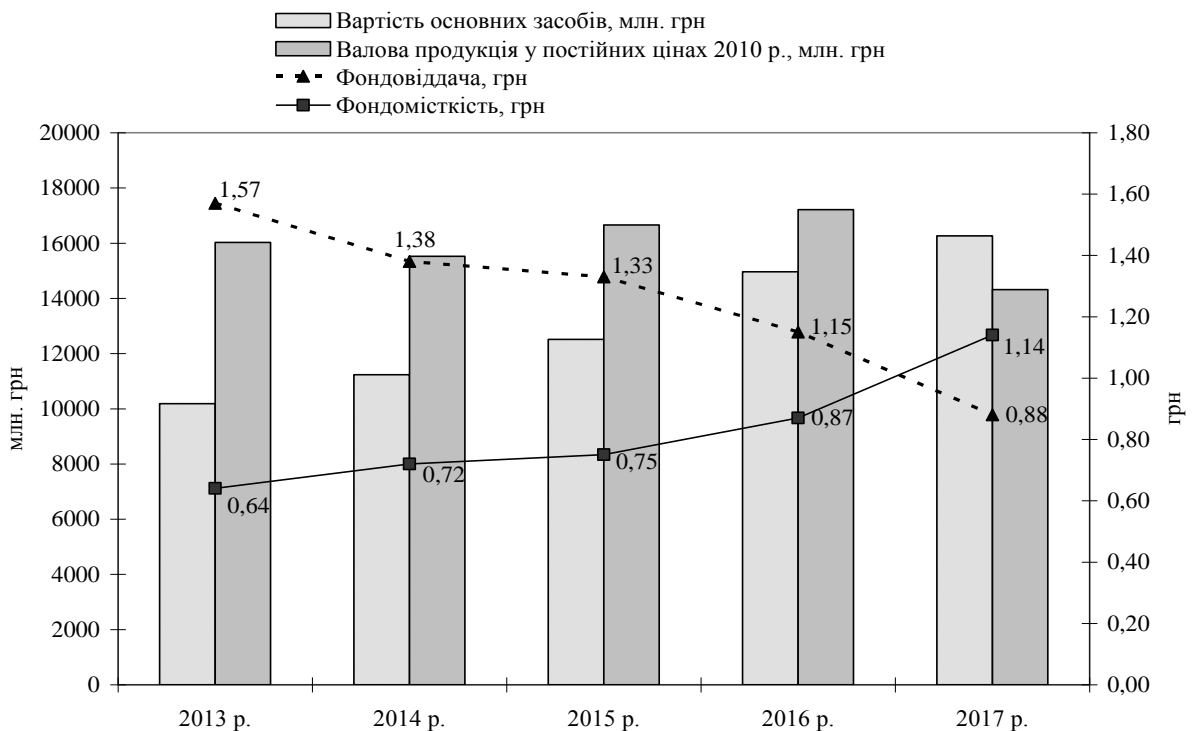

Рис. 1. Динаміка ефективності використання ресурсного потенціалу у аграрних підприємствах Полтавської області, 2013-2017 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [3]

Як свідчать дані представленої ілюстрації, на протязі 2013-2017 рр. в умовах постійного приросту вартості основних засобів підприємств, які здійснювали сільськогосподарську діяльність та зменшення вартості валової

продукції у постійних цінах 2010 р., спостерігається неухильна тенденція до зменшення показника фондівдачі, та відповідно збільшення фондомісткості виробництва.

Таким чином, підвищення рівня ефективності використання ресурсного потенціалу аграрних підприємств відіграє провідну роль в успішному вирішенні економічних і соціальних завдань, досягненні головної мети виробництва – забезпечення продовольчої безпеки держави та підвищення прибутковості суб'єктів господарювання. Оптимальний розмір, структура, функції та закономірності розвитку ресурсного потенціалу як економічної категорії має не лише методологічне, а й практичне значення, оскільки від ефективності його використання значною мірою залежать сталий розвиток аграрних підприємств.

Список використаних джерел

1. Гончаренко І.В. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Пріоритети та механізми соціально-економічного розвитку сільських територій // І.В. Гончаренко // Щорічник наукових праць. – Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України. – 2013. – Вип. 6 (104). – С. 95–103.

2. Красноручський О.О. Оптимізація формування та використання економічного потенціалу в сільськогосподарських підприємствах: [монографія] / О.О. Красноручський, В.С. Ніценко. — Одеса: ТОВ «Лерадрук», 2013. — 211 с.

3. Статистичний щорічник Полтавської області за 2017 рік. – Полтава: Головне управління статистики у Полтавській області. – 2018. – 376 с.

Садовська Л.Ф.,

здобувач вищої освіти

V курс, обліково-фінансовий факультет

Науковий керівник - **Костирко А.Г. ,**

канд. екон. наук, старший викладач

кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв

ІННОВАЦІЙНА ОСНОВА РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

За умов стрімкого зростання населення планети все більше загострюється питання продовольчої безпеки. Згідно з Римською декларацією про всесвітню продовольчу безпеку, кожна країна повинна забезпечити право людини на повноцінне харчування. В цьому документі зазначені такі компоненти продовольчої безпеки: фізична і економічна доступність, продовольча незалежність, надійність відносно сезонних і погодних коливань та стійкість зростання виробництва [1]. Вирішення цього питання багато в

чому залежить від рівня розвитку аграрної галузі, ресурси якої мають певну обмеженість, зокрема земельні. Це спонукає до пошуку нових напрямів розвитку аграрного сектору, які залежать від проведення ефективної аграрної політики держави.

Широке застосування інновацій є найбільш дієвим та ефективним способом вирішення гострих соціально-економічних проблем аграрного сектору, пов'язаних із пошуком механізмів підвищення економічних показників діяльності аграрних господарств та забезпечення населення високоякісною сільськогосподарською продукцією. Інноваційний розвиток цієї сфери економіки означає її якісне реформування, що базується на зростанні виробничих показників із одночасним удосконаленням соціально-економічного механізму сільського господарства, а також взаємопов'язаних галузей. Цей процес повинно забезпечувати постійне використання більш досконалих технологій виробництва і переробки сільськогосподарської продукції, нових сортів культур рослин та порід тварин, прогресивних моделей соціально-економічного розвитку, сучасних моделей інформаційних технологій.

Результативність інноваційної діяльності підприємств визначається, насамперед, наявністю необхідних внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування інновацій, можливістю їхньої швидкої мобілізації, зацікавленістю інвестора в підтримці інноваційного розвитку.

Інвестиційна підтримка інноваційного розвитку аграрних підприємств залежить від специфічних особливостей інвестицій, таких як тривалий період окупності при реалізації інновацій, підвищений ризик реалізації, нерівномірність надходження доходів від здійснення інвестицій. Урахування цих особливостей і зміна умов функціонування підприємств визначають важливість подальшого вдосконалення принципів, форм, методів та пошуку джерел інвестиційної підтримки інноваційної діяльності підприємств. Тому виникає необхідність у формуванні нових наукових підходів до інвестиційної підтримки інновацій і розробки практичних основ для їхньої реалізації.

Низка проблем і безліч чинників, що перешкоджають інноваційному розвитку аграрних підприємств, актуалізує завдання формування в галузі багаторівневого (держава, регіон, галузь, підприємство) організаційно-економічного механізму управління інноваціями, який повинен стимулювати внутрішні і зовнішні впливи на суб'єкти інноваційної діяльності [2].

З метою успішного проведення інноваційної діяльності аграрних підприємств необхідним є забезпечення таких передумов:

- забезпечення стабільної економічної ситуації в країні для залучення інвестицій в агропромисловий комплекс;
- надання пільг підприємствам, які створюють інноваційний продукт;
- орієнтація фінансово-кредитних установ на надання кредитів виробничим підприємствам, які займаються інноваційною діяльністю.

Інноваційна діяльність підприємств є прогресивною формою їх розвитку, яка дозволяє досягти довгострокових конкурентних переваг, підвищити

науково-технічний рівень виробництва та ефективність використання ресурсів підприємства.

Список використаних джерел

1. Baker Tilly [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – Режим доступу : <http://www.bakertilly.ua/news/id44424>.

2. Демиденко Л. М. Організаційно-економічні напрями інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств / Л. М. Демиденко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – Випуск 20. Частина 1. – С. 72-75.

СЕКЦІЯ 5 СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Васильєва О.О.,
здобувач вищої освіти
V курс, обліково-фінансовий факультет
Науковий керівник - **Костирко А.Г.,**
канд. екон. наук, старший викладач
кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

НАПРЯМИ ТА ЕТАПИ КАДРОВОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Рушійною силою будь-яких процесів на підприємстві завжди був трудовий потенціал, управління яким повинно зводитися до активного стимулювання діяльності працівників з метою досягнення поставлених цілей.

Оцінка кадрового потенціалу на підприємстві може проводитися по всій компанії і охоплювати всіх співробітників – як керівників, так і спеціалістів; в окремих підрозділах; за рівнями управління; для вирішення конкретного завдання управління. При проведенні оціночних заходів використовуються різні методики, діагностики, спеціалізовані методи збору та аналізу інформації, групові оціночні методи. Застосування взаємодоповнюючих методик дозволяє вважати достовірною ту інформацію, яка отримана в ході оцінки кадрового ресурсу [1].

Результати кадрового аудиту можуть служити основою для оптимізації розстановки кадрів, планування заходів корекції соціального стану, структури підпорядкування, стилю управління, оптимізації взаємодії всередині і між підрозділами.

Кадровий аудит – це певна перевірка внутрішньої кадрової документації підприємства на предмет відповідності вимогам чинного трудового законодавства, кадрового діловодства, створення алгоритмів кадрового документообігу, документальне оформлення прийому, звільнення, переведення працівників підприємства, відображення відпусток [2].

Завдяки йому є можливість виявити шляхи покращення алгоритму ведення документації на підприємстві та проблемні моменти у веденні документації.

На будь-якому підприємстві обов'язково потрібно проводити кадровий аудит, адже він допомагає виявляти низку ризиків для підприємства.

Головними причинами для проведення кадрового аудиту, зокрема, є:

- здійснення реорганізації в кадровій службі підприємства – звільнення/переведення працівника (передання справ колезі, підлеглому);

- реорганізація підприємства, відділів на підприємстві, реконструкція системи управління персоналом;
- реорганізація/купівля підприємства, злиття підприємства;
- бажання оптимізувати роботу філій компанії;
- зміна власників підприємства.

Предметами оцінки кадрового аудиту є:

- адекватність кадрового потенціалу сукупного працівника завданням підприємства;
- вплив професійних і особистісних якостей окремих працівників (управлінської і професійної «еліти») на рівень кадрового потенціалу та оцінку підприємства в цілому;
- витрати на реструктуризацію з метою приведення у відповідність зазначених показників, в тому числі на вивільнення, перепідготовку, працевлаштування.

Завдання кадрового аудиту професійної компетенції персоналу (ПКП) полягає в оцінці потенціалу співробітників, а також в організації зворотного зв'язку зі співробітниками для визначення якості їх роботи.

Кадровий аудит командної компетентності підприємства спрямований на оцінку ефективності формування робочих груп (команд), на збереження ядра кадрового потенціалу підприємства і вироблення командної культури і стратегії виходу з ситуації, що створилася. Мета даного аудиту є створення управлінської команди, здатної працювати раціонально. Кадровий аудит ефективності системи управління персоналом (ЕСУП) сприяє встановленню структури, яка відповідає ситуації, що склалася.

В рамках виділених напрямів кадрового аудиту можуть бути використані наступні процедури:

- аналіз нормативних документів підприємства (положення, структура апарату управління, штатний розклад, документи нарад, анкетування і інтерв'ювання співробітників апарату управління);
- аналіз кадрового потенціалу підприємства (укомплектованість підрозділів кадрами, звільнення, заохочення, скорочення, покарання, додаткові винагороди, конфлікти). Результатом кадрового аудиту є всебічна оцінка кадрового потенціалу на підприємстві [2].

Для ефективного провадження кадрового аудиту на підприємстві обов'язковими мають бути такі нормативні документи, як: статутні документи, колективний договір; правила внутрішнього трудового розпорядку; права та обов'язки працедавця і працівника, порядок прийняття, переведення та звільнення працівників, режим робочого часу та відпочинку, відповідальність за порушення трудової дисципліни тощо; штатний розпис; особові справи працівників; особові картки працівників; трудові книжки працівників; книга обліку руху трудових книжок і вкладишів; посадові інструкції; накази з особового складу; накази про надання відпусток; накази про відрядження; накази з основної діяльності; журнали реєстрації наказів; графік відпусток; таблиць обліку використання робочого часу; листки

непрацездатності; положення про порядок обробки персональних даних у базах персональних даних, згоди працівників на обробку персональних даних, повідомлення працівників про обробку їх персональних даних підприємством; положення «Про службу охорони праці»; положення «Про оплату праці, преміювання»; цивільно-правові договори та акти прийому-передачі робіт; відповідність нормативам робочих місць, призначених для працевлаштування інвалідів, наявність довідок, виданих МСЕК про встановлення інвалідності на всіх працевлаштованих інвалідів [3];

Згідно з вищевказаними нормативно-правовими документами на кожному підприємстві кадровий аудит має проводитися за відповідними етапами (табл. 1).

Таблиця 1 Етапи провадження кадрового аудиту на підприємстві

Номер етапу	Зміст аудиторських процедур
Етап 1	Детальне ознайомлення із нормативно-правовими документами
Етап 2	Перевірка наявності й відповідності законодавству документації та актів
Етап 3	Перевірка наявності усіх форм звітності, що подаються до органів державної статистики
Етап 4	Перевірка особових справ, обліку й ведення трудових книжок, особових карток
Етап 5	Аналіз правильності оформлення первинної облікової кадрової документації
Етап 6	Перевірка процедур скорочення, змін умов праці, реорганізації підприємства (якщо такі були на підприємстві). Перевірка правильності реєстру листів непрацездатності

Джерело: побудовано з використанням [2, 3]

За результатами проведення кадрового аудиту готується висновок, у якому зазначаються помилки, рекомендації з усунення помилок, а також роз'яснення щодо подальшої роботи відділу кадрів.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що кадровий аудит є важливим та необхідним процесом виявлення, вимірювання та надання інформації про людські ресурси особам, які приймають рішення на підприємстві з метою забезпечення ранньої діагностики проблемних аспектів підприємства.

Список використаних джерел

1. Козлов О.А. Людський капітал організації [Електронний ресурс] / О. А. Козлов // Кадри. – 2017. – № 5. – Режим доступу : <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.876.3684&rep=rep1&type=pdf>.

2 Базаров Т. Ю. Управління персоналом розвивається організації: навч. посіб. / Т. Ю. Базарова. – К. : Держслужба, 2016. –137 с.

3 Десслер Гарі. Управління персоналом / Г. Десслер : пер. з англ. – К. : БІНОМ, 2015. – 235 с.

Капінос Г.І.,
канд. екон. наук., доцент, доцент
кафедри економіки, менеджменту та адміністрування
Ларіонова К.Л.,
канд. екон. наук., доцент, доцент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Хмельницький національний університет
м. Хмельницький

ВПРОВАДЖЕННЯ ТА РОЗВИТОК ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ЯКОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Формування та впровадження систем менеджменту якості, що відповідають вимогам міжнародних стандартів ISO серії 9000 на українських підприємствах є основною умовою підвищення їх конкурентоспроможності. Іншими мотивами застосування таких систем якості є входження до мережі визнаних виробників, використання сучасних елементів управління підприємством або організацією, зростання надійності постачальника, зростання конкурентоздатності продукції чи послуг на міжнародному ринку, зниження або відсутність витрат на брак та гарантійні ремонти.

Одним із основних елементів системи управління якістю виступає аудит якості. Проведення такого аудиту дозволяє визначити основні напрямки менеджменту якості, розвитку та розширення системи якості екологічного управління. При цьому звертається увага на відповідність системних рішень вимогам замовника, правовим вимогам, основним вимогам системи якості (наприклад, регламентованих ISO серії 9001, ISO 14001) та іншим регуляторним документам, які застосовуються всередині підприємства або організації. У даному контексті особливо важливою виступає система внутрішніх аудитів, яка є обов'язковою вимогою системи якості та її кінцевим елементом. Для повного використання можливостей аудиту важливо знати теоретичні та практичні основи його проведення і вимоги стандарту, який становить основу системи якості конкретного підприємства або організації (наприклад, ISO 9001, ISO 14001), а також визначення стандарту, який стосується виключно аудиту, – ISO 19011.

Поняття "аудит" найбільш поширене у фінансовій сфері та пов'язане з фінансовою ревізією як аудитом внутрішнього контролю. Разом з тим в галузі управління якістю термін "аудит якості" (quality audit) вказує на верифікацію систем управління якістю підприємства або організації, яка виконується у конкретний спосіб.

У стандартах ISO 9001:2015 та ISO 19011:2011 аудит – це систематичний, незалежний і задокументований процес отримання доказів аудиту та об'єктивного їх оцінювання, щоб визначити ступінь дотримання критеріїв аудиту [1, 2].

Аудит якості потрібно відрізнити від таких перевірок якості, як контроль, нагляд за якістю, інспекція якості, сертифікація системи якості, продукції

(послуги) (табл. 1).

Таблиця 1 – Відмінні особливості аудиту якості

Діяльність	Мета	Призначення
Аудит якості	Підтвердження відповідності функціонування системи управління якістю встановленим вимогам та усунення виявлених невідповідностей	Забезпечення впевненості керівництва у тому, що функціонуюча система управління якістю задовольняє вимоги міжнародних стандартів та здатна забезпечити довіру споживачів і суспільства до неї
Контроль якості	Запобігання зниженню рівня якості об'єкта внаслідок невідповідності його характеристик установленим вимогам	Забезпечення керівників підрозділів оперативною інформацією про ступінь відповідності характеристик об'єкта установленим вимогам
Нагляд за якістю, інспекція якості, здійснювані у рамках визначеного завдання	Запобігання зниження рівня якості об'єкта в часі	Забезпечення впевненості керівництва у тому, що виконуються задані або підтвержені при сертифікації вимоги до якості об'єкта
Сертифікація системи управління якістю, сертифікація продукції	Компетентне підтвердження відповідності встановленим вимогам системи управління якістю продукції	Забезпечення довіри споживачів та суспільства до системи управління якістю продукції підприємства

Джерело: [3]

Аудит якості може використовуватись для внутрішніх та зовнішніх цілей. Ініціювати його проведення може саме підприємство або організація, які перевіряються, для того, щоб на основі відповідного стандарту перевірити свою систему управління якістю. Проведення внутрішніх аудитів якості визначено стандартами ISO сімейства 9000, які вимагають періодичного проведення документального підтвердження внутрішніх перевірок якості.

Внутрішній аудит повинен бути запланованою та чітко документованою діяльністю з визначеними завданнями та методами реалізації. Головною метою внутрішнього аудиту слід вважати запобігання зниження результативності та ефективності діючої на підприємстві системи якості. Внутрішній аудит системи якості призначений для регулярної перевірки того, наскільки діяльність в рамках системи якості і результати цієї діяльності узгоджуються із запланованими заходами. Він своєчасно доводить до відома керівництва підприємства об'єктивну, засновану на фактах інформацію про стан системи якості. У цьому плані внутрішній аудит відіграє ключову роль у підтриманні системи якості підприємства на необхідному рівні.

Внутрішній аудит системи управління якістю зазвичай планує і організовує служба якості підприємства. Елементи системи управління якістю підлягають аудиту відповідно до визначеного плану. Періодичність аудиту системи якості залежить від стадії її реалізації.

Служба внутрішнього аудиту якості, як і будь-яка діяльність, має свої переваги та недоліки, які наведені в табл. 2.

Службу внутрішнього аудиту якості доцільно створювати на великих підприємствах, у корпораціях, асоціаціях, де існує великий розрив між

керівниками вищої ланки управління та керівниками філій, дочірніх підрозділів, управлінців нижчої ланки. Створення та утримання служби внутрішнього аудиту на малих підприємствах може привести до значних витрат у порівнянні з вигодами, які можна отримати в результаті функціонування даного підрозділу.

Таблиця 2 Основні переваги та недоліки створення служби внутрішнього аудиту якості

Переваги	Недоліки
Працівники підприємства краще знайомі зі специфікою діяльності, організаційною структурою підприємства	Результати внутрішнього аудиту можуть розглядатися як менш об'єктивна інформація про ефективність системи якості підприємства в порівнянні із зовнішнім аудитом через можливу упередженість внутрішніх аудиторів
Гарантія збереження конфіденційності інформації	Потреба в організації постійного навчання та підвищення кваліфікації внутрішніх аудиторів підприємства
Досвід, напрацьований внутрішніми аудиторами, є надбанням підприємства	Рівень кваліфікації внутрішніх аудиторів, як правило, нижче рівня підготовки зовнішніх аудиторів
Внутрішні аудитори можуть розглядатись як резерв високваліфікованих управлінських кадрів	Вірогідність фінансових втрат, внаслідок помилок або некомпетентності аудиторів ("людський фактор")
Відсутність дефіциту часу при аудиті, що сприяє можливостям більш детального вивчення об'єкта	Результати внутрішнього аудиту не можна використовувати для реклами підприємства
Порівняно незначні витрати на проведення внутрішнього аудиту якості	Проблема забезпечення незалежності внутрішніх аудиторів

В результаті проведеного дослідження ми дійшли до таких висновків:

1. Належна організація внутрішнього аудиту якості сприяє більш ефективній діяльності підприємства, підвищуючи відповідальність працівників за свої вчинки, запобігаючи виникненню негативних явищ, пов'язаних з якістю продукції, яка випускається.

2. Результати внутрішнього аудиту якості використовуються керівництвом підприємства для вдосконалення процесів організації та функціонування системи менеджменту якості, що в кінцевому підсумку призводить до підвищення якості продукції, зростання попиту на неї та збільшення прибутків підприємства, тобто підвищенню ефективності його роботи в цілому.

3. Наявність ефективного внутрішнього аудиту якості стає невід'ємною складовою ефективного управління та успішного розвитку підприємства в умовах швидкозмінного зовнішнього середовища, підвищення складності процесів управління підприємством та управління якістю продукції зокрема.

Список використаних джерел

1. ДСТУ ISO 9000:2015. Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів (ISO 9000:2015, IDT). – К.: ДП НДІ «Система», 2015.

2. ДСТУ ISO 19011:2012. Настанови щодо здійснення аудитів систем управління (ISO 19011:2011, IDT). – К.: ДП "НДІ "Система", ТК 93, 2012.

3. Капінос Г. І. Управління якістю [текст]: навчальний посібник / Г. І. Капінос, І. В. Грабовська. – К.: Кондор-Видавництво, 2016. – 278 с.

Клочан В.П.,

канд. екон. наук, доцент,
завідувач кафедри економічної
кібернетики і математичного моделювання
Миколаївський національний аграрний університет

Костирко А.Г.,

канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ ЯК СКЛАДОВА СВІТОВОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Прискорення темпів науково-технічного прогресу, просторове розширення масштабів виробництва, зростання населення планети спричиняє збільшення тиску на природне середовище. Така тенденція призводить до катастрофічного виснаження ґрунтів, забрудненості водних ресурсів і атмосфери. Ці проблемні аспекти виходять за межі окремої держави і стали, на сьогодні, глобальними екологічними проблемами, вирішення яких потребує зусиль світового загалу. Тому безальтернативною є Концепція сталого розвитку цивілізації, складовою якої є екологізація економіки через поєднання економічних і екологічних інтересів.

Термін «сталий розвиток» на Конференції в Ріо-де-Жанейро у 1992 році в рамках прийняття «Порядку денного на ХХІ століття» визначався як «розвиток, що задовольняє потреби теперішнього часу, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби» [1].

Успішна реалізація принципів Концепції у частині екологічної складової можлива за умови формування дієвого механізму екологічного управління через реалізацію екологічної політики (рис. 1).

Зважаючи на зарубіжний досвід, можна стверджувати, що для вирішення екологічних проблем необхідним є становлення системи екологічного менеджменту. Важливе місце в екологічному управлінні займає екологічний аудит. Загалом екологічний аудит – це незалежна оцінка дотримання підприємством законодавства у галузі охорони навколишнього середовища або вимог міжнародних стандартів. На підставі такої оцінки готуються рекомендації щодо усунення недоліків у природоохоронній роботі підприємства і визначаються оптимальні шляхи їх вирішення [2].

Екологічний аудит є необхідною за міжнародними стандартами передінвестиційною стадією оцінки ризиків, обов'язковою процедурою визначення вартості підприємств, що приватизуються, маркетингових

досліджень конкурентоспроможності продукції, ефективним інструментом погодження міжнародних, загальнодержавних і місцевих інтересів екологічної безпеки. Він надає можливість співпрацювати з іноземними компаніями, підвищує інвестиційну привабливість підприємств тощо [3, 4].

Основними завданнями екологічного аудиту є надання об'єктивної інформації про екологічні аспекти діяльності підприємства та її відповідність міжнародним стандартам, нормам законів, вимогам замовників, а також розробка рекомендацій щодо удосконалення системи екологічного менеджменту на підприємствах.

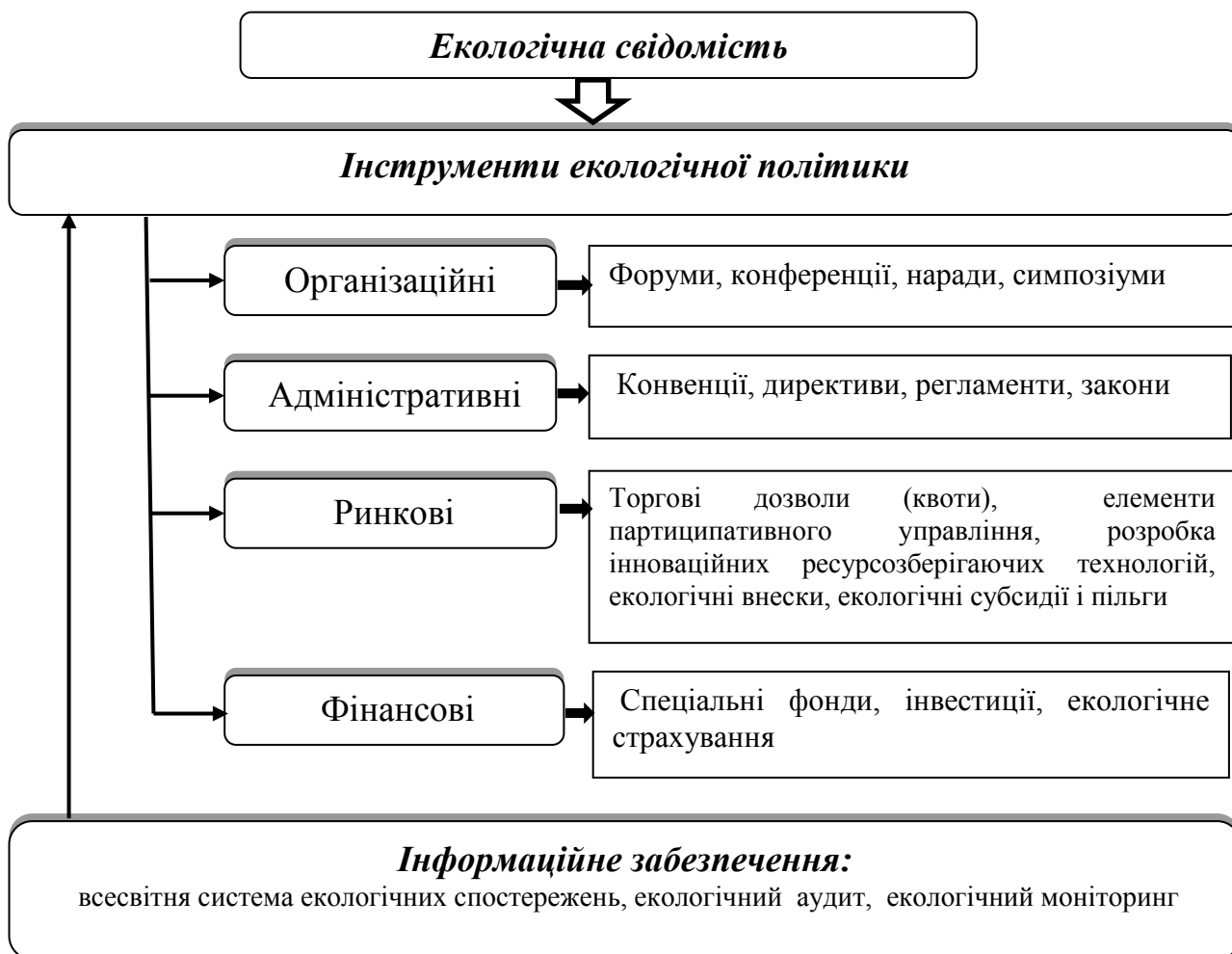

Рисунок 1 – Інструменти світової екологічної політики

Джерело: розроблено авторами

Розуміння необхідності забезпечення життєдіяльності не лише нинішнього покоління, а й майбутніх поколінь, стало поштовхом розробки і реалізації дієвої екологічної політики на міжнародному рівні. При цьому інформаційним забезпеченням інструментів реалізації механізму екологічної політики виступає всесвітня система екологічних спостережень, екологічний моніторинг, екологічний аудит.

Список використаних джерел

1. Порядок денний на XXI століття [Електронний ресурс] / Матеріали міжнар. конф. з довкілля і розвитку (United Nations Conference on Environment

and Development (Earth Summit), Ріо-де-Жанейро, 1992 р. – Режим доступу : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/agenda21_ch18.shtml.

2. Жолобчук І. Концептуальні основи формування механізмів екологічного управління в сучасних умовах / І. Жолобчук // Ефективність державного управління. – 2017. – Вип. 1(50). Ч 2. – С.233-240.

3. Хоміч Л. Екологічний аудит: 13 головних переваг для збалансованого розвитку підприємства [Електронний ресурс] / Л. Хоміч // ECOBUSINESS. Екологія підприємства. – 2018. – №6. – Режим доступу : <http://ecolog-ua.com/news/ekologichnyy-audit-13-golovnyh-perevag-dlya-zbalansovanogo-rozvytku-pidpryyemstva>.

4. Baker Tilly [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – Режим доступу : <http://www.bakertilly.ua/news/id1068>.

СЕКЦІЯ 6
ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Коломієць І.С.,
Студентка 7 курсу ЦЗН
Науковий керівник - **Зубенко А.В.,**
Харківський національний університет міського господарства
ім. О.М.Бекетова
м. Харків

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ В
СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ БУДІВЕЛЬНИМ
ПІДПРИЄМСТВОМ

За сучасних умов розвитку України, в складній економічній ситуації виникає чимало ризиків, небезпек та загроз, що породжують на промислових підприємствах низку фінансово-економічних проблем, вирішення яких потребує удосконалення існуючих та розробки нових форм, методів та інструментів нейтралізації негативних впливів на фінансову сферу підприємства. Для ефективного функціонування підприємств необхідним є підвищення рівня їх фінансової безпеки. Неоднозначність теоретичних положень та недостатність відповідних практичних розробок в цій області вказують на потребу у комплексному дослідженні теоретико-методологічних та практичних засад даної проблеми. Метою роботи є розробка обґрунтованих практичних рекомендацій щодо вдосконалення фінансової безпеки в системі стратегічного управління будівельним підприємством.

Фінансова безпека підприємства – це такий його фінансовий стан, який характеризується збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, що використовуються підприємством; стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз; здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію його фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів; забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи [1].

Стратегія управління фінансовою безпекою підприємства є невід’ємним складником формування та реалізації загальної стратегії розвитку підприємства, оскільки відповідає за цілі, напрями, джерела та об’єкти фінансування. Вона забезпечує всі основні напрями розвитку його фінансової діяльності та фінансових відносин підприємства [2].

Перед фінансовою безпекою підприємства постає ряд завдань, зокрема: ідентифікація ризиків і пов’язаних з ними потенційних загроз; визначення індикаторів фінансової безпеки суб’єктів підприємництва; впровадження системи діагностики та моніторингу стану фінансової безпеки; контроль та оцінка ефективності дії системи фінансової безпеки; створення необхідних

фінансових умов, що забезпечують стабільне зростання фірми; створення умов для формування оптимального обсягу фінансових ресурсів із внутрішніх і зовнішніх джерел; підтримка фінансової стійкості та платоспроможності підприємства протягом усього періоду функціонування; створення умов, необхідних для забезпечення оптимального обсягу і рівня ефективності інвестицій; мінімізація фінансових ризиків фірми; своєчасне впровадження у фінансову діяльність підприємства сучасних технологій управління та інструментарію їх забезпечення; ефективний і швидкий вихід фірми з фінансової кризи та нейтралізації її наслідків.

Приналежність компанії до будь-якої галузі обумовлює наявність додаткових особливих загроз фінансової безпеки, зокрема для підприємств будівельної галузі – наявність земельних ділянок (здійснення операцій з отримання земельної ділянки пов'язано з фінансовими та юридичними загрозами), типи будівництва (переважання малоповерхової забудови, що є низько прибутковою для будівельних підприємств, викликає загрозу нежиттєздатності проекту та загрозу не завершення будівництва). Аналіз мікросередовища будівельної галузі зводиться до аналізу суб'єктів, з якими взаємодіють підприємства. Зважаючи на наявність великої кількості обмежень на вхід до будівельної галузі, зокрема необхідність отримання ліцензії на виконання певних видів робіт, значний обсяг фінансових ресурсів для здійснення діяльності, довга тривалість виробничого процесу, необхідність залучення спеціалізованого обладнання, що дорого коштує, володіння технологіями, кваліфікований персонал, налагоджені відносини із постачальниками, кількість учасників на такому ринку – обмежена. Вплив на конкурентоспроможність забудовника здійснюється через зміни цін та умов оплати, які є відмінними у різних постачальників, але велика їх кількість дозволяє будівельникам звертатись до найбільш вигідних із них. Більш складним є вибір якісних матеріалів, що змушує будівельні компанії працювати з перевіреними постачальниками. В цілому кількість постачальників будівельних підприємств – достатньо велика, жоден із них не пропонує унікальної продукції, а тому ринкова сила їх впливу на конкурентоспроможність не велика. Основними параметрами конкуренції між будівельними підприємствами є рівень якості виконання робіт та ціни, що ними пропонуються.

Підсумовуючи результати дослідження, слід вказати, що стратегічне управління будівельним підприємством в умовах невизначеності багатьох сторін проектів необхідно здійснювати на базі постійної роботи щодо підвищення рівня його фінансової безпеки шляхом розробки власної системи ідентифікації ризиків для кожної сфери діяльності з метою подальшого управління ним.

Список використаних джерел

1. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.

2. Васильців Т.Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : [монографія] / Васильців Т.Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В., [за ред. Т.Г. Васильціва]. Львів: Арал, 2012. – 386 с.

Костіна А.О.,
Студентка 7 курсу ЦЗН
Науковий керівник - **Зубенко А.В.,**
Харківський національний університет міського господарства
ім. О.М.Бекетова
м. Харків

ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ШЛЯХОМ ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ЗА ЗАЛИШКАМИ НЕЗАВЕРШЕНОГО БУДІВНИЦТВА

Ефективний розвиток та зростання прибутковості підприємства неможливе без удосконалення системи управління витратами виробництва, собівартістю продукції та залишками незавершеного виробництва. Витрати виробництва істотно впливають на обсяги та динаміку прибутку, управління витратами дозволяє оптимізувати їх величину, формувати достовірніші результативні показники діяльності підприємств і правильно визначати стратегію розвитку. Достовірність визначення собівартості готової продукції залежить від коригування витрат виробництва на вартість незавершеного виробництва. Тому, однією із задач системи управління підприємством та підвищення його економічної безпеки є оптимізація контролю за залишками незавершеного виробництва.

Економічна безпека підприємства - це стан його захищеності від негативного впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, дестабілізуючих чинників, при якому забезпечується стійка реалізація основних комерційних інтересів і цілей статутної діяльності [1].

До зовнішніх загроз і дестабілізуючих чинників можна віднести протиправну діяльність кримінальних структур, конкурентів, фірм і приватних осіб, що займаються промисловим шпигунством або шахрайством, неспроможних ділових партнерів, раніше звільнених за різні проступки співробітників підприємства, а також правопорушення з боку корумпованих елементів з числа представників контролюючих і правоохоронних органів.

До внутрішніх загроз і дестабілізуючих чинників відносяться дії співробітників підприємства, що суперечать інтересам його комерційної діяльності, наслідком яких можуть бути нанесення економічного збитку компанії, витік або втрата інформаційних ресурсів, підривання її ділового іміджу; виникнення проблем у взаємовідносинах з реальними і потенційними партнерами, виробничий травматизм або загибель персоналу [2].

У сучасних умовах нестабільності функціонування національної економіки для вітчизняних підприємств актуалізуються питання щодо способів забезпечення економічної безпеки підприємства, механізмів управління й оцінювання, вибір необхідних критеріїв та показників. Основні положення забезпечення економічної безпеки підприємства повинні ґрунтуватись на розумінні сутності цих економічних категорій, професійному управлінні та своєчасному прийнятті управлінських рішень, системному моніторингу та ідентифікації загроз (негативних факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовищ) .

Оцінка стану економічної безпеки підприємства повинна проводитись із врахуванням галузевої приналежності. Кожен вид галузі характеризується наявністю власних типових ризиків, потребує використання певних методів для їх оцінки та обумовлює встановлення різних критеріїв формування висновків щодо розуміння отриманих результатів проведених розрахунків. Для будівельної галузі одним із суттєвих факторів забезпечення фінансової стійкості та економічної безпеки підприємства є оптимальна кількість проектів незавершеного будівництва.

За результатами проведеного дослідження з метою вирішення забезпечення економічної безпеки підприємства шляхом оптимізації залишків незавершеного будівництва запропоновано сформуванню систему заходів, що буд забезпечувати: по-перше, не допущення перевищення фактичної собівартості будівництва над кошторисною на кожному з етапів будівництва, і як наслідок, коригування ціни продажу відповідно до фактичних даних та планової рентабельності діяльності; по-друге – визначення оптимальної кількості та вартості об'єктів незавершеного будівництва для забезпечення ефективної роботи підприємства.

Список використаних джерел

1. Васильців Т.Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : [монографія] / Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В., [за ред. Т.Г. Васильціва]. – Львів: Арал, 2012. – 386 с.

2. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : [монографія] / Г.В. Козаченко, В.П. Пономарьов, О.М. Ляшенко. – К. : Лібра, 2003. – с.280.

СЕКЦІЯ 7 ПРОФЕСІЯ БУХГАЛТЕРА І АУДИТОРА У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Марчук У.О.,
к.е.н., доцент, доцент
кафедри обліку і оподаткування
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет ім. В. Гетьмана»
м. Київ

ТЕХНОЛОГІЇ МАЙБУТНЬОГО ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

Технологічна революція є рушієм докорінних перетворень та інновацій у кожній галузі. Динамічний розвиток технологій і поступове усунення бар'єрів виходу на ринок спонукають організації у всіх галузях економіки до інноваційних рішень, які стали можливими завдяки новітнім технологіям.

Автоматизація бізнес-процесів іде семимильними кроками, а новітні технології допомагають компаніям досягати високих результатів у найкоротші терміни. Саме тому послуги, пов'язані з автоматизацією бізнесу та впровадженням інновацій, мають сьогодні шалений попит. По-перше, компанії прагнуть захистити себе від кіберзагроз. По-друге, заробляти більше і витратити менше, використовуючи потенціал новітніх технологій. Сьогодні ще не всі знають, як правильно це зробити, залучаючи на допомогу зовнішніх консультантів [1].

Використання аналітики та технологій, робота з великими масивами даних підвищують ефективність прийняття рішень, дають можливість створювати нові бізнес-моделі й екосистеми, а також покращувати клієнтський досвід. При цьому організації будь-якого типу очікують, що їх бізнес-рішення будуть ґрунтуватися на надійній аналітиці даних. Відповідно, питання оцінки ризиків використання технологій і даних стають все більш актуальними.

Бухгалтерам та аудиторам майбутнього доведеться співпрацювати з такими технологіями як штучний інтелект і машинне навчання, щоб відповідати очікуванням клієнтів.

Завдяки технологій відбувається перебудова системи фінансових транзакцій і оперативного контролю, що сприяє підвищенню ефективності, адаптивності, раціональності та планомірності бізнес-процесів.

Варто розглядати також і хмарні технології, які є гарантом оперативності роботи та надійного сховища даних, адже у скорому майбутньому докорінно змінять наш світ. Найскладніша транзакція виконуватиметься з блискавичною швидкістю, а управляти компанією можна буде в режимі віддаленого доступу.

Новітні технології, які розвиваються сьогодні шаленими темпами,

дозволяють точніше, швидше та іноді без залучення людей виконувати ті чи інші завдання. Якщо говорити про аудит та облік, то найбільше користі технології штучного інтелекту (artificial intelligence, AI) можуть принести процесам складання звітності [2]. Підлягають автоматизації завдання, що повторюються, є досить стандартизованими, структурованими, а їх виконання базується на виконанні певного алгоритму дій. Саме тому підготовка різних типів звітності незабаром може виконуватися лише із застосуванням технологій штучного інтелекту.

Саме вони дозволяють працювати віддалено, незалежно від місця розташування клієнта та команди. Програми з легкістю дозволяють здійснювати імпорту/експорту інформації в формати Word, Excel, PDF та інші.

Розвиток digital - технології несуть не тільки конкурентні переваги, але і більш високий рівень ризику та негативні моменти, які призупиняють даний технологічний прорив. Серед основних варто зазначити:

- відсутність компетентних спеціалістів, і це головна причина, що не дозволяє підвищити ефективність використання технологій;
- низький рівень довіри до аналітики своєї організації, що спричиняє чітку необхідність в активному управлінні аналітикою з метою зміцнення довіри. Тому на даний час підприємства хочуть використовувати AI для оптимізації діяльності, але не для відстеження ефективності його застосування.
- недостатній рівень системи захисту інформації, що супроводжується гострим питанням інформаційної безпеки та протидії кіберзагрозам;
- недовіра до надійності даних і пов'язаних з ними ризиками, що призводить до проблеми у визначенні відповідальної особи та міри відповідальності у разі понесених ризиків.

В обліку та аудиті сфера застосування технологій штучного інтелекту та хмарних технологій може бути досить широкою. Такі технології можуть виступати такою собі digital - робочою силою, готовою прийти на допомогу у будь який час і вирішити досить непрості завдання стосовно ведення обліку та проведення аудиторських перевірок.

Комфортна робота обліковця — це його здатність допомагати власникам бізнесу передбачати проблеми, пов'язані з грошовим потоком, і вживання активних заходів для уникнення і попередження скрутного становища; визначати та виправляти дорогі та неефективні для бізнесу витратні статті; побудувати цикл найму, відштовхуючись від потреб бізнесу та встановити правила та процедури, які будуть підтримувати бізнес, а не діяти проти нього [3].

В своїй роботі аудиторі замість традиційної роботи перемістять увагу на проектування аудиторських тестів, і в цьому їм доведеться активніше застосовувати своє професійне судження, що передбачає триваліше

обдумування питань, які необхідно ставити до початку аудиторської перевірки.

Правильно поєднавши обліку з аудитом та технології, можна підняти свою компанію на вершину і не боятися того, що вона похитнеться у своїй фінансовій основі.

Список використаних джерел

1. Бойко О. Послуги аудиторських фірм сьогодні та в майбутньому, або до чого готуватися аудиторам, щоб лишатися потрібними клієнтам. Вісник МСФЗ. 2017. №11 URL:http://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ001368
2. Користь технологій штучного інтелекту для аудиторів та бухгалтерів. Палата аудиторів і бухгалтерів України. 2018. URL:<https://www.pabu.com.ua/ua/mediacentr-3/profesiini-novyny/875-koryst-tekhnohii-shtuchnoho-intelektu-dlia-audytoriv-ta-bukhhalteriv>
3. Роль бухгалтерського відділу в компанії. 2019. URL:<http://bakertilly.ua/news/id45331>

Пісоченко Т. С.,

канд. екон. наук, асистент
кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний
університет
м. Миколаїв

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ У ВНЗ

У часи значних економічних, соціальних і геополітичних трансформацій суспільства в усьому світі перед системою освіти постає глобальне питання – своєчасно підготувати молодь до нових умов життя й професійної діяльності у високоавтоматизованому середовищі інформаційно-комунікаційних та інноваційних технологій, навчити їх самостійно діяти, ефективно використовувати його можливості та компетентно здійснювати професійну діяльність. Держава має забезпечувати підготовку кваліфікованих кадрів, здатних до фахового розвитку, освоєння й упровадження наукоємних і ресурсозбережувальних технологій, здатних бути конкурентоспроможними на ринку праці.

Сьогодні аграрний сектор є одним із пріоритетних напрямів економічного розвитку нашої держави. У сучасних умовах реформування сільського господарства потрібні нові, сучасні вимоги й підходи до професійної підготовки майбутніх фахівців аграрної сфери у вищих аграрних закладах освіти. Перехід до ринкових відносин, формування багатокладної економіки та розвиток різних форм господарювання вимагають відповідного

кадрового забезпечення та змін у підготовці майбутніх фахівців аграрного профілю.

Визначальною ознакою розвитку національної системи професійної освіти є її розбудова на основі компетентнісного підходу, що є складною, багатоаспектною проблемою, яка на сьогодні не достатньо досліджена.

Про необхідність відповідних перетворень у сфері вищої освіти України зазначають також вітчизняні вчені, акцентуючи увагу на таких питаннях: реформування системи вищої освіти (В. П. Андрущенко), особливості виховного процесу в нових умовах (І. Д. Бех), проектування навчання (М. Б. Євтух, О. П. Сердюк), орієнтація на людиноцентризм (К. Корсак, В. Г. Кремень), соціальні та парадигмально-когнітивні детермінанти розвитку сучасної освіти (М. І. Романенко), створення моделі фахівця на засадах теорії освітньої інноватики (О. В. Матвієнко), навчання впродовж життя (М. Ф. Степко, Б. В. Клименко, Л. Л. Товажнянський). Поняття «компетентність» і компетентнісний підхід широко досліджувався такими російськими вченими, як І. А. Зимня, Є. Ф. Зеєр, А. К. Маркова, Н. В. Кузьміна, В. Д. Шадріков та ін., а також досить широко обговорюється в наукових колах України. Компетентнісний підхід гарантує високий рівень і результативність підготовки спеціаліста (Г. В. Лежнина); компетентнісний підхід сприяє оновленню змісту педагогічної освіти (В. М. Антипова, К. Ю. Колесина, Г. А. Пахомова, І. Д. Фрумін); компетентнісний підхід посилює практичну орієнтацію освіти, вийшовши за рамки обмежень «зунівського» освітнього простору (А. Л. Андреев); компетентнісний підхід забезпечує спроможність випускника школи відповідати новим запитам ринку, мати відповідний потенціал для практичного розв'язання життєвих проблем, пошуку власного «Я» в процесі, в соціальній структурі (В. І. Байденко, Н. М. Бібік, А. І. Субетто); компетентнісний підхід орієнтує на побудову навчального процесу відповідно до очікуваного чи бажаного результату освіти (що буде знати й уміти студент «на виході») (І. Зимня та інші).

Згідно думки Н. С. Побірченко, найбільш зрозуміло в Україні обґрунтували концепцію компетентнісного підходу такі вчені, як Н. М. Бібік, О. В. Овчарук, О. І. Пометун, О. І. Локшина, О. Я. Савченко, С. Є. Трубачева, Л. І. Таращенко та ін. [2].

Аграрний сектор України відчуває гострий дефіцит кадрів, здатних швидко адаптуватися до нових соціально-економічних умов, мобільних і конкурентоспроможних на світовому ринку праці. В. М. Нагаєв, говорить про те, що конкурентоспроможність сучасного фахівця аграрного сектору ґрунтується на таких якостях, як активність, готовність оволодівати новими знаннями й досвідом, здатність творчо реагувати на зміни в соціальній і професійній сферах [1, с. 105]. Підготовка такого кадрового потенціалу є головним завданням системи аграрної освіти.

Перед аграрним сектором України постає завдання значного підвищення ефективності виробництва, збільшення обсягу сільськогосподарської продукції та поліпшення її якості. Для успішного вирішення цих стратегічних

завдань особливого значення набуває вирішення проблеми підвищення якості підготовки фахівців різного профілю для сільськогосподарських підприємств, у тому числі агрономічних напрямів підготовки і спеціальностей. У сучасних умовах сільськогосподарського виробництва неухильно зростають вимоги до професійних якостей фахівця-агронома. Отримання високих і стабільних урожаїв сільськогосподарських культур визначається вмінням спеціаліста управляти агробіохімічними процесами, ухвалювати нестандартні рішення щодо технологічних заходів, спрямованих на посилення виробничого процесу вирощування сільськогосподарських культур. Тому при підготовці фахівців аграрного профілю набуває особливого значення формування бакалавра чи магістра як творчої особистості.

Отже, завдання вищої аграрної школи полягає не лише в тому, щоб ознайомити здобувачів вищої освіти із сучасним станом та досягненнями наук, які вони засвоюють у ВНЗ і забезпечити їх достатнім об'ємом інформації, але й навчити майбутніх фахівців самостійно працювати зі спеціальною та науковою літературою, слідкувати за розвитком нових форм навчання, постійно поповнювати свої знання новими прогресивними формами підготовки фахівців аграрного профілю в нових умовах господарювання.

Список використаних джерел

1. Побірченко Н. С. Компетентнісний підхід у вищій школі: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / Н. С. Побірченко // «Education and Pedagogical Sciences» («Освіта та педагогічна наука»). – 2012. – № 3. – Режим доступу : <http://pedagogicaljournal.luguniv.edu.ua/archive/2012/N3/>

2. Кобильник Т.П. Компетентнісний підхід при вивченні “математичної інформатики” у педагогічному університеті // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2017. – Вип. 2. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em2/emg.html>

Шуляк О.Ю.,

студент четвертого курсу

Факультет “Економіки та управління”

Науковий керівник - **Стеценко Н.А.,**

Хмельницький національний університет

м. Хмельницький

КОМПЕТЕНЦІЇ СУЧАСНОГО БУХГАЛТЕРА

Професійні бухгалтери працюють практично у всіх галузях економіки - в бухгалтерських та аудиторських фірмах, на великих, середніх і малих підприємствах, займаються приватною практикою в комерційних, промислових і фінансових компаніях, некомерційних організаціях та в державних установах. Крім того, вони працюють в якості внутрішніх або

незалежних аудиторів або консультантів в організаціях, що відносяться до різних спеціалізованих областей.

Професія бухгалтера пов'язана з наданням корисної інформації користувачам для прийняття рішень.

У зв'язку з цим до професійних бухгалтерів пред'являють досить широке коло вимог, що впливають з виконуваних ними обов'язків[2].

У ХХІ ст. бухгалтерська професія зазнала суттєвих змін. Невеликі бухгалтерські фірми об'єдналися в конгломерати, з'явилися нові види послуг, а також суворішими стали вимоги до фахівців.

Основною метою бухгалтерії є надання достатньої інформації для задоволення потреб самих різних користувачів. Бухгалтерський облік - це мова, за допомогою якого інформація як бухгалтерського, так і не бухгалтерського характеру надається особам, які мають відношення до діяльності відповідного підприємства: керівництву, власникам, інвесторам, держорганам[3].

У сфері компетенцій бухгалтера лежить і формування облікової політики організації, її ведення бухгалтерського обліку, фінансових операцій й оптимізація податкового навантаження. До кола його обов'язків входить як первинна обробка документів, так і завдання, що вимагають досвіду та високої кваліфікації: оформлення податкових документів, формування квартальної та річної звітності, комунікація з податковою інспекцією та підрядниками. А це - вже функціональність менеджера-управлінця.

Крім професійних компетенцій, професія бухгалтера вимагає особливих особистісних якостей: відповідальності, організованості, математичних здібностей, високої концентрації уваги, логічного мислення, високої здатності до самостійного навчання. Останнє — вкрай важливе як для сучасного бухгалтера, так і для роботодавця.

В умовах світу, що швидко трансформується, гнучкість і постійне навчання дозволяє оперативно реагувати, уникати помилок і фінансових втрат організації[1].

Два ключових напрямки компетенцій бухгалтера:

- моніторинг змін законодавства;
- навчання в сфері сучасних технологій (саме ІТ-рішення дають бухгалтеру нові інструменти для ефективного виконання завдань).

Сучасний бухгалтер консервативний лише щодо відповідального підходу до роботи. В усьому іншому — це професія, що постійно трансформується та вимагає максимальної уваги до змін.

Вимоги ринку: до чого потрібно бути готовим бухгалтеру.

Хто ж він, ідеальний бухгалтер, на думку роботодавців України? Основні вимоги до компетенцій головного бухгалтера вже сформульовані ринком:

- Знання законодавчих норм і стандартів: Незалежно від розміру та профілю підприємства, роботодавець очікує, що бухгалтер розбирається в Податковому кодексі, стандартах бухгалтерського обліку (П(С)БО) та

супутніх нормативних актах, а також знає міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, US GAAP), що викликано глобалізацією, розвитком співробітництва з західноєвропейськими компаніями та орієнтацією на світові ринки. Тенденційно, володіння МСФЗ стане однією з ключових вимог до бухгалтера вже найближчим часом.

- **Володіння англійською мовою:** Як і у випадку з МСФЗ, переорієнтація на світові ринки та розширення партнерських зв'язків призводить до все більшої взаємодії українських компаній з іноземними. В рамках такої співпраці первинні документи, звіти, договори та інші документи можуть формуватися англійською мовою. Можливість самостійно вивчити та проаналізувати документи перетворюється з конкурентної переваги в обов'язкову вимогу до професії бухгалтера.

- **Володіння спеціалізованим софтом:** Кожне підприємство веде облік за допомогою спеціальних ІТ-рішень, і вміння працювати з ними — одна зі стандартних вимог. Гнучкість у навчанні, новаторство в підходах, запит на розширені рішення, методи обробки даних обліку, консолідацію й аналіз за допомогою програмних продуктів — нова вимога до компетенції бухгалтера-професіонала, від якого буде залежати розвиток підприємства.

- **Soft Skills:** Крім безпосередньо бухгалтерських компетенцій, роботодавці нерідко вимагають від своїх співробітників-бухгалтерів ряд особистісних якостей [1].

В першу чергу — старанність, уважність, вміння організувати свій робочий час. Важливими навичками є здатність до самоосвіти, висока адаптація, аналітичне мислення, комунікабельність, вміння аргументовано обґрунтувати свою точку зору, що особливо важливо для головних бухгалтерів великих підприємств, де такий співробітник відіграє одну з ключових ролей у формуванні стратегії підприємства.

Бухгалтерський облік — одна з найважливіших складових роботи будь-якого підприємства в умовах тотальної автоматизації бізнес-процесів, на чолі яких все одно буде стояти людина. Професія бухгалтера однозначно трансформується на краще. В англійській мові чітко розрізняються поняття book-keeper та accountant:

- перший — простий рахівник, що заповнює таблиці,
- другий - фінансовий аналітик і «внутрішній аудитор». Саме за accountant - майбутнє бухгалтерії [1].

Список використаних джерел

1. Нова бухгалтерія – якою вона буде? [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://nachasi.com/2018/07/16/nova-buhgalteriya/>.

2. Професійні характеристики сучасного бухгалтера і аудитора [Електронний ресурс]. - Режим доступу : https://stud.com.ua/59916/etika_ta_estetika/profesiyni_harakteristiki_suchasnogo_buhgaltera_auditora.

3. Рожелюк В. Денчук П. “ Роль бухгалтерської професії у забезпеченні ефективної системи менеджменту переробних підприємств” [Електронний

ресурс] – Режим доступа :
<http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/6068/1/%D0%A0%D0%9E%D0%96%D0%95%D0%9B%D0%AE%D0%9A%20%D0%92.%2C%20%D0%94%D0%95%D0%9D%D0%A7%D0%A3%D0%9A%20%D0%9F..pdf>.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕОРІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Волхонська А.А. МЕТОДИ ОЦІНКИ ЗАПАСІВ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛКИ.....	3
Гик В.В. ВПЛИВ ІНСТИТУЦІЙНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КЛАСТЕРУ НА СИСТЕМУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	6
Гільорме Т.В. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ.....	8
Дубініна М.В., Чебан Ю.Ю. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ АУТСОРСИНГУ В УКРАЇНІ.....	11
Ловінська І.Г. СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖЕМЕНТ В УПРАВЛІННІ ПРОМИСЛОВИМИ КОМПЛЕКСАМИ.....	14
Лугова О.І. SUSTAINABILITY REPORTING AND INTEGRATED REPORTING.....	16
Луговська О.Р. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ НАЦІОНАЛЬНИХ ТА МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ.....	19
Луцик Х.І. ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАЙБУТНІХ ВИТРАТ І ПЛАТЕЖІВ: ПОРІВНЯННЯ ПОНЯТЬ.....	22
Ремешевська С.О. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ.....	24
Семенюк І.О. ПОРІВНЯННЯ ФОРМ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ СКЛАДЕНОЇ ЗА МІЖНАРОДНИМИ ТА НАЦІОНАЛЬНИМИ СТАНДАРТАМИ.....	27
Середа А.Є. ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ.....	30
Сирцева С.В. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОРЕНДНИХ ОПЕРАЦІЙ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ.....	33
Сухова Л.О. МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РЕЗЕРВІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	36
Сенічев Д.С. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РУХУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ.....	38
Ходзицька В.В. ЕФЕКТИВНА ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА КОРПОРАЦІЙ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД.....	42

СЕКЦІЯ 2

СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ТА НАПРЯМКИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Донченко Т.В. ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ФІСКАЛЬНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ.....	45
Донченко Т.В., Олійник А.В. СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ТА НАПРЯМИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ В УКРАЇНІ.....	48
Олійник А.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	51
Колотій Ю.С. ПРОГНОЗУВАННЯ ПОДАТКУ З ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ З УРАХУВАННЯМ БЮДЖЕТНИХ РИЗИКІВ.....	54
Паршивлюк Б.С. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	57
Шебаніна О.В., Бурковська А.І. ЛІБЕРАЛІЗАЦІЯ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	59
Ярмоленко Ю.Ю. ОПТИМАЛЬНІ УМОВИ СВОЄЧАСНОГО БЮДЖЕТНОГО ВІДШКОДУВАННЯ ПДВ ТОВАРОВИРОБНИКАМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ	62

СЕКЦІЯ 3

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ПІДСИСТЕМА СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Богашко О.Л. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	65
Гензера Д.О. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ ЯК СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	67
Глоба Г.С. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	71
Гуцаленко Л.В. БЮДЖЕТУВАННЯ – ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	73
Ларіонова К.Л. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ БАНКУ.....	76

СЕКЦІЯ 4

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Голбан Т.Т. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ЗАВДАНЬ РОЗВИТКУ БУДІВНИЦТВА У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ.....	80
--	----

Зоря О. П. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ.....	82
Коваль З.О. ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МАРКЕТИНГОВИХ СТРАТЕГІЙ ПІДПРИЄМСТВ ЗА ДОПОМОГОЮ МОДЕЛЕЙ ДЕТЕРМІНОВАНОГО ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ.....	84
Капінос Г.І. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ В АНАЛІТИЧНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	85
Ляшенко В.В. ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ КРИЗИ.....	88
Різниченко О.А. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	91
Садовська Л.Ф. ІННОВАЦІЙНА ОСНОВА РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	93

СЕКЦІЯ 5

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Васильєва О.О. НАПРЯМИ ТА ЕТАПИ КАДРОВОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	96
Капінос Г.І., Ларіонова К.Л. ВПРОВАДЖЕННЯ ТА РОЗВИТОК ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ЯКОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ.....	99
Клочан В.П., Костирко А.Г. ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ ЯК СКЛАДОВА СВІТОВОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ.....	102

СЕКЦІЯ 6

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Коломієць І.С. ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ БУДІВЕЛЬНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	105
Костіна А.О. ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ШЛЯХОМ ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ЗА ЗАЛИШКАМИ НЕЗАВЕРШЕНОГО БУДІВНИЦТВА.....	107

СЕКЦІЯ 7

ПРОФЕСІЯ БУХГАЛТЕРА І АУДИТОРА У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Марчук У.О. ТЕХНОЛОГІЇ МАЙБУТНЬОГО ОБЛІКУ ТА АУДИТУ.....	109
---	------------

Пісоченко Т. С. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ У ВНЗ.....	111
Шуляк О.Ю. КОМПЕТЕНЦІЇ СУЧАСНОГО БУХГАЛТЕРА.....	113

Наукове видання

ОБЛІК, АУДИТ, АНАЛІЗ: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Миколаїв, 16 травня 2019 року

Технічний редактор: Сирцева С.В.

Комп'ютерна верстка: Сирцева С.В.

Формат 60 x 84 1/16. Ум. друк. арк. 24,7

Тираж 300 прим. Зам. № 135